

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

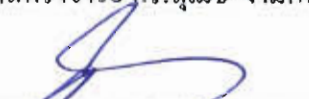
พุทธิภาคย์ รักซ้อน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
กุมภาพันธ์ 2558
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ พุทธิภักย์ รักซ้อน ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.สมุท ชำนาญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ เคียววิศเรศ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

..... กรรมการ
(ดร.สมุท ชำนาญ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สม โภชน์ อเนกสุข)

คณะศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ 25 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยความกรุณาของท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ดร.สมุทรา ชำนาญ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ให้ความกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการมล หงส์ประสิทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าแดง (ไชยอุปถัมภ์) ที่ได้กรุณาอนุญาตให้ผู้วิจัยได้ศึกษาต่อ คุณครูรุ่งทิพย์ แจกสงทอง ที่คอยกระตุ้น และช่วยเหลือ เพื่อน ๆ ที่เรียนปริญญาโททุกคน ผู้วิจัยจึงสามารถทำงานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อสมจิตร คุณแม่เลี่ยม รักช่อน รวมทั้งครอบครัว พี่ น้อง คุณครู ทุก ๆ คน และผู้ที่อยู่รอบข้าง ที่คอยให้กำลังใจและการสนับสนุนช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอมา

อนึ่ง คุณค่าและประโยชน์ที่จะพึงเกิดขึ้นในวงการศึกษามาจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมเคารพมอบเป็นกตัญญูตเวทิตาบูชาแด่บุพการี บูรพาจารย์และผู้ที่มีพระคุณทุกท่าน ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ส่งเสริมให้ผู้วิจัยเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จในหน้าที่ การงานมาจนถึงทุกวันนี้

พุทธิภาคย์ รักช่อน

55920559: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารวิชาการ/ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

พุทธิภาคย์ รักซ้อน: ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 (FACTOR AFFECTING THE QUALITY OF ACADEMIC ADMINISTRATION OF EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOL UNDER THE OFFICE OF CHONBURI EDUCATION SERVICE AREA 1) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: สุเมธ งามกนก, กศ.ด., สมุทร ชำนาญ, กศ.ด. 118 หน้า. ปี พ.ศ. 2558.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2) ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการ 3) สร้างสมการพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครู ปัจจัยที่ศึกษา ได้แก่ สถานภาพการทำงาน ขนาดโรงเรียน คุณภาพการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานวิชาการ วิทยฐานะ และแรงจูงใจในการทำงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 201 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าจำแนกแบบสอบถามเป็นรายข้ออยู่ระหว่าง 0.33 - 0.89 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ 0.98 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรก ได้แก่ ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้ ความสามารถด้านสื่อการเรียนรู้ ความสามารถด้านการวัดและประเมินผลการเรียน และความสามารถด้านการบริหารหลักสูตร ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ ประสบการณ์ด้านงานวิชาการ 1-5 ปี ประสบการณ์ด้านงานวิชาการ 6-10 ปี วิทยฐานะชำนาญการ และวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โดยสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณนำมาสร้างสมการพยากรณ์ทำนายความสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวพยากรณ์ทั้ง 2 ปัจจัย คือ ประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี และวิทยฐานะชำนาญการ กับตัวเกณฑ์ที่มีค่า 0.29 ความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการพยากรณ์ที่ 0.30 และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ รวมทั้งค่าคงที่ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อนำค่าต่าง ๆ มาแทนสร้างสมการพยากรณ์ สามารถพยากรณ์โดยรวมได้ร้อยละ 8.40

55920559: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORD: ACADEMIC ADMINISTRATION/QUALITY OF EDUCATION/ EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOL

BUTTHIPHAK RUKSORN: FACTOR AFFECTING THE QUALITY OF ACADEMIC ADMINISTRATION OF EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOL UNDER THE OFFICE OF CHONBURI EDUCATION SERVICE AREA 1. ADVISORY COMMITTEE: SUMET NGAMKANOK, Ed.D., SAMUT CHAMNAN, Ed.D. 118 P. 2015.

The purposes of this research were to study the factors that affect the quality of academic administration, the relation of factors towards the quality of academic administration and to create predictive equation for the quality of academic administration of teachers in educational opportunity expansion school. The factors in the study were; 1) work status, 2) school size, 3) teacher's education 4) working experience, 5) academic standing and 6) academic motivation. The total of 201 teachers in educational opportunity expansion schools under the office of Chonburi Education Service Area 1 were selected as the sample.

The instrument used was questionnaires on the quality of academic administration with a five rating scale. The item reliability of the questionnaires was between 0.33 - 0.89 and the reliability of the whole set of questionnaires was 0.98. The statistics used for data analysis were average, frequency, percentage, standard deviation, Pearson's correlation, and multiple linear regression analysis.

The research findings were as follows;

1. The factors those affect the quality of academic administration of teachers in Educational Opportunity Expansion School under the office of Chonburi Education Service Area 1 were found at high level. Considering each factor ranging from high to low they were: 1) the ability of learning management, 2) the quality of instructional media, 3) the ability of learning measurement and evaluation and 4) the ability of curriculum administration respectively.

2. The factors those relate to the factor affecting the quality of academic administration of teachers in Educational Opportunity Expansion School under the office of Chonburi Education Service Area 1 were; school size, academic experience, academic position. They were found to be positive relationship with statistical significance at .05

3. The predicting variables towards the quality of academic administration in Educational Opportunity Expansion Schools under the office of Chonburi Education Service Area 1 were work: working 1-5 years experience and academic position which can predict the quality of academic administration at 8.40 percent.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	5
คำถามในการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 1.....	12
การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน.....	14
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	55
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	58
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	61
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	61
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	62
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	78
สรุปผลการวิจัย.....	78
การอภิปรายผลการวิจัย.....	80
ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	89
ภาคผนวก.....	103
ภาคผนวก ก.....	104
ภาคผนวก ข.....	108
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	118

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	เปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ และแบบดั้งเดิม..... 27
2	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 61
3	ความถี่ร้อยละของตัวแปรที่ศึกษา..... 67
4	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณภาพการบริหารงานวิชาการ ของครูใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวม..... 68
5	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณภาพการบริหารงานวิชาการ ของครูใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการจัดการเรียนรู้..... 69
6	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ คุณภาพการบริหารงานวิชาการ ของครูใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านสื่อการเรียนรู้..... 70
7	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ คุณภาพการบริหารงานวิชาการ ของครูใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน..... 71
8	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ คุณภาพการบริหารงานวิชาการ ของครูใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการบริหารหลักสูตร..... 73
9	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการบริหารงาน วิชาการของครูใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1..... 74
10	อำนาจพยากรณ์ และการคัดเลือกตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดจากปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพ การบริหารงานวิชาการของครูใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1..... 75
11	การวิเคราะห์ความแปรปรวนในการพยากรณ์คุณภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 1..... 76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
12	ค่าสถิติที่ดีที่สุดที่ใช้พยากรณ์ว่าคุณภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวม 76

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคน ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพเท่านั้นที่จะทำให้การพัฒนาศักยภาพความสามารถ สำหรับระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์ด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณค่าที่จำเป็นต่อชีวิต ซึ่งได้แก่ ความรู้ ความสามารถ และทักษะในการสื่อสารทั้งด้านการพูดและการเขียน ด้านการคิดคำนวณ ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ด้วยเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ตลอดจนมีความรู้ด้านศาสตร์สาขาต่างๆ ที่จะใช้ในการดำรงชีวิต รวมทั้งด้านคุณค่า ซึ่งรวมถึงความมีจิตใจอันงดงาม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีคุณธรรมตามหลักศาสนาการอนุรักษ์สืบสานเอกลักษณ์ของท้องถิ่น วัฒนธรรมอันดีงามของชาติ และทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในขณะเดียวกันก็มีวิสัยทัศน์ที่ทันต่อความเป็นไปในสังคมอื่น และความก้าวหน้าในสังคมโลก (ครรชิต สารกิจอาภา, 2545, หน้า 3) การจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มุ่งเน้นนักเรียนสำคัญที่สุด โดยยึดหลักว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ในการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนต้องมีรูปแบบที่หลากหลายเพื่อให้สนองความต้องการของนักเรียนรายบุคคลได้ ผู้สอนต้องให้ความสำคัญกับนักเรียนมากที่สุด โดยการศึกษาถึงวิธีการสอนและวิธีการเรียนของนักเรียนในรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนานักเรียน โดยกำหนดไว้ในมาตรา 24 (5) ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ และมาตรา 30 กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนาการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 2) โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นแนวทางหนึ่งในการที่จะพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้พื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทย ตามรายงานการประเมินผลหนึ่งทศวรรษ โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 2) ที่ได้สรุปว่า เป็นการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาภาคบังคับและปัจจุบันเรียกว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือรณรงค์ให้เด็กที่จบในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนได้เรียนต่อในระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 2-5) จึงได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาวางแผนการจัดการศึกษาในภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรองรับการจัดการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เพียงพอกับประชากรวัยเรียน ได้อย่างเหมาะสม เสมอภาค เป็นธรรม คุ่มค่า ประหยัดงบประมาณ ให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ คือ สถานศึกษาต้องผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาคารสถานที่เหมาะสม เพียงพอ และเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน จำนวนนักเรียนที่จะเข้าศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ไม่น้อยกว่า 40 คน มีครูที่มีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพพร้อมที่จะรองรับการจัดการศึกษาตลอดหลักสูตร

โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ตั้งอยู่ห่างไกล ไม่มีความพร้อมตามระเบียบว่าด้วยการขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 แต่ต้องขยายชั้นเรียนเพื่อรองรับประชากรวัยเรียนให้ได้เรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับ จึงต้องขยายชั้นเรียนในสถานศึกษา อุปสรรคอย่างหนึ่ง โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีจำนวนทั้งสิ้น 21 โรงเรียน ก็พบกับอุปสรรคดังกล่าว และงานวิชาการซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน (กรมสามัญฯ, ม.ป.ป., หน้า 34-42) (ประมวลสาระการอบรมโครงการพัฒนาสถานศึกษาสู่การบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6) ซึ่งสอดคล้องกับ Miller (1965, p. 175) ที่เน้นความสำคัญของวิชาการว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียน การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจะมีคุณภาพดีมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการที่สำคัญที่สุด ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนซึ่งจะต้องให้ความสำคัญแก่งานวิชาการ เข้าใจขอบเขตการดำเนินงานและการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างดี ดังที่ จันทรานี สงวนนาม (2545, หน้า 143) กล่าวว่า การบริหารเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่นนั้นแม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่เป็นส่วนส่งเสริมให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องให้การสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของขอบข่ายของงานวิชาการเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ คุณภาพ และประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การที่โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจะทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อครูผู้สอนต้องให้ความสำคัญแก่งานวิชาการในโรงเรียนเป็นอันดับแรก (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 100-115) เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นกิจกรรมหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งให้กระจายอำนาจการบริหารไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และมีส่วนร่วมกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมถึงการวัดปัจจัยที่เกือหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป., หน้า 33) ดังนั้น การบริหารงานวิชาการในยุคปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีโอกาสในการตัดสินใจมากขึ้น ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษา ที่ให้สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องปรับตัวเป็นอย่างมาก ผู้บริหารจะต้องรู้ เข้าใจ และมีทักษะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะในเรื่องหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล ซึ่งหมายความว่า ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องรู้และเข้าใจกรอบแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือเรียน ศึกษา วิเคราะห์ คัดเลือกสื่อการเรียนการสอนอื่น ๆ จัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ ทุกช่วงชั้น ตามแนวปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นการบูรณาการ คิดวิเคราะห์ ลดการท่องจำ การนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงของผู้เรียน ดำเนินการวัดและประเมินคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามหลักการของหลักสูตร ในขณะเดียวกันก็สนองความต้องการ ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น รวมทั้งสามารถนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ ด้วยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการพัฒนาสื่อเทคโนโลยี ใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ทั้งรูปแบบการวัดที่หลากหลายและเหมาะสม

สิ่งที่กล่าวมาจะเห็นว่าหน้าที่ทางวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษานั้น มีบริบทที่หลากหลาย ภาระหน้าที่ที่นอกเหนือการสอน ที่ต้องปฏิบัติตามทั้งพระราชบัญญัติ กฎ ประกาศกระทรวงและนโยบายในระดับต่าง ๆ จุดประสงค์ก็เพื่อบรรลุเป้าหมายทางวิชาการ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน ของโรงเรียนและของเขตพื้นที่การศึกษาดั้นสังกัด ก็ยังไม่ดีขึ้นเท่าที่ควร ครูจึงเป็นผู้ที่ต้องคอยปฏิบัติตามคำสั่งในระดับต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อสนองนโยบายที่เกี่ยวกับการศึกษา ทั้งยังต้องทำหน้าที่บริหารงานวิชาการด้วย ซึ่งภาระหน้าที่ที่นอกเหนือจากการสอน ทำให้ครูผู้ทำงานวิชาการอาจจะมีเวลาไม่มากพอหรือความไม่เข้าใจงานวิชาการ ทำให้ถูกเพ่งเล็งจาก

สังคมและจึงถูกกดดันอยู่เสมอ งานวิชาการ สามารถแยกออกเป็นงาน 4 ด้าน (สำนักงานการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551) ได้แก่ ด้านการจัดการ
 เรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมิน และด้านการบริหารหลักสูตร เป็นสิ่งที่ท้าทาย
 ความสามารถของครูผู้สอนมาทุกยุคทุกสมัย มีนักการศึกษาหลายคนได้กล่าวถึงเรื่องการจั
 ดการเรียนรู้ไว้อย่างน่าสนใจ เช่น Mott (1972, p. 332) ได้กล่าวไว้ว่า การที่โรงเรียนจะมีประสิทธิภ
 ษณ์ขึ้นอยู่กับการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูง การพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก
 ความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี และการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้เข้ากับ
 สิ่งแวดล้อม และงานวิจัยของชูศรี ถนอมกิจ (2550, หน้า 11) พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างงาน
 บริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษากันในระดับมาก
 ความสามารถในการใช้สื่อและผลิตสื่อการเรียนรู้ก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน ดังเช่น
 คณะกรรมการส่งเสริมความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ ได้กล่าวไว้ในข้อ 5
 ว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียน
 การสอนและการบริหารจัดการศึกษา รวมทั้งการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน การพัฒนา
 เครือข่ายอินเทอร์เน็ต การเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลที่ใช้ร่วมกันในสถานศึกษา และระหว่างหน่วยงาน
 และในข้อ 6 ยังกล่าวอีกว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คือ การส่งเสริมดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้
 ทุกรูปแบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 34-48) พบว่า ความสามารถในการวัดและประเมินผล
 การเรียนรู้เป็นอีกประการหนึ่งที่จะขับเคลื่อนการบริหารการศึกษาดังงานวิจัยของพงศ์ศักดิ์ ขจรดิ
 (2552, หน้า 82) พบว่า การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้
 อาจเนื่องมาจากกระแสการปฏิรูปการศึกษาทำให้โรงเรียนจัดการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้
 ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ส่งผลให้ผู้ปกครองมีความคาดหวังใน
 การประเมินตามสภาพความเป็นจริง ซึ่งเป็นภาพสะท้อนของครูออกมานั่นเอง และในด้านความสามารถ
 ในการบริหารหลักสูตร ซึ่งเป็นตัวเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนครูจำเป็นต้องทำความเข้าใจ
 ในตัวของหลักสูตรที่จะสอนจากงานวิจัยของภิญโญ สาธร (2526, หน้า 86) พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน
 ต้องสนับสนุน ส่งเสริม และช่วยเหลือครูของตนให้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทาง
 ของหลักสูตร หากเกิดปัญหาในการใช้หลักสูตรก็ควรประชุมปรึกษาหารือครูในโรงเรียนหรือ
 ภายในกลุ่มโรงเรียนด้วยกัน จากการวิจัยของวันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2542, หน้า 95) พบว่า การนำ
 หลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน มีปัญหามากที่สุด การบริหารหลักสูตรจึงเป็นสิ่งที่มีการพัฒนากัน
 อยู่ตลอดเวลาของนักการศึกษาทั้งหลาย

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
 ดังกล่าว ที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ 4 ด้าน มีผู้ให้ทัศนะและข้อมูลที่ได้จากการวิจัยหลายท่าน

ซึ่งยังไม่เพียงพอที่จะพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จึงจำเป็นต้องค้นหาวิธีการและนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อที่จะเพิ่มประสิทธิภาพจากการบริหารวิชาการที่เป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น ย่นระยะเวลาในการปฏิบัติให้น้อยลง โดยใช้ทรัพยากรที่เท่าเดิมหรือน้อยกว่า อันจะส่งผลต่อการจัดการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับอนาคตของเยาวชนผู้ที่จะพัฒนาสังคมให้เจริญรุ่งเรืองในรุ่นต่อไป ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการจะได้เป็นแนวทางที่จะพัฒนาคุณภาพงานบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัย 6 ด้าน คือ 1) สถานภาพในการทำงาน 2) ขนาดโรงเรียน 3) วุฒิการศึกษา 4) ประสบการณ์ด้านงานวิชาการ 5) วิชยฐานะ 6) แรงจูงใจในการทำงาน วิชาการกับคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของปัจจัย 6 ด้าน 1) สถานภาพในการทำงาน 2) ขนาดโรงเรียน 3) วุฒิการศึกษา 4) ประสบการณ์ด้านงานวิชาการ 5) วิชยฐานะ 6) แรงจูงใจในการทำงาน วิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

คำถามในการวิจัย

1. คุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อยู่ในระดับใด
2. ปัจจัย 6 ด้านกับคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความสัมพันธ์กันหรือไม่
3. ปัจจัย 6 ด้าน กับคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้มากน้อยเพียงใด

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัย 6 ด้าน สามารถพยากรณ์คุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ได้

ประโยชน์ที่ได้รับ

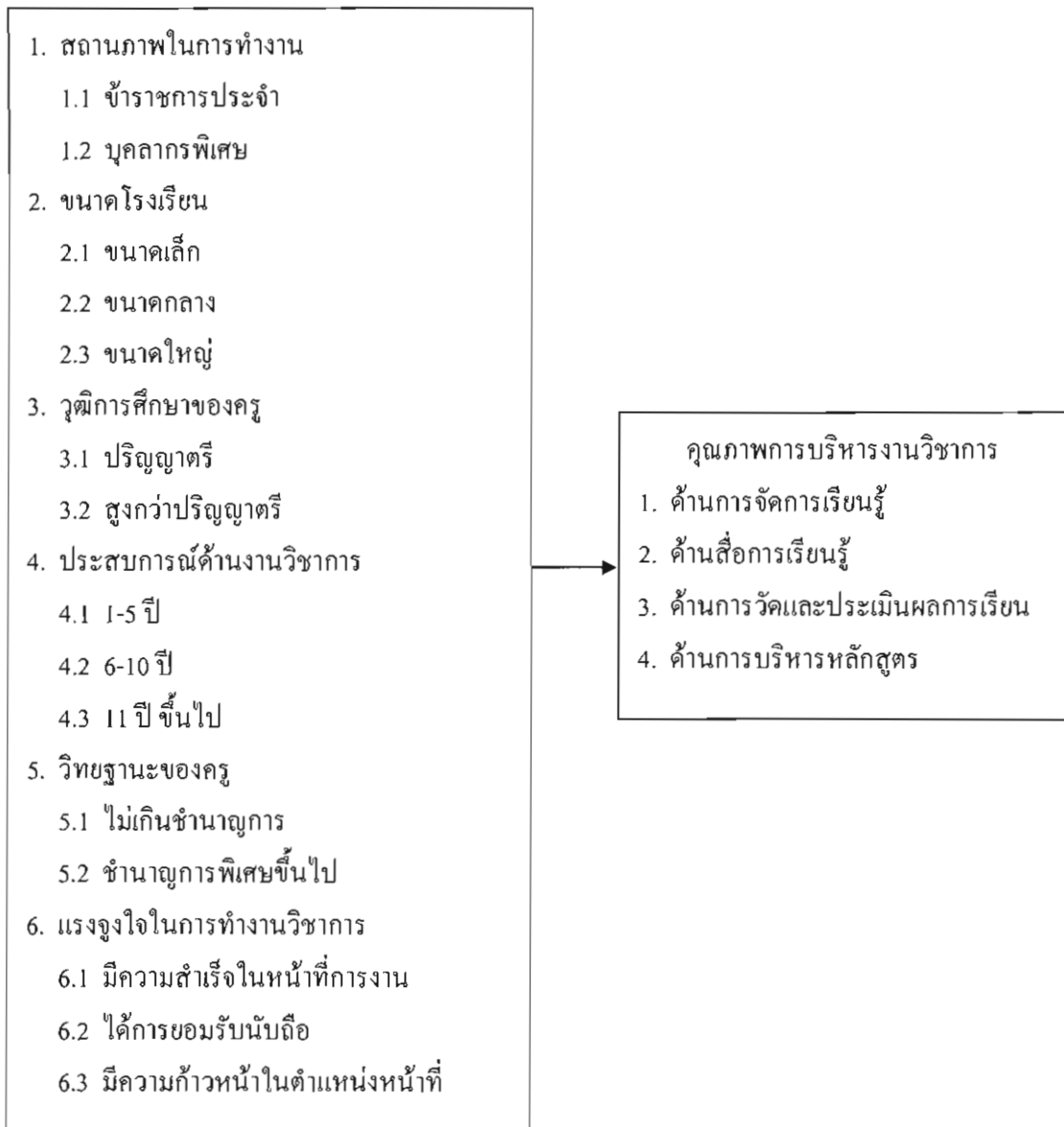
ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยเฉพาะครูผู้สอนและบุคลากรในโรงเรียนจะได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการ เพื่อที่จะได้ปรับปรุงและพัฒนา ให้การบริหารงานวิชาการให้บรรลุเป้าหมาย คือ ผลสำเร็จของการจัดการเรียนการสอน ยกย่อง ประสิทธิภาพของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น สามารถคาดการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการบริหารงาน วิชาการ รวมทั้งเป็นข้อมูลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในการวางแผน พัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของโรงเรียน ต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริหารงาน วิชาการของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้ยึดกรอบของกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2550 คำแปรต้น คือ สถานภาพการทำงาน ขนาดโรงเรียน วุฒิการศึกษาของครู ประสบการณ์ทำงานวิชาการ วิชยฐานะของครู ซึ่งส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ทั้ง 6 ปัจจัยนี้ โยงใยกันในการจัดการบริหารวิชาการในรูปแบบของระบบทางสังคม จึงใช้แนวคิดเกี่ยวกับระบบ สังคมของ Getzels and Guba (1957) ส่วนแรงจูงใจในการทำงานของครูใช้ เป็นอีกตัวแปรต้น ที่จะคอยชักจูง เหนี่ยวนำให้ครูมุ่งมั่นในการทำงานวิชาการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงใช้แนวคิด เกี่ยวแรงจูงใจของ Herzberg (1959) ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงานวิชาการของโรงเรียนมีขอบข่ายงาน 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน และ ด้านการบริหารหลักสูตร ดังภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มีการศึกษาขอบเขตการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของครูใน โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ในขอบข่ายภาระงาน 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ด้านคุณภาพสื่อการเรียนรู้ ด้านคุณภาพการวัดและประเมินผลการเรียน และด้านคุณภาพการบริหารหลักสูตร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ครูจำนวน 459 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 201 คน ซึ่งเป็นจำนวนตามตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 608-610) และการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม ตามขนาดโรงเรียน โดยรวบรวมจำนวนครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ได้ 459 คน แล้วเปิดตารางกำหนดกลุ่มของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง 201 คน แล้วเทียบสัดส่วนตามจำนวนครูในแต่ละขนาดโรงเรียนและสุ่มอย่างง่ายจนได้ครบตามจำนวนดังกล่าว

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 สถานภาพในการทำงาน

3.1.1.1 ข้าราชการประจำ

3.1.1.2 นุคถาวรพิเศษ

3.1.2 ขนาดโรงเรียน

3.1.2.1 ขนาดเล็ก

3.1.2.2 ขนาดกลาง

3.1.2.3 ขนาดใหญ่

3.1.3 วุฒิการศึกษา

3.1.3.1 ปริญญาตรี

3.1.3.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.4 ประสบการณ์ด้านงานวิชาการ

3.1.4.1 1-5 ปี

3.1.4.2 6-10 ปี

3.1.4.3 11 ปี ขึ้นไป

3.1.5 วิทยฐานะ

3.1.5.1 ไม่เกินชำนาญการ

3.1.5.2 ชำนาญการพิเศษขึ้นไป

3.1.6 แรงจูงใจในการทำงานวิชาการ

3.1.6.1 มีความสำเร็จในหน้าที่การงาน

3.1.6.2 ได้การยอมรับนับถือ

3.1.6.3 มีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่

3.2 ตัวแปรตาม

3.2.1 คุณภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้

3.2.2 คุณภาพการบริหารงานวิชาการด้านสื่อการเรียนรู้

3.2.3 คุณภาพการบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลการเรียน

3.2.4 คุณภาพการบริหารงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง สิ่งที่ทำให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีคุณภาพตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ วัดได้จากการตอบแบบสอบถามของครูผู้สอนใน 4 ด้าน

2. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

3. วิทยฐานะ หมายถึง ฐานะในด้านความรู้ ซึ่งเป็นระดับตำแหน่งทางวิชาการที่บ่งบอกถึงความรู้ ความสามารถ ตามพระบัญญัติ เงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่

3.1 ไม่เกินชำนาญการ หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาดังแต่ระดับ 1 และ 2 (คศ. 1, คศ. 2)

3.2 ชำนาญการพิเศษขึ้นไป หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาดังแต่ระดับที่ 3 ถึง 5 (คศ. 3-คศ. 5)

4. ขนาดโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตามเกณฑ์ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ จำแนกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

4.1 ขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน 1-120 คน

4.2 ขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน 121-300 คน

4.3 ขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน 301-500 คน

5. สถานภาพในการทำงาน หมายถึง การปฏิบัติตามบทบาทในการทำงาน คือ การปฏิบัติ ธรรมเนียมและหน้าที่ ตามตำแหน่งของตน จำแนกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

5.1 ข้าราชการประจำ หมายถึง บุคคลที่มีคำสั่งแต่งตั้งบรรจุเข้ารับราชการครูแล้ว และทำงานสอนอยู่ใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

5.2 บุคลากรพิเศษ หมายถึง ผู้ที่ทำการสอนใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ที่ยังไม่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้เป็น ข้าราชการครู ได้แก่ 1) ครูจ้างสอน 2) พนักงานราชการ

6. วุฒิการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุดของครูผู้สอนอยู่ใน โรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ได้แก่

6.1 ปริญญาตรี หมายถึง ผู้ที่สำเร็จความรู้ขั้นต้นที่มหาวิทยาลัยประสาทให้แก่ตน ตามข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย ที่ตราไว้

6.2 สูงกว่าปริญญาตรี หมายถึง ผู้ที่สำเร็จความรู้ชั้นกลาง (ปริญญาโท) และชั้นสูงสุด (ปริญญาเอก) ที่มหาวิทยาลัยประสาทให้แก่ตนตามข้อกำหนดของมหาวิทยาลัยที่ตราไว้

7. แรงจูงใจในการทำงานวิชาการ หมายถึง สิ่งที่เป็นแรงกระตุ้นให้ครุมีความพยายาม ในการกระทำงานวิชาการ โดยไม่ลดละจนกว่าจะบรรลุเป้าหมาย คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของ นักเรียนในโรงเรียนของตนให้ดีขึ้น ตามภาระหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพตามที่ตนตั้งเป้าหมายไว้ จำแนกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

7.1 มีความสำเร็จในหน้าที่การงาน หมายถึง มีผลงานปรากฏว่าทำงานในหน้าที่นั้น ได้ดีตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนดีขึ้นกว่าเดิม เป็นต้น

7.2 ได้รับการยอมรับนับถือ หมายถึง การที่ครูทำงานวิชาการแล้วได้รับการยกย่อง จากองค์ จากผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนถึงเกียรติบัตรที่บ่งบอกถึงการยอมรับ

7.3 มีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ หมายถึง การได้เลื่อนฐานะในองค์การจากเดิม ให้สูงขึ้นหรือขึ้นเงินเดือนที่ได้รับพิเศษเพราะเหตุแห่งการทำงานวิชาการนั้น ๆ

8. ประสบการณ์ด้านงานวิชาการ หมายถึง ระยะเวลาที่ทำงานด้านวิชาการตามหน้าที่ ที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร การมอบหมายงาน หรือการอยู่ในกลุ่มคณะทำงานวิชาการในโรงเรียน ได้แก่

8.1 1-5 ปี มีระยะเวลาในการทำงานหรือมีส่วนในงานวิชาการของโรงเรียนตั้งแต่ 1 ถึง 5 ปี

8.2 6-10 ปี มีระยะเวลาในการทำงานหรือมีส่วนในงานวิชาการของ โรงเรียนตั้งแต่ 6 ถึง 10 ปี

8.3 11 ปี ขึ้นไป มีระยะเวลาในการทำงานหรือมีส่วนในงานวิชาการของโรงเรียน ตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป

9. คุณภาพการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ระดับของผลทางบวกในการบริหารจัดการ งานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ใน 4 ด้าน ดังนี้

9.1 คุณภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ระดับของคุณภาพ ในการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนา ให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองได้จนประสบความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน

9.2 คุณภาพการบริหารงานวิชาการด้านสื่อการเรียนรู้ หมายถึง ระดับของคุณภาพ ในการบริหารงานวิชาการในเรื่องที่เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการใด ๆ ก็ตามที่เป็นตัวกลางหรือ พาหะในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ทักษะ และประสบการณ์ไปสู่ผู้เรียน

9.3 คุณภาพการบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน หมายถึง ระดับของคุณภาพในการบริหารงานวิชาการในเรื่องที่เกี่ยวกับกระบวนการ เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวเลข หรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายแทนคุณลักษณะ หรือคุณภาพของสิ่งที่วัด โดยใช้เครื่องมือที่มี ประสิทธิภาพหารายละเอียดสิ่งที่วัดว่ามีจำนวนหรือปริมาณเท่าใด

9.4 คุณภาพการบริหารงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตร หมายถึง ระดับของ คุณภาพในการบริหารงานวิชาการในเรื่องที่เกี่ยวกับมวลประสบการณ์ทั้งมวลที่จัดให้ผู้เรียนได้รับ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่พึงปรารถนา ทั้งพฤติกรรมความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และค่านิยมต่าง ๆ ตามที่หน่วยงานด้านการศึกษาของชาติเป็นผู้กำหนด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
2. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
3. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ตั้งอยู่เลขที่ 162/ 6 หมู่ที่ 2 ถนนพระยาสุริยง อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีเขตความรับผิดชอบ 3 อำเภอ คือ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอบ้านบึง และอำเภอหนองใหญ่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1, 2555, หน้า 1) ได้จัดการศึกษาดมกรอบที่วางไว้ ดังนี้

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เป็นองค์กรที่มุ่งขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่มาตรฐานสากลเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานความเป็นไทย ภายใต้หลักธรรมาภิบาล

พันธกิจ

1. พัฒนาองค์กรให้ขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาคุณภาพระดับสากล
3. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนบนพื้นฐานความเป็นไทย
4. พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาภายใต้หลักธรรมาภิบาล ค่านิยม “ยึดนโยบาย กระจายอำนาจ รัฏฐาษฎร์มีส่วนร่วม รวมใจประสานงานบริหาร โดยใช้แผน เป็นเครื่องมือ”

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ตามข้อ 6 ของกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 ข้อ 6 ที่กำหนดไว้ว่า ในการระบุอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการไว้ในประกาศกระทรวงตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ให้ระบุอำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการให้เป็นไปในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และมีอำนาจหน้าที่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1, 2555, หน้า 2) ดังต่อไปนี้

1. จัดทำนโยบายแผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น
2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนของสถานศึกษาและหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับตรวจสอบ ติดตามการจ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา
5. ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลเพื่อส่งเสริม สนับสนุน การจัดการและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
7. จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
9. ดำเนินการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
10. ประสาน ส่งเสริม การดำเนินงานของอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา

12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงาน โดยเฉพาะหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นแนวทางหนึ่งที่จะพัฒนา และเพิ่มพูนความรู้พื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับเศรษฐกิจ และสังคมไทย ตามรายงานการประเมินผลหนึ่งทศวรรษโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 2) ที่ได้สรุปไว้ว่า เป็นการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ได้มีการศึกษาต่อในระดับการศึกษามัธยมตอนต้น โดยใช้ชื่อว่า โครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ และปัจจุบันเรียกว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่ผู้บริหาร โรงเรียนทุกระดับต้องให้ความสำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำครูในด้านวิชาการด้วย ทั้งนี้เพราะว่าหน้าที่ของโรงเรียน คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้น และจูงใจให้ครูปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ พยายามหาทางส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูก้าวหน้าในการเรียนการสอน โดยเน้นงานวิชาการเป็นสำคัญ เพราะงานวิชาการเป็นหัวใจของงานบริหารโรงเรียน จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นการบริหารงานกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนา กระบวนการสอนของครูให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ งานวิชาการนับว่าเป็นงานหลักและสำคัญสุดในการบริหารงานของโรงเรียน เพราะผลที่เกิดขึ้นจากงานวิชาการจะส่งผลต่อนักเรียนโดยตรง ส่วนงานด้านอื่น ๆ เป็นงานที่เป็นส่วนสนับสนุนให้งานวิชาการมีประสิทธิภาพสูงขึ้น มีนักการศึกษาหลายคนได้กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

องค์การ อินทรมพรรษ์ (2550, หน้า 2-3) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ทวีศักดิ์ บังคม (2550, หน้า 14) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน มีขอบข่ายกว้างขวางทั้งในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน โดยทั่วไป ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ ที่ศึกษาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน สื่อ นวัตกรรมและการจัดการวัดผลและประเมินผล เพื่อนำมาปรับปรุงดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ สูงสุด

กัญย์สิณี สูดประเสริฐ (2550, หน้า 15) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหาร กิจกรรมทุกชนิดที่ก่อให้เกิดความรู้และการศึกษาแก่เด็ก ซึ่งเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาและ ปรับปรุงการเรียนการสอนตามหลักสูตร เพื่อพัฒนาคุณลักษณะนิสัยให้นักเรียน มีความเสียสละ มีเมตตา เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสามัคคีและมีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร

ชำนาญ ท้วมพงษ์ (2550, หน้า 12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ เป็นคนเก่ง มีความประพฤติดี มีลักษณะนิสัยที่ดี อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พันทิพา ชุ่มแฉ่ม (2551, หน้า 21) ได้กล่าวว่า การบริหารการศึกษา คือ การพัฒนา หลักสูตรของสถานศึกษา การจัดการและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล การประเมินผล รวมทั้งการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา การส่งเสริมความรู้แก่ชุมชนและการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาอื่น ส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัด การศึกษา

เกรียงไกร ปรีชธรรมมัง (2551, หน้า 15) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมหรือการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม ที่สามารถทำให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้และพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามพันธกิจและเป้าหมายของ โรงเรียนที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งเป็น หน้าที่ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และให้ถือว่าการบริหารงานวิชาการนี้ เป็นหัวใจในการบริหาร โรงเรียน

เกสร ใจชื่น (2551, หน้า 14) ได้กล่าวว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารงานที่ เป็นภารกิจหลักของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลและมี ประสิทธิภาพตามที่หลักสูตรกำหนด การจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนให้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข

เอกพัฒน์ เอกวงษา (2552, หน้า 10) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารวิชาการ เป็นการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงเป็นไปตามลักษณะอันพึงประสงค์ การบริหารงานวิชาการ เป็นเครื่องมือชี้วัดความสำเร็จหรือล้มเหลวของสถานศึกษา ทั้งด้านคุณภาพและการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสนใจ และตระหนักถึง เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษابرรลุเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ธนศิษฐ์ เรืองยัง (2553, หน้า 16) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษาที่สำคัญมาก เป็นงานหลักที่ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการจัด โปรแกรมการเรียนการสอนและการทำกิจกรรม ทุกชนิด เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของครูและนักเรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ที่ดี

ลลิตา สมศรี (2555, หน้า 18) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การพัฒนาและปรับปรุง การเรียนการสอน และการพัฒนาผู้เรียนทุก ๆ ด้าน

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดการทรัพยากรที่อยู่ในความรับผิดชอบ ของโรงเรียน ทั้งหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนการสอนบางกิจกรรม และทุกสิ่งทุกอย่างที่จะมาช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย ตามที่หลักสูตรต้องการ คือ การเป็นคนเก่ง คนดี สามารถพัฒนาตนเองและพัฒนาสังคม ได้อย่าง ยั่งยืน

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานที่ผู้บริหารงาน โรงเรียนต้องดำเนินการมีอยู่หลายด้านด้วยกัน แต่งานที่มีความสำคัญ ที่สุด คือ งานวิชาการ ส่วนงานอื่น ๆ เป็นงานที่สนับสนุนให้การดำเนินงานวิชาการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กล่าวคือ โรงเรียนสามารถพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เมื่องานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญ ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ มากกว่างานอื่น มีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความสำคัญของงานวิชาการ ไว้หลายคน ดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2528, หน้า 62) กล่าวว่า งานสำคัญของโรงเรียน คือ งานวิชาการ ถ้าหากโรงเรียนดำเนินการพลาดทางวิชาการก็อาจจะพิจารณาได้ว่า โรงเรียนนั้นประสบความสำเร็จล้มเหลว ในทางตรงกันข้าม โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการทางวิชาการ โรงเรียนนั้น ก็สมควรจะได้รับการยกย่อง ยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่ดำเนินการกิจของ โรงเรียนได้ผล

คุษฎี พงษ์ศาสตร์ (2535, หน้า 4) ได้กล่าวไว้ในเอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตร “ผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง” ว่า การบริหารงานในโรงเรียนสิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึงหรือ

ต้องยึดเป็นแกนนำ คือ งานวิชาการ เพราะเป็นงานที่เปรียบเสมือนสะพานเชื่อม โยงให้ผู้บริหาร สัมผัสกับบุคลากรทุกคนในโรงเรียน

สมเกียรติ ทองแดง (2548, หน้า 23) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลัก ส่วนงานอื่น เป็นงานสนับสนุนที่ให้การบริหารงาน โรงเรียนบรรลุเป้าหมาย

ภิญญา รักษาพันธ์ (2551, หน้า 18) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การพัฒนาและปรับปรุง การเรียนการสอน เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การเรียนการสอน

มยุรฉัตร เหล่าแฉะ (2555, หน้า 15) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านวิชาการ ในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง การพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

Smith, Kronse, and Atkinson (1961, p. 170) ได้แบ่งความสำคัญของงานต่าง ๆ ในโรงเรียน พบว่า งานวิชาการเป็นงานสำคัญมาเป็นอันดับแรก โดยให้น้ำหนักความสำคัญ ถึงร้อยละ 40 จากงานทั้งหมดของโรงเรียน

Miller (1965, p. 175) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการว่า งานวิชาการ เป็นหัวใจของโรงเรียนและที่สำคัญมากที่สุด ได้แก่ การจัด โปรแกรมการเรียนและการปฏิบัติ ตามโปรแกรม ตลอดจนการวัดผล เพื่อที่จะได้ติดตามการเรียนการสอนทั้งครูและนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการบริหารในการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดีนั้น เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะละเลยไม่ได้

Bradley (1983, p. 21) มีแนวคิดเกี่ยวกับงานวิชาการว่า การพัฒนาบุคคลทางการศึกษา ในปัจจุบันนี้เน้นให้ครูมีทักษะและความชำนาญทางสอน (งานวิชาการ) เป็นสิ่งสำคัญ ส่วนงาน ธุรการงานอื่น ๆ ถือเป็นอันดับรอง

สรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียน และมีความสำคัญมากที่สุดที่ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบในงานวิชาการ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ นักเรียน ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตร การนำหลักสูตรไปให้ สือ การวัดผลประเมินผล ส่วนยึดโยงกันกับการขับเคลื่อนการศึกษาทั้งสิ้น

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

ขอบข่ายงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการที่ก่อให้เกิดคุณภาพในการบริหารงาน วิชาการมีผู้ให้ทัศนะไว้หลายท่าน ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, หน้า 17-19) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย งานต่อไปนี้เป็น การวางแผนเกี่ยวกับวิชาการ การจัดดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดการบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 32) ได้กำหนดขอบข่ายทิศทางการจัดการศึกษาและพัฒนาวิชาการ 13 งาน เป็นการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษามุ่งกระจายอำนาจการบริหารจัดการให้สถานศึกษามากที่สุด ผู้บริหารต้องพัฒนางานวิชาการให้มีคุณภาพและประสิทธิผลซึ่งเกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร

กมล ภูประเสริฐ (2545, หน้า 9-17) ได้กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงานวิชาการว่ามีขอบเขต ดังนี้ การบริหารหลักสูตร การบริหารการเรียนการสอน การบริหารการประเมินผล การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา การบริหารการพัฒนานุเคราะห์ทางวิชาการ การบริหารการวิจัยและพัฒนา การบริหารโครงการทางวิชาการอื่น ๆ การบริหารระบบข้อมูล และสารสนเทศทางวิชาการ และการบริหารการประเมินผลทางวิชาการของสถานศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (2550, หน้า 29) กฎกระทรวงการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา กำหนดขอบข่ายงานด้านวิชาการ ประกอบด้วย 17 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็น การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการวางแผนงาน ด้านวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่น ด้านการวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนว ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีการเข้มแข็งทางวิชาการ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

Miller (1965) ได้กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ 4 ด้าน คือ 1) การจัดโปรแกรมการเรียน 2) การปฏิบัติตามโปรแกรม 3) การติดตามการเรียนการสอน 4) การจัดบริการสอน

Sergiovanni (1980) ได้กล่าวถึงขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการประกอบด้วย 1) การตั้งปรัชญาการศึกษาขึ้นมาปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ 2) การจัดทำโครงการ

ศึกษาต่าง ๆ 3) การจัดให้มีการประเมินผลหลักสูตรและมีการเรียนการสอน 4) การสร้างบรรยากาศ
ในสถานศึกษาให้พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง และ 5) การจัดหาวัสดุการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า ขอบข่ายงานบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ทิศทางการจัดการศึกษาและ
พัฒนาวิชาการ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา มุ่งกระจายอำนาจการบริหารจัดการ
ให้สถานศึกษามากที่สุด และถึงจะมีผู้แบ่งขอบข่ายไว้หลายประการแตกต่างกันไปและจำนวน
ก็ไม่เท่ากัน แต่เมื่อประมวลมาสามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อ
การเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการบริหารหลักสูตร ส่วนงานอื่นต่างก็สนับสนุน
งานวิชาการทั้งสิ้น งานบริหารงานวิชาการจึงเป็นเสมือนหัวใจในการบริหารงานด้านการศึกษา
ดังนั้น สถานศึกษาจะมีความก้าวหน้ามากขึ้น จะเจริญหรือชะงักก็อยู่ที่การบริหารวิชาการทั้งสิ้น

การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานและบทบาทจากผู้ที่สอน ผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอด มาเป็น
ผู้นำในการเรียนรู้ คือ เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการผู้เอื้ออำนวยความสะดวกช่วยเหลือ
ส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ โดยเสนอแนะวิธีการ ยุทธศาสตร์การเรียนรู้
ให้ผู้เรียนลงมือเรียนรู้ เพื่อให้ค้นพบความรู้จากประสบการณ์ของตนเอง จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้
ต่าง ๆ ครูจะเป็นผู้ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปสร้างองค์ความรู้ใหม่
ในสมอง (Constructivism) ของตนเอง

กระบวนการจัดการเรียนรู้ อาจแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. กระบวนการเรียนการสอนทั่วไป (General learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอน
ที่ใช้ได้กับทุกกลุ่มสาระ เช่น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการสืบเสาะ กระบวนการแก้ปัญหา
กระบวนการเสริมสร้างค่านิยม กระบวนการวิจัยกระบวนการเชิงเหตุผล กระบวนการคิดวิเคราะห์
กระบวนการไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

2. กระบวนการเรียนการสอนเฉพาะ (Specific learning) เป็นกระบวนการตามธรรมชาติ
ของศาสตร์ซึ่งจะใช้ในการเรียนการสอนเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้เท่านั้น เช่น

กลุ่มภาษา (ไทย อังกฤษ) เน้นกระบวนการสื่อความหรือทักษะทางภาษาหรือกระบวนการ
ทางภาษา กระบวนการอ่าน กระบวนการฟัง กระบวนการพูด กระบวนการเขียน กระบวนการดู
หรือพินิจ (Viewing) กระบวนการคิดวิเคราะห์ในเชิงตรรกะ

กลุ่มคณิตศาสตร์ เน้นทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ทักษะการคิดคำนวณ
กระบวนการเชิงเหตุผล กระบวนการคิดวิเคราะห์ในเชิงตรรกะ

กลุ่มวิทยาศาสตร์ เน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์ กระบวนการแก้ไขปัญหา กระบวนการสืบเสาะ กระบวนการฝึกปฏิบัติทางเทคโนโลยี กระบวนการทดลอง

กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เน้นกระบวนการจัดกลาทางสังคม กระบวนการสืบสวน/ สอบสวน กระบวนการสืบค้น กระบวนการทางจริยธรรม กระบวนการพัฒนาค่านิยม กระบวนการประชาธิปไตย วิธีการทางประวัติศาสตร์ กระบวนการทางภูมิศาสตร์ กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการแก้ไขปัญหา กระบวนการเชิงระบบ

กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา เน้นทักษะชีวิตทักษะทางสุขภาพ กระบวนการฝึกปฏิบัติทางพลศึกษา กระบวนการคิดวิเคราะห์ ฯลฯ

กลุ่มศิลปะ เน้นกระบวนการฝึกปฏิบัติทางทัศนศิลป์ กระบวนการฝึกปฏิบัติทางดนตรี (ไทยสากล)

กลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยี เน้นกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ กระบวนการแก้ไขปัญหา การออกแบบเทคโนโลยี (Technology design) กระบวนการฝึกปฏิบัติทางเทคโนโลยี

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดำเนิน ผู้สอนจะต้องเตรียมการเรียนการสอนล่วงหน้า โดยการจัดทำแผนการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนไว้ให้พร้อม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526, หน้า 225) ทั้งนี้เพราะกิจกรรมการเรียนการสอนมีประโยชน์หลายประการคือ

1. ช่วยสนองความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนอย่างทั่วถึง
2. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และสนุกสนานน่าสนใจ
3. ช่วยสนองพัฒนาการ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
4. ช่วยให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

ความหมายของการจัดการเรียนรู้

นักการศึกษาหลายคน ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

ประยงค์ ชูรัมย์ (2531, หน้า 16) ได้ให้ความหมายว่า การเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ผู้บริหาร โรงเรียนร่วมกับครูผู้สอนจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดพัฒนาการไปตามเป้าหมายของหลักสูตร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, หน้า 72) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การถ่ายทอดความรู้จากครูไปสู่ผู้เรียน และเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วย เช่น การสอน การจัดกิจกรรมระหว่างการสอน การทดสอบ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537, หน้า 69) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเรียนการสอนมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกันอยู่ 3 ประการ คือ ผู้เรียน ผู้สอน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน การสอนแต่ละครั้งย่อมแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการสอน เนื้อหาสาระ เสาะแสวงหาความรู้หรือกลวิธีที่ผู้สอนเลือกมาใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2526, หน้า 69-71) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้น ควรประกอบด้วย การจัดแบ่งกลุ่มนักเรียน การจัดตารางสอน การกำหนดแบบเรียน การพัฒนาแบบเรียน การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเลือกใช้สื่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2537, หน้า 72) ได้เสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร ความมุ่งหวังของหลักสูตร คือ ให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาเป็น เกิดทักษะกระบวนการต่าง ๆ ผู้สอนต้องศึกษาจุดมุ่งหมายหลักการของหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียน

2. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน
3. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน
4. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะเนื้อหาวิชา
5. จัดกิจกรรมให้มีลำดับขั้นตอน
6. จัดกิจกรรมให้น่าสนใจ โดยใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม

7. จัดกิจกรรม โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความรู้เป็นผลพลอยได้จากการกระทำกิจกรรม ทั้งนี้เพราะว่าระหว่างผู้เรียนทำกิจกรรม ผู้เรียนจะเกิดการพัฒนาความคิด การปฏิบัติ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน การวางแผนการจัดการ และเทคนิคการแสวงหาความรู้ ที่เรียกว่า เรียนรู้วิธีแสวงหาความรู้ (Learn how to learn) ซึ่งมีคุณค่ามากกว่าตัวความรู้

8. จัดกิจกรรม โดยวิธีการที่ทำทลายความคิด ความสามารถของผู้เรียน
9. จัดกิจกรรม โดยใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย ให้เหมาะสมกับสถานการณ์
10. จัดกิจกรรม โดยให้บรรยากาศที่รุ่มร้อน สนุกสนานและเป็นกันเอง
11. จัดกิจกรรมแล้วต้องมีการวัดผลการใช้กิจกรรมนั้นทุกครั้ง เพื่อหาข้อดี ข้อบกพร่อง

และนำผลไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

กรมวิชาการ (2540, หน้า 30-40) ได้สรุปเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า

1. การจัดประมวลการสอน (Syllabus) หลักสูตรได้กำหนดรายวิชาไว้จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการ โดยความร่วมมือจากฝ่ายวิชาการ และครูอาจารย์ในการจัดทำประมวลการสอนเป็นรายวิชา ซึ่งในบางสถานศึกษาจะเรียกประมวลการสอนว่า โครงการสอน การจัดทำประมวลการสอน หรือโครงการสอนนี้จะวางเป็นภาคการศึกษาโดยเฉพาะวิชาที่มีหน่วยกิต และสามารถเรียนจบในแต่ละภาคการศึกษา ด้วยเหตุนี้ประมวลการสอนจึงเริ่มจากการวางแผนระยะยาว เป็นภาคการศึกษาแล้วจึงเป็นจัดระยะสั้น เช่น เป็นรายสัปดาห์ สถานศึกษาสามารถที่จะจัดตามความเหมาะสม แต่เมื่อรวมแล้วก็จะได้รับครบตามที่หลักสูตรกำหนด

2. การจัดแผนการเรียน สถานศึกษาต้องจัดแผนการเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาเลือกเรียนได้ตามถนัด ความสนใจและความสามารถ แผนการเรียนเป็นการกำหนดรายวิชาให้เรียน มีรายวิชาบังคับ วิชาเลือก และวิชาเลือกเสรีอย่างมีจุดหมาย เป็นหน้าที่ของฝ่ายวิชาการที่จะต้องศึกษาโครงสร้างของหลักสูตร รายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร ให้เข้าใจโดยละเอียด

3. การจัดตารางสอน เป็นการกำหนดวิชาและเวลาที่จะเรียน โดยละเอียดประจำตลอดสัปดาห์

4. การจัดชั้นเรียน โดยการแบ่งกลุ่มนักเรียน เช่น การจัดกลุ่มตามความรู้ความสามารถของนักเรียน การจัดแบ่งตามรายชื่อ การจัดแบ่งตามวิชาที่เป็นความสามารถพิเศษ และการจัดแบบผสมผสาน

5. การจัดครู-อาจารย์เข้าสอน เป็นงานของฝ่ายวิชาการ การพิจารณาความเหมาะสมและถูกต้อง จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอน

6. การสอนซ่อมเสริม การสอนซ่อมเสริมเป็นการสอนกรณีพิเศษ นอกเหนือไปจากการสอนแบบแผนปกติ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน

7. การเลือกตำราเรียน ตำราเรียนและแบบเรียนเป็นอุปกรณ์การสอนที่สำคัญโดยทั่วไป สถานศึกษาใช้ตำราเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ นอกเหนือจากนั้นเรียกหนังสืออ่านประกอบ ซึ่งสถานศึกษาจะใช้ก็ได้ ไม่ใช้ก็ได้ กระทรวงศึกษาธิการไม่ได้บังคับ ตำราเรียนหรือแบบเรียนครู-อาจารย์ สามารถจัดทำขึ้นเองได้ โดยการเขียนตำราวิชาการตามเนื้อหาของหลักสูตร รายวิชา

8. คู่มือครูในงานวิชาการ เป็นเครื่องช่วยครู อาจารย์ที่จะได้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านวิชาการในสถานศึกษา เป็นการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ เพื่อจะได้ทำให้การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คู่มือครูในงานวิชาการ ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิเทศภายในสถานศึกษาสามารถจัดทำได้ โดยการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ทางวิชาการที่ครูต้องรู้ และได้คำแนะนำในการจัดการเรียนการสอน

9. การจัดทำคู่มือนักเรียน นักศึกษา คู่มือนักเรียนเป็นเอกสารที่สถานศึกษาจัดทำเพื่อแจกนักเรียนใหม่ในวันลงทะเบียน เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนนักศึกษาได้เข้าใจถึงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติตนให้ถูกระเบียบของสถานศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนักเรียนนักศึกษา โดยทั่วไปสถานศึกษาจะจัดพิมพ์ขึ้นเป็นรายปี

10. การจัดห้องศูนย์ควบคุมการเรียนการสอนทางวิชาการ ห้องที่จัดขึ้นไม่ใช่ห้องเรียนนักศึกษา แต่เป็นห้องที่เป็นศูนย์กลางเกี่ยวกับข่าวสารและสารสนเทศของงานด้านวิชาการในสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาที่นักเรียนไม่ได้เรียนประจำห้อง วันหนึ่งอาจจะเรียนหลายวิชา และย้ายห้องเรียน การจัดห้องศูนย์ควบคุมการเรียนการสอนจะเป็นศูนย์กลางที่อำนวยความสะดวกในด้านการเรียนการสอน สามารถติดตามทางด้านวิชาการได้ จุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาอยู่ที่การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ งานการจัดการเรียนการสอนมีหลายงาน ได้แก่ การจัดทำประมวลการสอน การจัดทำแผนการเรียนการสอน การจัดทำตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครู อาจารย์เข้าสอน การสอนซ่อมเสริม การเลือกตำราเรียน การจัดทำคู่มือครูด้านวิชาการ การจัดศูนย์นักเรียนนักศึกษา และการจัดห้องศูนย์ควบคุมการเรียนการสอน สถานศึกษาควรวางแผนปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาของตนเอง โดยการพิจารณานโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหาร โรงเรียนร่วมกับครู จัดกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การแบ่งกลุ่มนักเรียน การจัดทำตารางสอน การกำหนดแบบเรียน การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

การจัดการเรียนเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ครูแปลงหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดหมายและหลักการที่วางไว้ในหลักสูตร ซึ่งต้องผ่านกระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ งานการเรียนการสอนจึงเป็นหัวใจของงานวิชาการในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานด้านนี้เป็นอย่างดี การจัดกระบวนการเรียนการสอนจึงจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กรมวิชาการ (2545, หน้า 21) ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้น ครูผู้สอน และผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้ข้อมูลที่ต้องการแก่ผู้เรียน เพื่อผู้เรียนจะได้นำข้อมูลเหล่านั้น ไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้ว ยังมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น และสามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คู่คุณธรรม ทั้งนี้ต้องพยายามนำกระบวนการจัดการ และกระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิด และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื้อหาและกระบวนการต่าง ๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม การบูรณาการเป็นตัวกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกันหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจัดได้หลายลักษณะ (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 23)

1. การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ กับหัวข้อที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนดขึ้นมา เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม น้ำ และดิน เป็นต้น ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงสาระและกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ เช่น การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะและกระบวนการเรียนรู้ไปแสวงหาความรู้จริงจากหัวข้อเรื่องที่กำหนด

2. การบูรณาการแบบคู่ขนาน คือ มีผู้สอนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ร่วมกันจัดการเรียนการสอน โดยอาจยึดหัวข้อเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วบูรณาการเชื่อมโยงแบบคู่ขนาน เช่น ผู้สอนคนหนึ่ง วิทยาศาสตร์ เรื่องเงา ผู้สอนอีกคนหนึ่งสอนคณิตศาสตร์ เรื่องการวัดระยะทาง โดยการวัดเงา คิดคำนวณในเรื่องเงาในช่วงเวลาต่าง ๆ จัดทำกราฟของเงาในระยะต่าง ๆ อีกคนหนึ่ง อาจให้ผู้เรียนรู้ศิลปะ เรื่องเทคนิคการวาดรูปที่มีเงา

3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ การบูรณาการในลักษณะนี้นำเนื้อหาจากหลายกลุ่มสาระมาเชื่อมโยงเพื่อจัดการเรียนรู้ ซึ่งโดยทั่วไปผู้สอนมักจัดการเรียนการสอนแยกตามรายวิชาหรือกลุ่มวิชา แต่ในบางเรื่องผู้สอนจัดการเรียนการสอนร่วมกันในเรื่องเดียวกัน เช่น เรื่องวันสิ่งแวดล้อมของชาติ ผู้สอนภาษาไทยจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษา คำศัพท์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนวิทยาศาสตร์จัดกิจกรรมค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนสังคมศึกษาให้นักเรียนค้นคว้าชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และครูผู้สอนสุขศึกษาอาจจัดให้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

4. การบูรณาการแบบโครงการ ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการเป็นโครงการ โดยผู้เรียนและครูผู้สอนร่วมกันสร้างสรรค์โครงการขึ้น ใช้เวลาการเรียนต่อเนื่องกันได้หลายชั่วโมงด้วยการนำเอาจำนวนชั่วโมงของวิชาต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนแยกกันนั้นมารวมเป็นเรื่องเดียวกัน โดยมีเป้าหมายเหมือนกันในลักษณะของการเรียนการสอนเป็นทีม แสดงให้เห็นว่าที่ต้องการเน้นทักษะบางเรื่องเป็นพิเศษ เป็นต้น ซึ่งครูผู้สอนสามารถแยกกันสอนได้ เช่น กิจกรรมเข้าค่ายดนตรี กิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ กิจกรรมเข้าค่ายศิลปะ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด ในการจัดการเรียนรู้ควรมีการเชื่อมโยงกับองค์ความรู้อื่น ๆ ที่เรียกว่า บูรณาการ ไม่ว่าจะ เป็นแบบผู้สอนคนเดียว แบบคู่ขนาน แบบสหวิทยาการ แบบโครงสร้าง ทุกแบบล้วนต้องอาศัยการจัดการของผู้บริหารและครูร่วมกันจัดการให้เรียบร้อยด้วยดี

แนวทางการจัดการเรียนการสอนในแต่ละช่วงชั้น มีดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 การจัดการเรียนรู้ต้องสนองตอบต่อความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการเรียนรู้ ทั้งนี้ในแต่ละคาบเวลานั้นไม่ควรใช้เวลานานเกินความสนใจของผู้เรียน โดยสถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกกลุ่มสาระ ในลักษณะบูรณาการที่มีภาษาไทยและคณิตศาสตร์เป็นหลัก เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีความสนุกสนาน ได้ปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ ทักษะพื้นฐานการติดต่อสื่อสารในการคิดคำนวณ การวิเคราะห์ และพัฒนาลักษณะนิสัยและสุนทรียภาพ

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 การจัดการเรียนรู้มีลักษณะคล้ายกับช่วงชั้นที่ 1 แต่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจ มุ่งเน้นทักษะการทำงานเป็นกลุ่มการสอนแบบบูรณาการ โครงการ การใช้หัวเรื่องในการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิด การค้นคว้า แสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างสรรค์ผลงานแล้วนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีหลักการ ทฤษฎีที่ยาก ซับซ้อน อาจจัดแยกเฉพาะ ทั้งนี้ควรเน้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมากขึ้น เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความเข้าใจ และรู้จักตนเองในด้านความสามารถความถนัด เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ โดยสถานศึกษาต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 การจัดการเรียนรู้เริ่มเน้นทางมากขึ้น โดยมุ่งเน้น ความสามารถ ความคิดระดับสูง ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน ทั้งในด้านอาชีพการศึกษา เฉพาะทาง ตลอดจนการศึกษาต่อ

สำหรับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ยึดหยุ่นวิธีการจัดการเรียนรู้ ได้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการของท้องถิ่น

การจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. ความเป็นมาของแนวคิด

Roger (1969 อ้างถึงใน วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542) เป็นผู้ที่ได้คิดค้นและใช้คำว่า “เด็กเป็นศูนย์กลาง (Child centered) เป็นครั้งแรกและต่อมามีคำซึ่งแสดงถึงแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในลักษณะคล้ายกันอีกหลายคำ เช่น Active learning, Participatory learning หรือ Learner independence แต่คำว่า ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นคำที่แสดงถึงสภาพการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ชัดเจนมากกว่าคำอื่น ๆ เพราะคำที่สามารถจะบรรยายถึงสิ่งที่เราหวังจะได้ประสบผลสำเร็จ คือ ระบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญครูหลายคนคุ้นเคยกับวิธีการสอนที่หลากหลาย แต่ก็ค้นหาวิธีการที่จะทำให้เขาทำงานกับนักเรียนเป็นที่น่าพึงพอใจและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันและกัน

แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาจจะไม่ใช่คำตอบเดียว สำหรับครู หรืออาจไม่ใช่วิธีการที่มีประสิทธิผลที่สุด อาจจะมีวิธีการอื่น ๆ อีกหลายวิธีที่เหมาะสม กับสถานการณ์การเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป แต่วิธีการ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” คือ วิธีการหนึ่งที่มีคุณค่า เพราะเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้มีความเชื่อมั่นว่า “มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเอง 100%” ซึ่งวิธีการนี้ผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมเต็มที่ต่อการเรียนการสอนของตนเอง ผู้เรียนแต่ละคนมีคุณค่าสมควรได้รับความเชื่อถือว่าไว้วางใจ แนวทางนี้จึงเป็นแนวทางที่จะผลักดันผู้เรียนไปสู่การบรรลุศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงเป็นการสอนแบบใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างจากการสอนดั้งเดิมทั่วไปที่เคยชินกัน ดังเช่น Bennett (1979 อ้างถึงใน วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542) ได้ทำการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่กับแบบดั้งเดิมไว้ ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ และแบบดั้งเดิม (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542)

แบบใหม่	แบบดั้งเดิม
1. สอนแบบบูรณาการเนื้อหา	1. สอนแยกเนื้อหา
2. ครูมีบทบาทในการชี้แนะประสบการณ์	2. ครูมีบทบาทเป็นตัวแทนของเนื้อหา
3. ครูกระตุ้นหรือรื้อฟื้นในบทบาทและความรู้สึกของผู้เรียน	3. ครูเฉลยเมินเฉยต่อบทบาทของผู้เรียน
4. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตร	4. ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมแม้แต่จะให้ความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร
5. กิจกรรมหลักเน้นผู้เรียนค้นพบตนเอง	5. การเรียนมุ่งเน้นท่องจำเป็นหลัก
6. ให้การเสริมแรงหรือให้รางวัลมากกว่าการลงโทษ	6. มุ่งเน้นการให้รางวัลภายนอก เช่น ระดับใช้แรงจูงใจ ภายในผลการเรียน
7. ไม่เคร่งครัดกับมาตรฐานวิชาการมากนัก	7. เคร่งครัดกับมาตรฐานวิชาการมาก
8. มีการทดสอบบ้าง	8. มีการทดสอบสม่ำเสมอเป็นระยะ ๆ
9. มุ่งเน้นการทำงานเป็นกลุ่มแบบร่วมมือ	9. มุ่งเน้นการแข่งขันในการเรียน
10. ไม่ยึดกับการเรียนในห้องเรียน	10. สอบเฉพาะขอบเขตการเรียน
11. มุ่งสร้างประสบการณ์ใหม่ให้ผู้เรียน	11. เน้นย้ำประสบการณ์ใหม่เพียงเล็กน้อย
12. มุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการและทักษะด้านจิตพิสัย อารมณ์ความรู้สึกหรือทักษะเท่าเทียมกัน	12. มุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการแต่ละเลยทางจิตพิสัย
13. มุ่งเน้นการประเมินกระบวนการเป็นสำคัญ	13. ประเมินกระบวนการเล็กน้อย

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542, หน้า 8-9) กล่าวว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ควรเป็นการสอนที่นักเรียนได้รับการยอมรับ เป็นการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสามารถของตัวผู้เรียน โดยครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกเรียนรู้ ช่วยเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยการเตรียมเนื้อหา วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน

ทิศนา แคมมณี (2522 อ้างถึงใน สราวุธ ทรัพย์อิมเอิบ, 2545, หน้า 31) ได้เสนอหลักการในการจัดการเรียนการสอน ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้โดยเป็นผู้สร้าง (Construct) ความรู้ด้วยตนเอง ทำความเข้าใจ สร้างความหมายของสาระข้อความรู้ให้แก่ตนเองและค้นพบข้อความรู้ด้วยตนเอง
 2. ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ต่อกันและกัน และได้เรียนรู้จากกันและกัน ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ความคิด และประสบการณ์แก่กันและกัน ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
 3. ช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วม (Participation) ในกระบวนการเรียนรู้ได้มากที่สุด
 4. ช่วยให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้กระบวนการ (Process) ควบคู่ไปกับผลงาน (Product)
 5. ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง (Application)
- การเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางระบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ ด้วยความเชื่อที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเอง 100% ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมและรับผิดชอบการเรียนของตนเอง

เมื่อประมวลแนวคิดของนักการจัดการศึกษาที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น สรุปได้ว่า แนวคิดของการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ แนวทางที่มุ่งพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน โดยเน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความต้องการ มีส่วนร่วม และรับผิดชอบการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ซึ่งแนวคิดนี้นำไปสู่หลักการในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

3. หลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด

3.1 ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง Roger (1969 อ้างถึงใน วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542) กล่าวไว้ประโยคหนึ่งว่า “ข้าพเจ้าไม่สามารถสอนสิ่งใดแก่ใครได้ ข้าพเจ้าทำได้เพียงจัดสิ่งแวดล้อมที่จะทำให้เขาสามารถเรียนได้เท่านั้น” ผู้เรียนจึงเป็นเจ้าของการเรียนรู้ บทบาทของครูเป็นผู้สนับสนุน (Supporter) และแหล่งความรู้ (Resource person) ของผู้เรียน ผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบตั้งแต่เลือกและวางแผนสิ่งที่ตนจะเรียน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือก และจะเริ่มในการเลือก และจะเริ่มต้นในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้า รับผิดชอบการเรียนตลอดจนประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.2 เนื้อหาวิชามีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ ความสำเร็จของหลักนี้อยู่ที่การให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกสิ่งที่จะเรียน ปัญหาในการควบคุมห้องเรียนจะหมดไป หากนักเรียนได้ทำในสิ่งที่ตนเลือก ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ปัจจัยสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบเนื้อหา คือ ประสบการณ์เดิมของผู้เรียน และความต้องการของผู้เรียน การเรียนที่สำคัญและมีความหมายจึงขึ้นอยู่กับ “สิ่งที่จะสอนและวิธีการสอนที่เหมาะสม”

3.3 การเรียนรู้จะประสบความสำเร็จหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ครูกับผู้เรียนส่วนมากคุ้นเคยกับระบบการให้รางวัล หรือการลงโทษ แต่ระบบนี้ไม่จำเป็นต้องใช้เลยหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนไม่ต้องการรางวัลใด ๆ หากได้ทำร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ค้นพบข้อคำถามและคำตอบใหม่ ๆ รางวัลภายใน (Intrinsic reward) คือ รางวัลที่จิตใจเขาได้รับจากความสนุกสนานในการเรียน การค้นพบสิ่งใหม่ ๆ การพบประเด็นที่ท้าทายและความสามารถในเรื่องใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการบรรลุผลสำเร็จของงานที่พวกเขาเริ่มด้วยตนเองในการจัดการเรียนการสอน ครูไม่ควรให้การชมเชย การตำหนิ หรือวิพากษ์วิจารณ์เชิงลบ ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการประเมินผลงานตนเองเท่า ๆ กับการมีส่วนร่วมวางแผนและร่วมกิจกรรม ผู้เรียนจะรู้สึกพอใจหากได้ประเมินความสำเร็จของตนเองและได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและครูในสิ่งที่เป็นพฤติกรรมด้านดี เช่น การมีส่วนร่วมกับเพื่อน การทำงานประสบความสำเร็จ การมีความรับผิดชอบต่องาน การรู้จักแบ่งปันและความพยายามเชิงสร้างสรรค์

3.4 สัมพันธภาพที่ีระหว่างผู้เรียนกับการสนทนากันเป็นการปฏิสัมพันธ์กันที่ยังไม่เพียงพอ ควรมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญ Roger (1969 อ้างถึงใน วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542) ได้อธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในลักษณะช่วยเหลือกันเป็นกลุ่มว่า “เป็นสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงาม การพัฒนาการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ การปรับปรุงวิธีการทำงาน และการจัดการกับชีวิตของกลุ่มบุคคล” สัมพันธภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มจึงเป็นสิ่งสำคัญ แม้ว่าจะมีสมาชิกบางคนที่มีบทบาทมากกว่าคนอื่น ๆ ในการให้ความช่วยเหลือ เนื่องจากมีประสบการณ์ และความรู้ที่มากกว่าสมาชิกอื่น ๆ ก็ตาม

3.5 ครู คือ ผู้อำนวยการความสะดวกสบายเป็นแหล่งความรู้ในการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูต้องมีคุณสมบัติ และทักษะบางด้านที่แตกต่างจากครูแบบเก่า ครูจะต้องมีความสามารถค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน และสามารถค้นหาสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งสำคัญจะช่วยให้สื่อสารระหว่างบุคคลในการเรียนรู้ประสบผลคือ ปฏิภาณไหวพริบ ทักษะอารมณ์ขัน และความเต็มใจที่จะเรียนของผู้เรียน แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือ ความเต็มใจของครูที่จะช่วยเหลือ โดยไม่มีเงื่อนไข ครูจะให้ทุกอย่างแก่ผู้เรียนไม่ว่าจะเป็น ความเชี่ยวชาญ ความรู้ เจตคติ และการฝึกฝน โดยผู้เรียนมีอิสระที่จะรับหรือไม่รับการใ้ นั่นก็ได้

3.6 ผู้เรียนมีโอกาสดเห็นตนเองในแง่บวกที่แตกต่างจากเดิม หลักการเรียนรู้นี้ไม่เพียงเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตัวผู้เรียน คือ ความมั่นใจในตนเองและการควบคุมตนเองได้มากขึ้น เป็นบุคคลที่ตัวเองอยากจะเป็น ปฏิบัติตนในลักษณะที่เป็นผู้ใหญ่มากขึ้น รับเอาเป้าหมายที่ใกล้เคียงความเป็นจริงยิ่งขึ้นสำหรับตนเองมาใช้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองได้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม เปิดเผยตนเองต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ มากขึ้นไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ที่กำลังดำเนินไปภายนอกหรือภายในตนเอง

3.7 การศึกษา คือ การพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้หลาย ๆ ด้าน คุณลักษณะด้านความรู้ ความคิด และอารมณ์ ความรู้สึก จะได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ขณะที่ผู้เรียนกำลังคิด เขากำลังรู้สึก และในขณะที่เขากำลังรู้สึก เขากำลังคิดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมจะเน้นให้ความสนใจที่จะพัฒนาผู้เรียนเฉพาะด้าน ความรู้ ความคิด ขณะที่ด้านอารมณ์ความรู้สึกได้รับความสนใจน้อยมาก การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจและสามารถจัดการความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ได้และจะเป็นการพัฒนาอารมณ์ความรู้สึกไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาเนื้อหาด้านความรู้ ความคิด รวมถึงการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

4. หลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของการเรียน เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างได้ผล การจัดการประสบการณ์เรียนรู้ควรยึดหลัก ดังนี้

4.1 การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้น ผู้เรียนจึงควรมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

4.2 การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่าง ๆ กันมิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ

4.3 การเรียนรู้ที่ดีจะต้องเกิดความเข้าใจ จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำและสามารถใช้การเรียนรู้นั้นให้ประโยชน์ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเองมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและจดจำได้ดี

4.4 การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญ หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องนี้แล้ว จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่าง ๆ ที่ตนเองต้องการ

4.5 การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน คือ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

5. หลักการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ความเชื่อในหลักการเรียนรู้ทั้ง 5 ประการดังกล่าวข้างต้น นำไปสู่การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ในการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน ดังนี้

5.1 ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมและเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา

5.2 ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม ได้พูดคุยปรึกษาหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น และการเรียนรู้จะปรับตัวให้สามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้

5.3 ยึดการค้นพบตัวเองเป็นวิธีการสำคัญ การเรียนรู้โดยครูผู้สอนพยายามจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการค้นพบความจริงใดๆ ด้วยตนเองนั้นผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี และมีความหมายโดยตรงต่อผู้เรียน และเกิดความคงทนของความรู้

5.4 เน้นกระบวนการควบคู่ไปกับผลงาน โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงานแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพของผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของกระบวนการ

5.5 เน้นการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน พยายามส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริงและพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียน

6. ลักษณะของห้องเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ห้องเรียนที่มีลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมต่าง ๆ นักเรียนจะเป็นผู้กระทำ เช่น นักเรียนเตรียมงานโครงการกลุ่มย่อย โดยมีการระดมพลังสมองบันทึกไว้บนกระดานดำ ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มกำลังแสดงผลงานที่กลุ่มพวกเขาออกแบบ ครูไม่ได้เข้าไปควบคุมแสดงความคิดเห็นใด ๆ นักเรียนทุกคนมองและฟังเพื่อนพูด ห้องเรียนเริ่มมีบรรยากาศทางวิชาการเมื่อนักเรียนหยิบวัสดุอุปกรณ์และเริ่มทำงานด้วยกัน ทุกคนจะทราบบทบาทของตนเอง ช่วยเหลือขอคำแนะนำเรื่องวัสดุอุปกรณ์และแหล่งข้อมูลจากครู นักเรียนดูแลงานของตนเอง ครูเป็นเพียงผู้อำนวยการความสะดวก สนับสนุนและให้คำแนะนำพร้อมให้ความช่วยเหลือ ครูควรตระหนักถึงความจริงว่า การเปลี่ยนแปลงไม่ได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่จะต้องใช้เวลาเพื่อให้ครูและกลุ่มผู้เรียนได้เรียนรู้ ทำงานในลักษณะผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ยุทธศาสตร์และเทคนิคในการวางแผนการทำงาน การควบคุมกลุ่มเป็นสิ่งที่ผู้เรียนรู้กันได้ดีตลอดเวลา การฝึกฝนเป็นสิ่งที่สำคัญ ครูควรทดลองใช้ในการนำกิจกรรมผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมาทดลองใช้ และฝึกฝนผู้เรียนอย่างอดทนจนกระทั่งผู้เรียนรู้ด้วยความสบายใจใช้ทักษะ และใช้อย่างเป็นธรรมชาติ

7. รูปแบบหรือระดับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละแบบจะมีระดับบทบาทของครูและผู้เรียนมากน้อยต่างกันไป ดังนี้

รูปแบบที่ 1 Student-centered ครูเป็นผู้เตรียมเนื้อหาวัสดุอุปกรณ์และสื่อทั้งหมด ขณะที่นักเรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียน โดยมีครูคอยกำหนดกำกับดูแลให้คำปรึกษา กิจกรรมรูปแบบนี้ส่วนมากเป็นกิจกรรมกลุ่มหรือจับคู่

รูปแบบที่ 2 Learner-based teaching รูปแบบนี้ครูจะเป็นตัวกระตุ้น หรือมอบหมายให้นักเรียนเป็นผู้ค้นคว้าเรื่องที่เรียนเองหรือทำสื่อการเรียนรู้เอง โดยใช้ประสบการณ์ความรู้ความชำนาญพิเศษของผู้เรียนเป็นพื้นฐาน

รูปแบบที่ 3 Learning independence หรือ Self-directed learning เป็นรูปแบบที่ผู้เรียนเป็นอิสระจากชั้นเรียน สามารถศึกษาค้นคว้าจากสื่อที่จัดไว้ให้ในศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง แล้วเลือกทำงานหรือฝึกปฏิบัติตามต้องการ ตามความสนใจและศักยภาพของตนเอง โดยอาจศึกษาตามลำพังหรือศึกษากับเพื่อนก็ได้

8. บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เมื่อมีแนวโน้มของการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงไป บทบาทของผู้เรียนสำคัญเด่นชัดมากขึ้น บทบาทของครูก็ต้องเปลี่ยนไปจากเดิม จากบทบาทที่สำคัญที่สุดในฐานะผู้บอกเล่าความรู้ทั้งหมดแก่ผู้เรียนมาเป็นผู้สนับสนุนจัดสิ่งแวดล้อมที่จะเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด บทบาทของครูจึงควรประกอบด้วย

8.1 บทบาทด้านการเตรียมการ ประกอบด้วย

8.1.1 การเตรียมตนเอง ครูต้องเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทของผู้เป็นแหล่งความรู้ ซึ่งจะต้องให้คำอธิบายแนะนำ ให้คำปรึกษา ให้ข้อมูลความรู้ที่ชัดเจนแก่ผู้เรียน รวมทั้งแหล่งความรู้ที่จะแนะนำให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าข้อมูล ดังนั้น ครูจะต้องมีภาระหนักเตรียมตนเองด้วยการอ่าน การค้นคว้า การทดลองปฏิบัติมาก ๆ ในหัวข้อเนื้อหาที่ตนรับผิดชอบ รวมทั้งข้อมูลและประสบการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

8.1.2 การเตรียมแหล่งข้อมูล เมื่อบทบาทครูไม่ใช่ผู้บอกเล่ามรดกความรู้อีกต่อไป ครูจึงต้องเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียนในรูปแบบของสื่อการเรียนรู้ในความรู้และอุปกรณ์ต่าง ๆ สามารถเลือกศึกษาค้นคว้าตามความต้องการ หรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์สื่อห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องสมุดวิชา ห้องปฏิบัติการวิชาต่าง ๆ และห้องพิพิธภัณฑ์ ในโรงเรียน ทั้งนี้รวมไปถึงแหล่งการเรียนรู้ภายนอกห้องเรียนด้วย ซึ่งครูสำรวจรายชื่อหนังสือ อุปกรณ์หรือสื่อต่าง ๆ ไว้สำหรับผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าตามที่กำหนดในกิจกรรมการเรียนหรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมทั้งในและนอกเวลาเรียน

8.1.3 การเตรียมกิจกรรมการเรียน บทบาทของครูก่อนทำการเรียนการสอนทุกครั้ง คือ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด ครูต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ได้สาระสำคัญและเนื้อหาข้อความรู้อันนำไปสู่การออกแบบกิจกรรม การเรียนที่ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ตามที่กำหนด โดยบทบาทในส่วนนี้ครูจะทำหน้าที่คล้ายผู้จัดการที่กำหนดบทบาทการเรียนรู้และความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนให้เขาได้ทำกิจกรรมตามความต้องการ ความสามารถ และความสนใจของแต่ละคน

8.1.4 การเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ เมื่อออกแบบหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ครูจะต้องพิจารณา และกำหนดว่าใช้สื่ออุปกรณ์ใดเพื่อให้กิจกรรมดังกล่าวบรรลุผล แล้วจัดเตรียมให้พร้อมบทบาทของครูครั้งนี้ เพื่อให้การเรียนรู้บรรลุผล

8.1.5 การเตรียมการวัดและประเมินผล บทบาทในการเตรียมอีกประการหนึ่ง คือ การเตรียมการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยการวัดให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้ววัดให้ครอบคลุมทั้งในส่วนของกระบวนการ และผลงานที่เกิดขึ้นทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย โดยเตรียมวิธีการวัดและเครื่องมือการวัดให้พร้อมก่อนทุกครั้ง

8.2 บทบาทด้านการดำเนินการ เป็นบทบาทขณะผู้เรียนดำเนินการเรียน ประกอบด้วย

8.2.1 การเป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำคำปรึกษา คอยให้คำตอบเมื่อผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือ เช่น ให้ข้อมูลหรือความรู้ในเวลาที่คุณเรียนต้องการ เพื่อให้การเรียนนั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

8.2.2 การเป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง ช่วยสนับสนุนหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

8.2.3 การเป็นผู้ร่วมทำกิจกรรม โดยเข้าร่วมทำกิจกรรมในกลุ่มเรียน พร้อมทั้งให้ความคิด และความเห็นหรือช่วยเชื่อมโยงประสบการณ์ของผู้เรียนขณะทำกิจกรรม

8.2.4 การเป็นผู้ติดตามตรวจสอบ ตรวจสอบการทำงานตามกิจกรรมของผู้เรียน เพื่อให้ถูกต้องชัดเจน และสมบูรณ์ ก่อนให้ผู้เรียนสรุปเป็นข้อความที่ได้จากการเรียนรู้

8.2.5 การเป็นผู้สร้างเสริมบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตรภาพ โดยการสนับสนุนเสริมแรงและการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมทำงานกับกลุ่ม แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยเต็มที่ ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อภิปรายโต้แย้งด้วยท่วงท่าวาจานุ่มนวล ให้เกียรติกันอย่างเป็นมิตร โดยมีจุดหมายเพื่อให้เป้าหมายของกลุ่มบรรลุความสำเร็จ

8.3 บทบาทด้านการประเมินผล เป็นบทบาทที่ครูผู้สอนต้องดำเนินการเพื่อตรวจสอบว่าสามารถจัดการเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้ครูควรเตรียมเครื่องมือและวิธีการให้พร้อมก่อนถึงขั้นดำเนินการวัดและประเมินผลทุกครั้ง และการวัดควรให้ครอบคลุมทุกด้าน โดยเน้นการวัดจากสภาพจริงจากการปฏิบัติ และจากเพิ่มสะสมงาน ซึ่งในการวัดและประเมินนี้นอกจากครูจะเป็นผู้วัดและประเมินผลเองแล้ว ผู้เรียนและสมาชิกแต่ละกลุ่มจะมีบทบาทร่วมวัดและประเมินตนเองและกลุ่มด้วย

9. บทบาทของผู้เรียนในการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียน คือ หัวใจของการเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการเรียนการสร้างทักษะและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดด้วยตนเอง บทบาทผู้เรียนจึงประกอบด้วย

9.1 บทบาทด้านการเตรียมตัว ผู้เรียนต้องเตรียมตนเองให้พร้อมที่จะรับการฝึกฝน ทักษะที่จำเป็นและสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้น ผู้เรียนจะต้องใฝ่รู้ใฝ่เรียน กระตือรือร้น ที่จะแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยการฝึกทักษะพื้นฐาน ซึ่งเป็น เครื่องมือของการเรียนรู้ ได้แก่ ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนให้คล่องแคล่วสามารถนำไปใช้ ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าได้เต็มที่ เพื่อการพัฒนาตนเองไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่พึงประสงค์ นั้นคือ การให้ทำให้เกิด “บุคคลแห่งการเรียนรู้” นั่นเอง

9.2 บทบาทด้านการดำเนินการเป็นบทบาทที่ผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติในกิจกรรม การเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย

- 9.2.1 การสร้างและค้นพบข้อความด้วยตนเอง
- 9.2.2 การมีประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์สอดคล้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 9.2.3 การได้ค้น คิด ทำ และแสดงออกในการแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ผลงาน
- 9.2.4 การมีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับเพื่อนและกลุ่ม
- 9.2.5 การเรียนรู้ต้องมีวิธีการกระบวนการ
- 9.2.6 การมีผลงานการเรียนรู้
- 9.2.7 การมีวินัยและความรับผิดชอบในการเรียนและการปฏิบัติงาน

บทบาทด้านการประเมินผลเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนควรมีส่วนร่วม ในการประเมินตนเอง เพื่อน และกลุ่มทางด้านการศึกษาปฏิบัติและด้านผลงาน รวมทั้งยอมรับการประเมินผล ของผู้อื่นและพร้อมที่จะนำผลการประเมิน ไปปรับปรุงพัฒนาตนเองต่อไป ผู้เรียนเองสามารถ ช่วยสอนหรือปรับแก้สิ่งผิดให้เข้ากันได้ ในการทำงานร่วมกันนักเรียนสามารถดึงเอาความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่มารวมกันได้

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนต้องมีความสอดคล้องกับหลักสูตร จุดประสงค์ การเรียนการสอน เนื้อหาความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ มีความเหมาะสมกับวัยและ ความสนใจของผู้เรียน ใช้กระบวนการเรียนการสอนโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง จัดสอนซ่อมเสริม และกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ แบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนตามศักยภาพ และความถนัด ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสามารถลงมือปฏิบัติได้

การบริหารงานวิชาการด้านสื่อการเรียนการสอน

ความหมายของสื่อการเรียนรู

สมบูรณ์ สงวนญาติก (2534, หน้า 43-44 อ้างถึงใน สมใจ พรหมศาสตร์, 2544, หน้า 19) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนไว้ว่า สื่อการเรียน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้สอนและผู้เรียน นำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนิน ไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ได้แก่ วัสดุของที่มีอยู่ในธรรมชาติ หรือมนุษย์สร้างขึ้นมา รวมทั้งวิธีการสอนและกิจกรรมใน รูปแบบต่าง ๆ

กิดานันท์ มลิทอง (2543, หน้า 54) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “สื่อการสอน” หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยนำ และถ่ายทอดข้อมูลความรู้จากครูผู้สอน หรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เพื่อให้ ผู้เรียนสามารถบรรลุถึง วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์, นิคม ทาแดง, และเชาว์ เนตรประเสริฐ (2534, หน้า 115) ได้ให้ ความหมายของ “สื่อการสอน” ว่า คือ วัสดุ (สิ่งเปลือง) อุปกรณ์ (เครื่องมือที่ใช้ไม่ผู้พียงง่าย) วิธีการ (กิจกรรม เกม การทดลอง ฯลฯ) ที่ใช้สื่อกลางให้ผู้สอนสามารถส่ง หรือถ่ายทอดความรู้ เจตคติ (อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ทศนคติ และค่านิยม) และทักษะไปยังผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2546, หน้า 52) ให้ความหมายไว้ว่า “สื่อการสอน” หมายถึง สิ่ง ที่ช่วยให้การเรียนรู้ ซึ่งครูและนักเรียนเป็นผู้ใช้ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เปรื่อง กุมุท (2520) กล่าวว่า “สื่อการสอน” หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือ หรือช่องทาง สำหรับทำให้การสอนส่งไปถึงผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ หรือ จุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้ได้เป็นอย่างดี

Gerlach and Ely (1972, p. 147) ให้ความหมายไว้ว่า “สื่อการสอน” หมายถึง บุคคล วัสดุ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ ทศนคติ ค รู หนังสือ และสิ่งแวดล้อม ของโรงเรียนจัดเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น

Heinich (1989, p. 93) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า “สื่อการสอน” หมายถึง สื่อหรือตัวกลางชนิดใดก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิหุ โทรทัศน์ วิดีโอ แผนภูมิ ภาพนิ่ง เป็นต้น ซึ่งบรรจุเนื้อหา ข้อความเกี่ยวกับการเรียนการสอน

ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่า สื่อการสอน หมายถึง ตัวกลางหรือช่องทางที่บรรจุเนื้อหาสาระ หรือสิ่งที่ผู้สอนต้องการถ่ายทอดไปยังผู้เรียน ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ที่วางไว้ ไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิหุ โทรทัศน์ วิดีโอ แผนภูมิ ภาพนิ่ง หนังสือ และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ล้วนเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอน

หลักในการใช้สื่อการเรียนรู้

สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นการใช้สื่อ ที่หลากหลายทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี ตลอดจนการใช้แหล่งการเรียนรู้ ประกอบการจัด การเรียนการสอน มีนักการศึกษาหลายคนได้กำหนดหลักการของการใช้สื่อการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

กิดานันท์ มลิทอง (2543) ได้สรุปไว้ว่า การจะเลือกสื่อมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องมีความรู้ความสามารถและทักษะในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน
2. จุดมุ่งหมายในการนำสื่อมาใช้ประกอบหรือร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
เพื่อใช้ในการนำบทเรียน ใช้ในการประกอบคำอธิบาย ใช้เพื่อสรุปบทเรียน
3. ต้องเข้าใจลักษณะเฉพาะของสื่อแต่ละชนิดว่า สามารถสร้างความสนใจและให้ความหมาย
ต่อประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างไรบ้าง
4. ต้องมีความรู้ของแหล่งของสื่อการเรียนการสอนซึ่งสื่อบางอย่างผลิตเองจะคุ้มค่า
หรือไม่หรืออาจหาซื้อที่ไหนได้บ้าง

Erickson and Curl (1972, pp. 163-170) ได้กล่าวถึงหลักการใช้สื่อการสอนโดยทั่วไป
ไว้ว่า การใช้สื่อเพื่อเกื้อหนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูผู้สอนควรยึด
หลักการสำคัญ 5 ประการต่อไปนี้เป็นแนวปฏิบัติ

หลักการเลือก (Principle of selection) การใช้สื่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพควรเริ่มต้น
ด้วยการเลือกสื่อบนพื้นฐานของวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ และลักษณะของผู้เรียนในกลุ่มนั้น ๆ

หลักความพร้อม (Principle of readiness) การใช้สื่อที่ดีควรพัฒนาความพร้อมให้เกิดขึ้น
ในตัวผู้เรียนด้วย เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการควบคุม (Principle of control) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการและการจัด
สถานการณ์ เพื่อการใช้สื่อในการเรียนการสอนเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูควร ควบคุมให้ได้ เพื่อให้การใช้
สื่อ นั้น ๆ คุ้มค่ากับเวลา และทำให้ผู้เรียน มีความตั้งใจและมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างแท้จริง

หลักการปฏิบัติ (Principle of action) ครูผู้สอนควรนำผู้เรียนให้สามารถสร้างประสบการณ์
การเรียนรู้จากสื่อการสอนได้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง

หลักการประเมินผล (Principle of evaluation) ครูควรประเมินผล ทั้งจากตัวสื่อและ
จากการใช้สื่อการสอนของครูเอง

Brown (1983, p. 75) ได้กล่าวว่า หลักการทั่วไปในการเลือกใช้สื่อ ดังนี้

1. ไม่มีสื่อ วิธีการหรือประสบการณ์ใด เพียงอย่างเดียวที่จะดีที่สุดในการเรียนรู้
2. การใช้สื่อจะต้องให้แน่ใจว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
3. ในการใช้สื่อเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะบางอย่างในโปรแกรมการเรียน ผู้ใช้จะต้องศึกษา
เกี่ยวกับสื่อ นั้นอย่างถี่ถ้วน
4. สื่อที่จะพิจารณานำมาใช้จะต้องให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนนั้น ๆ
5. อย่าปล่อยให้ความชอบมาเป็นองค์ประกอบในการเลือกหรือใช้สื่อ
6. ใช้สื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

7. พึงตระหนักว่าประสบการณ์ ความชอบ ความสนใจความสามารถ และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนจะมีอิทธิพลต่อการใช้สื่อ

Dale (1969, p. 66) นักการศึกษาอีกผู้หนึ่งที่รู้จักกันดี ได้กล่าวถึงหลักการเลือกใช้สื่อที่น่าสนใจ ดังนี้

1. สื่อการสอนนั้นสามารถให้แนวความคิดที่ถูกต้องเพียงใด
2. สื่อการสอนสามารถสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องที่เรียน ได้ดีเพียงใด
3. สื่อการสอนนั้นเหมาะสมกับวัย ระดับสติปัญญาและประสบการณ์ ต่าง ๆ ของผู้เรียน

เพียงใด

4. สภาพแวดล้อมเหมาะสมที่จะใช้สื่อนั้นหรือไม่
5. มีข้อเสนอแนะสั้น ๆ ในการใช้สื่อการสอนนั้น ๆ สำหรับครูหรือไม่
6. สื่อสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาทางความคิดได้หรือไม่
7. คู้มค่ากับเวลาและการลงทุนหรือไม่

Mccown (1992, p. 83) ได้กล่าวถึงการเลือกใช้สื่อโดยมีมุมมองที่เกี่ยวข้องถึงครูผู้สื่อ

ดังนี้

1. มีความเข้าใจคุณลักษณะเฉพาะของสื่อที่นำมาใช้เป็นอย่างไร
2. มีความสามารถในการใช้สื่อนั้นร่วมกับสื่ออื่น
3. ใช้สื่อนั้นเหมาะสมกับระดับอายุและระดับสติปัญญาของผู้เรียน
4. พยายามจัดประสบการณ์ตรงให้มากที่สุด
5. พยายามหาทางส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อให้มากที่สุด
6. นำสื่อมาใช้จริงมิใช่มาตั้งไว้เฉย ๆ
7. ใช้สื่อให้ได้เนื้อความมากที่สุดในระยะเวลาอันสั้นที่สุด
8. สื่อที่ไม่จำเป็นไม่ควรจะนำเข้าไปในห้องเรียน
9. เมื่อใช้สื่อแล้วต้องเก็บรักษาให้เรียบร้อย

Erickson (1971, p. 75) เป็นนักวิชาการทางด้านการใช้สื่อ กล่าวถึงเกณฑ์การเลือกสื่อการเรียนรู้ ดังนี้

1. สื่อการสอนมีประโยชน์ต่อหน่วยการสอนและมีกิจกรรมในการแก้ปัญหาหรือให้ประสบการณ์เฉพาะหรือไม่
2. เนื้อหาวิชาที่จะสื่อความหมายด้วยการใช้สื่อการสอนนี้เป็นประโยชน์และสำคัญแก่นักศึกษาในชุมชนและสังคมหรือไม่

3. สื่อการสอนมีความเหมาะสมกับจุดประสงค์ของการสอน หรือเป้าหมายของผู้เรียนหรือไม่
4. สื่อการสอนช่วยให้มีการตรวจสอบระดับความแตกต่างของจุดประสงค์ของการสอนในด้านเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิดและทักษะการฝึกปฏิบัติหรือไม่
5. สื่อการสอนช่วยให้นักศึกษาได้คิดตอบสนอง อภิปรายและศึกษาค้นคว้าหรือไม่
6. สื่อการสอนได้ช่วยแก้ปัญหาในการเรียนเนื้อหา และช่วยเสริมกิจกรรมนักศึกษาหรือไม่
7. สื่อการสอนช่วยให้การเสนอแนวคิดมีความสัมพันธ์กันหรือไม่
8. สื่อการสอนได้ช่วยในการเสนอเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับระดับอุณหภูมิ น้ำหนัก ความลึก ระยะทาง การกระทำกลืน เสียง สี ความมีชีวิตและอารมณ์ได้ดีหรือไม่
9. สื่อการสอนมีความแน่นอนและทันสมัยหรือไม่
10. สื่อการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอนที่พึงปรารถนาได้หรือไม่
11. สื่อการสอนช่วยให้แสดงถึงรสนิยมยินดีหรือไม่
12. สื่อการสอนสามารถใช้ในห้องเรียนธรรมดาได้หรือไม่ ความรู้ในเนื้อหาในสื่อการสอน มีตัวอย่างมากพอหรือไม่

หลักเกณฑ์ของการเลือกสื่อการสอน ของ Erickson ทั้ง 13 ประการข้างต้น พอสรุปเป็นหลักสำหรับการพิจารณาเลือกสื่อ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนได้ดังนี้

1. รูปแบบของขบวนการเรียนการสอน (Types of learning)
2. ระดับของประสิทธิภาพของสื่อ (Degrees of proficiency)
3. ประเภทของสื่อ (Types of media)
4. ราคาในการผลิต (Production cost)
5. การเลือกสื่อให้สัมพันธ์กับรูปแบบการเรียน (Learning type-media matches)

สรุปได้ว่า สื่อการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับครูในกระบวนการจัดการเรียนการสอน สื่อการสอนแต่ละชนิดครูผู้สอนต้องคำนึงถึงเกี่ยวกับการเลือกใช้สื่อ พิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญคือ พิจารณาเกณฑ์ของการเลือกสื่อการสอน พิจารณาถึงจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการใช้สื่อ และพิจารณาเงื่อนไขกิจกรรมทางการเรียน จึงจะถือได้ว่าครูผู้สอนได้เลือกใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ

ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริม สนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเภทของสื่อการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ระบุไว้ ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือเรียน คู่มือ พจนานุกรม สารานุกรม ภาพพลิก แผ่นพับ ฯลฯ
2. สื่อเทคโนโลยี เช่น วิดิทัศน์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซีดีรอม อินเทอร์เน็ต ฯลฯ
3. สื่ออื่น ๆ เช่น บุคคล สื่อธรรมชาติ สื่อกิจกรรม กระบวนการ สื่อวัสดุ เครื่องมือ

อุปกรณ์

ชัยขันธ์ พรหมวงศ์ และคณะ (2534, หน้า 118) ได้แบ่งสื่อการสอนไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1. วัสดุ ได้แก่ สิ่งสิ้นเปลืองทั้งหลาย เช่น รูปภาพ บัตรคำ แผนภูมิ หนังสือ แผ่นโปรงใส เป็นต้น
2. อุปกรณ์ ได้แก่ บรรดาเครื่องมือทั้งหลาย ทั้งที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ร่วมกับวัสดุอื่น และสิ่งที่ใช้ในตัวของมันเอง เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เป็นต้น
3. กิจกรรมหรือวิธีการ ได้แก่ กระบวนการที่จะใช้ทั้งวัสดุและอุปกรณ์ประกอบกัน หรือกระบวนการของมันเองล้วน ๆ ได้แก่ การสาธิตกลุ่มสัมพันธ์ นิทรรศการทัศนศึกษา การอภิปราย เป็นต้น

Ely (1972, p. 36) ได้จำแนกสื่อการสอนตามทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning resources) เป็น 5 รูปแบบ โดยแบ่งได้เป็นสื่อที่ออกแบบขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายทางการศึกษา (By design) และสื่อที่มีอยู่ทั่วไปแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน (By utilization) ได้แก่

1. คน (People) ในทางการศึกษาโดยตรงนั้น หมายรวมถึง บุคลากรที่อยู่ในระบบของโรงเรียน ได้แก่ ครู ผู้บริหาร หรือผู้ที่อำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่วน “คน” ตามความหมายของการประยุกต์ใช้นั้น ได้แก่ คนที่ทำงาน หรือมีความชำนาญในแต่ละสาขา คนเหล่านี้นับเป็น “ผู้เชี่ยวชาญ” ซึ่งถึงแม้จะไม่ใช่นักการศึกษา แต่ก็สามารถช่วยอำนวยความสะดวกในการให้ความรู้ในแต่ละด้าน เช่น ศิลปิน นักการเมือง นักธุรกิจ ฯลฯ

2. วัสดุ (Materials) วัสดุในการศึกษาโดยตรงจะเป็นประเภทที่บรรจุเนื้อหาบทเรียน โดยรูปแบบของวัสดุมีใช้สิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึง เช่น หนังสือ สไลด์ แผนที่ ฯลฯ ส่วนวัสดุที่นำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนนั้น จะมีลักษณะเช่นเดียวกับวัสดุที่ใช้ในการศึกษาดังกล่าวข้างต้น เพียงแต่เนื้อหาที่บรรจุอยู่ในวัสดุนั้นส่วนมากจะอยู่ในรูปของการให้ความบันเทิง เช่น เกม คอมพิวเตอร์ หรือภาพยนตร์สารคดีชีวิตสัตว์

3. อาคารสถานที่ (Settings) หมายถึง ตัวตึก ที่ว่าง สิ่งแวดล้อม ฯลฯ สถานที่สำคัญในการศึกษา ได้แก่ ดิกรเรียน และสถานที่อื่น ๆ ที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนการสอน โดยส่วนรวม เช่น ห้องสมุด หอประชุม สนามเด็กเล่น ฯลฯ

4. เครื่องมือและอุปกรณ์ (Tools and equipment) เป็นทรัพยากรทางการเรียนรู้ เพื่อช่วยในการผลิตหรือใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่น ส่วนมากมักเป็นเครื่องมือด้าน โสตทัศนอุปกรณ์ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือแม้แต่ตะปู ไขควง เป็นต้น

5. กิจกรรม (Activities) โดยทั่วไปแล้วกิจกรรมที่กล่าวถึง มักเป็นการดำเนินงานที่จัดขึ้นเพื่อกระทำร่วมกับทรัพยากรอื่น ๆ หรือเป็นเทคนิคพิเศษเพื่อการเรียนการสอน เช่น การสอนแบบโปรแกรม การจัดทัศนศึกษา เกมและการจำลอง เป็นต้น

การผลิตสื่อในการเรียนการสอน

สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนปัจจุบันมีความหลากหลายทั้งด้านเนื้อหา และประเภท การที่ครูจะนำให้ความรู้ที่มีมืออยู่ตามหลักสูตร ถ่ายทอดไปสู่ผู้เรียนโดยช่วงระยะเวลาในการสอนและอธิบายให้เร็วขึ้น ผู้เรียนเข้าใจง่ายขึ้น ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงธรรมชาติของวิชาหรือความสามารถในการใช้สื่อ เพื่อที่จะได้เลือกผลิตสื่อให้ตรงกับความต้องการ ในการจัดการเรียนรู้ (กัมย์สิทธิ์ สุดประเสริฐ, 2550, หน้า 27)

1. สื่อหลักประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ หนังสือเรียน แบบฝึกในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กระทรวงกำหนดให้มี ผู้มีหน้าที่จัดทำ ได้แก่

- 1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดทำแบบกระทรวงศึกษาธิการสำหรับใช้ทั่วประเทศ
- 1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.) จัดทำสำหรับใช้ในเขตพื้นที่การศึกษา
- 1.3 สำนักพิมพ์เอกชนจัดทำโดยส่งให้ สพฐ. ตรวจสอบพิจารณาคุณภาพและอนุญาตให้ใช้
- 1.4 ครูผู้สอนจัดทำใช้ได้ภายในสถานศึกษาของตน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา

2. สื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนอื่น ๆ นอกเหนือจากหนังสือเรียนและแบบฝึกหัดที่กระทรวงกำหนดให้จัดทำได้โดยเสรี สำหรับการเลือกใช้อาศัยอยู่ในคลังพินิจของสถานศึกษา

การเลือกใช้สื่อในการเรียนการสอน

การเลือกสื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องเรียนรู้ในการนำสื่อต่าง ๆ มาประกอบการเรียนการสอน รวมทั้งการจัดบริการในรูปแบบต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในด้านการให้บริการสื่อการสอนและได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสื่อการสอนไว้หลายคน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 4) ได้กล่าวถึงการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน ว่าควรดำเนินการ 2 ส่วน ดังนี้

1. หนังสือเรียน แบบฝึกหัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กระทรวงกำหนดให้มีให้เลือกจากบัญชีรายชื่อสื่อที่ได้รับใบอนุญาตจาก สพฐ. อนึ่งสถานศึกษาควรจัดซื้อหนังสือเรียนที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียน 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่งจัดไว้ในห้องสมุด อีกส่วนหนึ่งจัดให้นักเรียนมีไว้ประจำตัวเพื่อการศึกษาค้นคว้า

2. สื่อประกอบการเรียนการสอนอื่น ๆ อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะเลือกจัดซื้อจัดหาเข้าห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้าของครูและนักเรียน

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2546, หน้า 89) กล่าวไว้ว่า ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1. คำนึงถึงเกณฑ์การเลือกสื่อการเรียนการสอน
2. คำนึงถึงวัตถุประสงค์การเรียนการสอน
3. คำนึงถึงเงื่อนไข สภาพการณ์ และกิจกรรมทางการเรียนรู้

Romiszowski (1999, p. 78) ได้เสนอแนวทางอย่างง่ายในการพิจารณาเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนไว้ว่า ในการเลือกสื่อการเรียนนั้นมีปัจจัยหลายอย่างที่มีผลต่อการเลือกสื่อที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณา ปัจจัยเหล่านั้น ได้แก่

1. วิธีการสอน (Instructional method) การเลือกวิธีการสอนเป็นปัจจัยแรกที่ควบคุมการเลือกสื่อ เช่น ถ้าเลือกวิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่มเพื่อแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกันระหว่างผู้เรียน ย่อมเห็นได้ชัดว่า การเลือกใช้เทปเสียงหรือใช้โทรทัศน์ย่อมไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะสื่อดังกล่าวมีข้อจำกัดในเรื่องของการให้ผลย้อนกลับหรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นต้น

2. งานการเรียนรู้ (Learning task) สิ่งที่มีอิทธิพลต่อทางเลือกสื่อการเรียนอีกประการหนึ่งคือ งานการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน เพราะสิ่งนี้จะป็นสิ่งจำกัดหรือควบคุมวิธีการสอนว่า จะเลือกสื่ออะไรให้เข้ากับความรู้ที่จะสอน

3. ลักษณะของผู้เรียน (Learner characteristics) ลักษณะพิเศษเฉพาะก็เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลโดยตรงในการเลือกสื่อการเรียน เช่น การสอนผู้เรียนที่เรียนรู้ได้ช้า โดยการใช้หนังสือหรือเอกสารเป็นสื่อการเรียนจะเป็นสิ่งที่ยังทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาในกระบวนการเรียนการสอน ผู้เรียนกลุ่มนี้ควรเรียนรู้จากสื่ออื่น ๆ ที่รับรู้และเรียนรู้ได้ง่ายกว่า

4. ข้อจำกัดในทางปฏิบัติ (Practical constrain) ข้อจำกัดในทางปฏิบัตินี้ หมายถึง ข้อจำกัดในด้านการจัดการ และทางด้านเศรษฐศาสตร์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อทางเลือกในการเลือกสื่อการเรียน เช่น สถานที่ใช้สื่อการเรียน สิ่งอำนวยความสะดวก ขนาดพื้นที่ และงบประมาณ เป็นต้น

5. ครูผู้สอน (Teacher) สื่อการเรียนแต่ละชนิดไม่ว่าจะมีข้อดีอย่างไร แต่อาจไม่ถูกนำไปใช้เพราะผู้สอนไม่มีทักษะในการใช้สื่อเหล่านั้นๆ นอกจากนั้นยังมีเรื่องทัศนคติของผู้สอนก็เป็นสิ่งสำคัญในการเลือกใช้สื่อ

Kemp and Smelle (1989, p. 63 อ้างถึงใน อติพงศ์ สุขนาท, 2554) เสนอว่า นอกจากงานการเรียนรู้หรือสถานการณ์การเรียนรู้ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่กำหนดถึงสื่อที่จะเลือกใช้แล้ว สิ่งสำคัญประการต่อมาในการเลือกใช้สื่อการเรียน คือ คุณลักษณะของสื่อ ซึ่งผู้สอนควนศึกษาสื่อแต่ละชนิดประกอบในการเลือกสื่อการเรียนด้วย คุณลักษณะของสื่อที่สำคัญ ได้แก่

1. การแสดงแทนด้วยภาพ เช่น ภาพถ่าย ภาพกราฟิก เป็นต้น
2. ปัจจัยทางด้านขนาด เช่น การใช้หรือไม่ใช้เครื่องฉายเพื่อขยายขนาด
3. ปัจจัยทางด้านสี เช่น สีเส้นต่าง ๆ ขาว-ดำ เป็นต้น
4. ปัจจัยทางด้านความเคลื่อนไหว เช่น ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เป็นต้น
5. ปัจจัยทางด้านภาษา เช่น ข้อความ ตัวอักษร เสียงพูด เป็นต้น
6. ความสัมพันธ์ของภาพและเสียง เช่น ภาพที่มีหรือไม่มีเสียงประกอบ
7. ปัจจัยทางการจัดการระเบียบข้อมูล เช่น กำหนดให้ดูทีละภาพหรือตามลำดับ

สรุปได้ว่า สื่อการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับครูในกระบวนการจัดการเรียน การสอน สื่อการสอนแต่ละชนิดครูผู้สอนต้องคำนึงถึงเกี่ยวกับการเลือกใช้สื่อ พิจารณาองค์ประกอบ ที่สำคัญ คือ พิจารณาเกณฑ์ของการเลือกสื่อการสอน พิจารณาถึงจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของ การใช้สื่อ และพิจารณาเงื่อนไขกิจกรรมทางการเรียน จึงจะถือได้ว่าครูผู้สอนได้เลือกใช้สื่ออย่างมี ประสิทธิภาพ

การบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลการเรียน

ความหมายของการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความสามารถของผู้เรียน และเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของ การดำเนินการตามแนวทางของหลักสูตร ผลจากการวัดจะเป็นข้อมูลที่จะช่วยให้ครูผู้สอนได้นำไป พิจารณาหาวิธีแก้ไขข้อบกพร่องและจุดอ่อนในด้านต่าง ๆ ได้ ดังนั้น การวัดผลและประเมินผล จึงเป็นภาระหน้าที่ของโรงเรียนจะต้องให้ความสนใจและจัดดำเนินการภายในโรงเรียนอย่างมี ประสิทธิภาพมีนักการศึกษาได้เสนอความคิดไว้หลายคนเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน ดังนี้

จำนง พรายเข้มแข (2531, หน้า 5) กล่าวว่า การวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการ ในการกำหนดปริมาณแทนคุณลักษณะของสิ่งหนึ่ง สิ่งใด หรือแทนพฤติกรรม หรือสมรรถภาพของ บุคคล โดยใช้เครื่องมือช่วยในการวัดและผลของการวัดจะออกมาเป็นตัวเลขหรือคะแนน เพื่อที่ จะตัดสินคุณค่าของสิ่งนั้น ๆ

ทีวัตต์ มณีโชติ (2549, หน้า 5) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวัดผล (Measurement) เป็นกระบวนการกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์แทนปริมาณหรือคุณภาพของคุณลักษณะหรือคุณสมบัติ ของสิ่งที่ต้องการวัด โดยสิ่งที่ต้องการวัดนั้นเป็นผลมาจากการกระทำหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างร่วมกัน เช่น การวัดผลการเรียนรู้ สิ่งที่วัด คือ ผลที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียน

การประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินตัดสิน มีการกำหนดเกณฑ์ชัดเจน (Absolute criteria) เช่น ได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป ตัดสินว่าอยู่ในระดับดี ได้คะแนนร้อยละ 60-79 ตัดสินว่าอยู่ในระดับพอใช้ ได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ 60 ตัดสินว่าอยู่ในระดับควรปรับปรุง Evaluation จะใช้กับการประเมินการดำเนินงานทั่ว ๆ ไป

บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ (2543, หน้า 15) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวัดผล เป็นกระบวนการเชิงปริมาณในการกำหนดค่าเป็นตัวเลขหรือเป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมายแทนคุณลักษณะของสิ่งที่วัด โดยอาศัยกฎเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง การประเมินผล เป็นกระบวนการในการตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีหลักเกณฑ์เพื่อสรุปว่า สิ่งนั้นดี หรือเลว ปานใด

สุราษฎร์ พรหมจันทร์ (2546, หน้า 107) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวัดผล หมายถึง การกำหนดค่าแทนคุณลักษณะที่ต้องการจะวัด โดยใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพไปวัดหรือไปตรวจสอบ เช่น ใช้ข้อสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาในการทำงานของผู้เรียน เป็นต้น การประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการวินิจฉัยตัดสินคุณค่าหรือคุณลักษณะที่จะวัด มาเทียบกับเกณฑ์ว่าสมควรผ่านหรือไม่ สอบได้หรือสอบตก เป็นต้น ดังนั้น กระบวนการในการประเมินผลจะต้องทำหลังจากที่ได้ทำการวัดผลมาแล้วเสมอ

จากความหมายทั้งสองคำดังกล่าว การวัดและการประเมินผล จึงหมายถึง กระบวนการที่จะให้ได้มาซึ่งปริมาณของสิ่งที่จะต้องการวัด โดยใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของการวัดนั้น ๆ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อที่จะได้ข้อมูลมาใช้ประกอบในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

หลักการวัดและการประเมินผลผู้เรียน

การวัดและการประเมินผลเป็นกระบวนการที่ช่วยผู้สอน ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้เต็มศักยภาพ มีนักการศึกษาหลายคนได้เสนอหลักในการวัดและประเมินผลไว้ดังนี้

ทิวัดต์ มณีโชติ (2549, หน้า 19) ได้เสนอว่า นิยามสิ่งที่ต้องการวัดให้ชัดเจน ดังที่กล่าวไว้ในลักษณะการวัดว่า การวัดทางการศึกษาเป็นการวัดทางอ้อม การที่จะวัดให้มีคุณภาพต้องนิยามคุณลักษณะที่ต้องการวัดให้ตรงและชัดเจน การนิยามนี้มีความสำคัญมาก ถ้านิยามไม่ตรงหรือไม่ถูกต้อง เครื่องมือวัดที่สร้างตามนิยามก็ไม่มีคุณภาพ ผลการวัดก็ผิดพลาด คือ วัดได้ไม่ตรงกับคุณลักษณะที่ต้องการวัด และใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพ หัวใจสำคัญของการวัด คือ สามารถวัดคุณลักษณะได้ตรงตามกับที่ต้องการวัดและวัดได้แม่นยำ โดยใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพ คุณภาพของเครื่องมือมีหลายประการ ที่สำคัญ คือ มีความตรง (Validity) คือ วัดได้ตรงกับคุณลักษณะ

ที่ต้องการวัด และมีความเที่ยง (Reliability) คือ วัด ได้คงที่ คือวัด ได้กี่ครั้งก็ให้ผลการวัดที่ไม่เปลี่ยนแปลง และกำหนดเงื่อนไขของการวัดให้ชัดเจน คือ กำหนดให้แน่นอนว่าจะทำการวัดอะไร วัดอย่างไร กำหนดตัวเลขและสัญลักษณ์อย่างไร

วิธีการวัดและประเมินผลต้องใช้วิธีที่หลากหลาย สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดทั้งที่เป็น ความรู้ ความคิด และการปฏิบัติ และจะดำเนินควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน การวัด ความรู้ ความคิดส่วนใหญ่ใช้ทดสอบ แบบทดสอบที่อาจเป็นแบบเลือกตอบหรือให้เขียนคำตอบเอง ด้วยข้อสอบอัตนัย ควรเน้นการตอบ โดยการเขียนและการนำเสนอคำตอบด้วยตัวผู้เรียน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้พัฒนาการคิดและการเขียนไปพร้อม ๆ กัน ได้ดีกว่าเครื่องมือชนิดเลือกตอบ นอกจากนี้ก็อาจใช้เพิ่มประสบการณ์ การสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นวิธีที่เหมาะสมกับการวัดผล ประเมินผล ความดีงามและการปฏิบัติ

การประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง

การประเมินสภาพจริงเป็นการประเมินจากการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติ จะเป็นงานหรือสถานการณ์ที่เป็นจริง ได้มี ผู้ให้ความหมายไว้หลายคน ดังนี้

สุวิมล ว่องวานิช (2546, หน้า 13) กล่าวว่า การประเมินตามสภาพจริง เป็นกระบวนการ ตัดสินความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนในสภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้ เรื่องราว เหตุการณ์ สภาพจริงหรือคล้ายจริงที่ประสบในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนตอบสนอง โดยการแสดงออก ลงมือกระทำ หรือผลิต จากกระบวนการทำงานตามที่คาดหวังและผลผลิตที่มี คุณภาพ จะเป็นการสะท้อนภาพเพื่อลงข้อสรุปถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน ว่ามีมากน้อยเพียงใด น่าพอใจหรือไม่ อยู่ในระดับความสำเร็จใด

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 20) ได้กล่าวว่า การประเมินสภาพจริงเป็นการประเมิน จากการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้ปฏิบัติ จะเป็นงานหรือสถานการณ์ที่เป็นจริง (Real life) หรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง จึงเป็นงานที่มีสถานการณ์ ซับซ้อน (Complexity) และเป็นองค์รวม (Holistic) มากกว่างานปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้ทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2540, หน้า 175) กล่าวว่า การประเมินสภาพจริง เป็นการประเมิน การกระทำ การแสดงออกหลาย ๆ ด้าน ของนักเรียนตามสภาพความเป็นจริงทั้งในและนอกห้องเรียน มีลักษณะเป็นการประเมินแบบไม่เป็นทางการ การทำงานของผู้เรียน ความสามารถในการแก้ไขปัญหาและการแสดงออก โดยเน้นผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบและเป็นผู้ผลิตความรู้ ได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติ จริงหรือคล้ายจริง ได้แสดงออกอย่างเต็มความสามารถ

สรุป การประเมินสภาพจริง เป็นการประเมินจากการวัด โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ในสถานการณ์จริงจริง เป็นกระบวนการตัดสินความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน ในสภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้เรื่องราว เหตุการณ์ สภาพจริงหรือคล้ายจริงที่ประสบ ในชีวิตประจำวัน เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนตอบสนองโดยการแสดงออก ลงมือกระทำมากกว่างานปฏิบัติ ในกิจกรรมการเรียนทั่วไป

แนวคิดและหลักการของการประเมินผลตามสภาพจริง

ผู้เชี่ยวชาญในด้านการวัดและประเมินผลกล่าวถึงแนวคิดและหลักการประเมิน ตามสภาพที่แท้จริงไว้หลายคน ที่สำคัญมีดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542, หน้า 183) กล่าวไว้ว่า

1. การประเมินตามสภาพจริง ไม่เน้นการประเมินทักษะพื้นฐาน (Skill assessment) แต่เน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อน (Complex thinking skill) ในการทำงาน ความร่วมมือ ในการแก้ปัญหา และการประเมินตนเองทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน
 2. การประเมินตามสภาพจริง เป็นการวัดและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน
 3. การประเมินตามสภาพจริง เป็นการสะท้อนให้เห็นการสังเกตสภาพงานปัจจุบัน (Current work) ของนักเรียน และสิ่งที่นักเรียนได้ปฏิบัติจริง
 4. การประเมินตามสภาพจริง เป็นการผูกคตินักเรียนกับงานที่เป็นจริง โดยพิจารณา จากงานหลาย ๆ ชิ้น
 5. ผู้ประเมินควรมีหลาย ๆ คน โดยมีการประชุมระหว่างกลุ่มผู้ประเมินเพื่อแลกเปลี่ยน ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน
 6. การประเมินต้องดำเนินการไปพร้อมกับการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
 7. นำการประเมินตนเองมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินตามสภาพที่แท้จริง
 8. การประเมินตามสภาพจริง ควรมีการประเมินทั้ง 2 ลักษณะ คือ การประเมินที่เน้น การปฏิบัติจริง และการประเมินจากแฟ้มสะสมงานการ
- อนูวัติ อุณแก้ว (2548, หน้า 113) กล่าวถึงหลักการของการประเมินผลจากสภาพจริง ไว้ดังนี้
1. เป็นการประเมินความก้าวหน้า และการแสดงออกของนักเรียนแต่ละคนบนรากฐาน ของทฤษฎีทางพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ โดยใช้เครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย
 2. การประเมินตามสภาพจริง จะต้องมีรากฐานบนพัฒนาการและการเรียนรู้ทางสติปัญญา ที่หลากหลาย

3. หลักสูตรสถานศึกษา ต้องให้ความสำคัญต่อการประเมินตามสภาพจริง คือ หลักสูตรต้องพัฒนามาจากบริบทที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมที่นักเรียนอาศัยอยู่ และที่ต้องเรียนรู้ให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

4. การเรียน การสอน การประเมินผล จะต้องหลอมรวมกันและการประเมินต้องประเมินต่อเนื่องตลอดเวลาที่ทำการเรียนการสอน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม

5. การเรียน การสอน การประเมิน เน้นสภาพที่สอดคล้อง หรือใกล้เคียงกับธรรมชาติ ความเป็นจริงของการดำเนินชีวิต และควรเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้คิดงานด้วยตนเอง

6. การเรียนการสอนจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาศักยภาพให้เต็มที่สุด ตามสภาพที่เป็นจริงของแต่ละบุคคล เติบโตตามศักยภาพของตนเอง การเรียน การสอน และการประเมินต้องเกี่ยวเนื่องกัน และเน้นการปฏิบัติจริงในสภาพที่ใกล้เคียงหรือสภาพที่เป็นจริงในชีวิตประจำวัน เปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

Linn (1993, p. 112 อ้างถึงใน เสน่ห์ บุญชู, 2547) ได้เสนอความคิดไว้ว่า

1. เป็นการประเมินที่ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลายวิธี เพื่อจะตรวจสอบคุณภาพของงานของนักเรียน เพื่อแสดงออกถึงทักษะจากการเรียนรู้ ตลอดจนการแสดงถึงการกระทำหรือวิธีการที่นักเรียนใช้ ซึ่งต้องอาศัยหลักการที่ว่านักเรียนต้องมีการลงมือกระทำหรือปฏิบัติหรือแสดงออก ประเด็นสำคัญที่เรียกว่า การประเมินตามสภาพจริง เพราะการประเมินโดยวิธีนี้ผู้เรียนต้องแสดงให้คนอื่นเห็นว่าตนเองทำอะไร ได้บ้าง เช่นเดียวกับวิธีของคนที่ปฏิบัติในสังคม

2. เป็นวิธีการประเมินที่เพื่อสะท้อนให้เห็นพฤติกรรม และทักษะที่จำเป็นของนักเรียน ในสถานการณ์ที่เป็นจริงแห่งโลกปัจจุบัน ที่เน้นงานที่นักเรียนแสดงออกในภาคปฏิบัติ (Performance) เน้นกระบวนการเรียนรู้ (Process) ผลผลิต (Products) และแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ด้วยกระบวนการที่ใช้ในการประเมินอาจใช้การสังเกต การบันทึก และการรวบรวมข้อมูลจากผลงานและวิธีการที่นักเรียนทำ

3. เป็นการประเมินเชิงปฏิบัติที่สัมพันธ์และมีความหมายที่แท้จริงกับชีวิตประจำวัน เหตุผลประการหนึ่งของความพยายามพัฒนารูปแบบทางเลือกใหม่สำหรับการประเมิน คือ การประเมินโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน การประเมินผลโดยวิธีการอิงกลุ่ม การใช้แบบทดสอบชนิดเลือกตอบนั้น มีความล้มเหลวทั้งในเรื่องการประเมินทักษะระดับสูง และความสามารถของผู้เรียน ที่จะปฏิบัติงานที่สัมพันธ์กับโลกแห่งความเป็นจริง การปฏิบัติงานหรือการประกอบอาชีพ ในชีวิตจริงต้องการผู้ที่มีทักษะทางสติปัญญา (Intellectual skills) เช่น ทักษะการวางแผน (Cooperative planning) และการแก้ปัญหา (Problem-solving) ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็น

4. การประเมิน โดยใช้เครื่องมือหลากหลายชนิด แทนการใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการวัดเพียงอย่างเดียว เทคนิคการประเมินจากสภาพจริงมักนิยมทำ โดยการรวบรวมงานภาคปฏิบัติที่ได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ จากสภาพความเป็นจริงที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน

สรุปได้ว่า การประเมินตามสภาพจริง เน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อนในการทำงาน ความร่วมมือในการแก้ปัญหา และการประเมินตนเองทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เป็นการวัดและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนในสภาพงานปัจจุบัน มี 2 ลักษณะ คือ การประเมินที่เน้นการปฏิบัติจริง และการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน วิธีการประเมินตามสภาพจริง ไม่มีความแตกต่างจากการประเมินจากการปฏิบัติ (Performance assessment) เพียงแต่อาจมีความยุ่งยากในการประเมินมากกว่า เนื่องจากเป็นสถานการณ์จริง หรือต้องจัดสถานการณ์ให้ใกล้เคียง แต่จะเกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากเพราะจะทำให้ทราบความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ว่ามีจุดเด่นและข้อบกพร่องในเรื่องใด อันจะนำไปสู่การแก้ไขที่ตรงประเด็นที่สุด การประเมินตามสภาพจริงเป็นการกระทำ การแสดงออกหลาย ๆ ด้าน ของนักเรียนตามสภาพความเป็นจริง ทั้งในและนอกห้องเรียน มีวิธีการประเมินโดยสังเขป ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542, หน้า 184-193) ดังนี้

1. การสังเกต เป็นวิธีการที่ดีมากวิธีหนึ่งในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านการใช้ความคิด การปฏิบัติงาน และโดยเฉพาะด้านอารมณ์ ความรู้สึก และลักษณะนิสัยสามารถทำได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน หรือในสถานการณ์อื่นนอกโรงเรียน

วิธีการสังเกตทำได้โดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ การสังเกตโดยตั้งใจหรือมีโครงการสร้าง หมายถึง ครูกำหนดพฤติกรรมที่ต้องสังเกต ช่วงเวลาสังเกตและวิธีการสังเกต (เช่น สังเกตคนละ 3-5 นาที เวียนไปเรื่อย ๆ) อีกวิธีหนึ่ง คือ การสังเกตแบบไม่ตั้งใจ หรือไม่มีโครงสร้าง ซึ่งหมายถึง ไม่มีการกำหนดรายการสังเกตไว้ล่วงหน้า ครูอาจมีกระดาษแผ่นเล็ก ๆ ติดตัวไว้ตลอดเวลาเพื่อบันทึกเมื่อพบพฤติกรรมที่แสดงออกที่มีความหมาย หรือสะดุดความสนใจของครู การบันทึกอาจทำได้โดยย่อก่อน แล้วขยายความสมบูรณ์ภายหลัง วิธีการสังเกตที่ดีควรใช้ทั้งสองวิธี เพราะการสังเกตโดยตั้งใจ อาจทำให้ละเลยมองข้ามพฤติกรรมที่น่าสนใจแต่ไม่มีในรายการที่กำหนด ส่วนการสังเกตโดยไม่ตั้งใจอาจทำให้ครูขาดความชัดเจนว่าพฤติกรรมใด การแสดงออกใด ที่ควรแก่การสนใจและบันทึกไว้ เป็นต้น ข้อเตือนใจสำหรับการใช้วิธีสังเกต คือ ต้องสังเกตหลาย ๆ ครั้งในหลาย ๆ สถานการณ์ (การเรียน การทำงานตามลำพัง การทำงานกลุ่ม การเล่น การเข้าสังคมกับเพื่อน การวางตัว ฯลฯ) เมื่อมีเวลาผ่านไประยะหนึ่ง ๆ (2-3 สัปดาห์) จึงนำข้อมูลเหล่านี้มาเพื่อพิจารณาสักครั้งหนึ่ง

เครื่องมืออื่น ๆ ที่ใช้ประกอบการสังเกต ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วน
ประมาณค่า แบบบันทึกระเบียบสะสม เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้เก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านต่างได้ดี เช่น ความคิด
(สติปัญญา) ความรู้สึก กระบวนการขั้นตอนในการทำงาน วิธีแก้ปัญหา ฯลฯ อาจใช้ประกอบการ
การสังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มั่นใจมากยิ่งขึ้น ข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับการสัมภาษณ์

2.1 ก่อนสัมภาษณ์ควรหาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของนักเรียนก่อน เพื่อให้
การสัมภาษณ์เจาะตรงประเด็นและได้ข้อมูลยิ่งขึ้น

2.2 เตรียมชุดคำถามล่วงหน้าและจัดลำดับคำถามช่วยให้การตอบไม่วกวน

2.3 ขณะสัมภาษณ์ครูใช้วาจา ท่าทาง น้ำเสียงที่อบอุ่นเป็นกันเอง ทำให้นักเรียน
เกิดความรู้สึกปลอดภัย และแนวโน้มให้นักเรียนอยากพูด/เล่า

2.4 ใช้คำถามที่นักเรียนเข้าใจง่าย

2.5 อาจใช้วิธีสัมภาษณ์ทางอ้อม คือ สัมภาษณ์จากบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักเรียน เช่น
เพื่อนสนิท ผู้ปกครอง เป็นต้น

3. การตรวจงาน เป็นการวัดและประเมินผลที่เน้นการนำผลการประเมินไปใช้ทันที
ใน 2 ลักษณะ คือ เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนและเพื่อปรับปรุงการสอนของครู จึงเป็นการประเมิน
ที่ควรดำเนินการตลอดเวลา เช่น การตรวจแบบฝึกหัด ผลงานภาคปฏิบัติ โครงการ/ หน่วยงานต่าง ๆ
 เป็นต้น งานเหล่านี้ควรมีลักษณะที่ครูสามารถประเมินพฤติกรรมระดับสูงของนักเรียนได้ เช่น
แบบฝึกหัดที่เน้นการเขียนตอบ เรียบเรียง สร้างสรรค์ (ไม่ใช่แบบฝึกหัดที่เลียนแบบข้อสอบ
เลือกตอบ ซึ่งมักประเมินได้เพียงความรู้ความจำ) งาน โครงการ หน่วยงาน ที่เน้นความคิดขั้นสูง
ในการวางแผนจัดการ ดำเนินการและแก้ปัญหาสิ่งที่ควรประเมินควบคู่ไปด้วยเสมอในการตรวจงาน
(ทั้งงานเขียนตอบและปฏิบัติ) คือ ลักษณะนิสัยและคุณลักษณะที่ดีในการทำงาน

ระดับของการวัดและประเมินผลการเรียน แบ่งออกเป็น 4 ระดับ (กระทรวงศึกษาธิการ,
2551, หน้า 24) ดังนี้

1. การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัด
การเรียนรู้อย่างเป็นปกติและสม่ำเสมอในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมิน
อย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การตรวจโครงการ การประเมิน
ชิ้นงานหรือภาระงาน แฟ้มสะสมงาน แบบทดสอบ ฯลฯ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาส
ให้ผู้เรียนประเมินเองเพื่อประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน ในกรณีไม่ผ่านตัวชี้วัดให้มีการสอน
ซ่อมเสริม

การประเมินในระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนา ปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองด้วย ทั้งนี้ โดยสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด

2. การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินในส่วนของสถานศึกษาดำเนินการเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/ รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีจุดพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ ผลการประเมินระดับสถานศึกษา จะเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร ใครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและการรายงานผลการจัดการศึกษา ต่อคณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

3. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาระความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการ โดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการ โดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัด ในการดำเนินการ จัดสอบ นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

4. การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมินผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

เอกสารหลักฐานการศึกษา

เอกสารหลักฐานที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้จัดทำและกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่ง ต้องใช้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 29) ได้แก่

1. ระเบียบแสดงผลการเรียน (ปพ. 1) เป็นเอกสารบันทึกผลการเรียนของผู้เรียน ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้เรียนแต่ละช่วงชั้น เพื่อเป็นหลักฐานแสดงสถานภาพความสำเร็จในการศึกษาของผู้เรียนแต่ละคน และใช้เป็นหลักฐานในการศึกษาต่อ สมัครเข้าทำงาน หรือดำเนินการในเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. หลักฐานแสดงวุฒิการศึกษา (ปพ. 2) เป็นเอกสารที่สถานศึกษาออกให้กับผู้สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี และผู้สำเร็จการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน เพื่อแสดงศักดิ์และสิทธิ์ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนนำไปใช้เป็นหลักฐานแสดงวุฒิการศึกษาของตน

3. แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา (ปพ. 3) เป็นแบบบันทึกรายงานรายชื่อและข้อมูลของผู้สำเร็จการศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เป็นหลักฐานสำหรับตรวจสอบ ยืนยัน และรับรองความสำเร็จและวุฒิการศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษาของแต่ละคน ต่อเขตพื้นที่การศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ

วัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผล ในการวัดผลประเมินนั้นมีวัตถุประสงค์ทั่วไป ดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู
2. เพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียน
3. เพื่อปรับปรุงระบบบริหารงานในสถานศึกษา
4. เพื่อเป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไป
5. เพื่อเป็นหลักฐานทางการศึกษาของสถานศึกษา
6. เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สถานศึกษาในด้านผลการเรียน และสำเร็จการศึกษาของ

นักเรียน

7. เพื่อจัดทำตำแหน่ง
 8. เพื่อวินิจฉัยผู้เรียน
 9. เพื่อการทำนายในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ
- ภารกิจในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา

จากกรอบการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เมื่อนำไปประมวลกับแนวการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีภารกิจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนที่ต้องดำเนินการ (ภารกิจในการวัดและประเมินผลการเรียน กรมวิชาการ, ม.ป.ป., หน้า 4-6) ดังนี้

1. การประเมินผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ในการเรียนกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม ตามหลักสูตรของสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้น ภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ ดังนี้

- 1.1 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 1.2 กำหนดเกณฑ์สำหรับตัดสินการประเมินการผ่านผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายข้อ
- 1.3 กำหนดเกณฑ์การประเมินให้ระดับผลการเรียนสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค
- 1.4 ประเมินผลการเรียนระหว่างเรียน ซึ่งเป็นการประเมินผลระดับห้องเรียน
- 1.5 ประเมินตัดสินผลการเรียนสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค
- 1.6 ประเมินสรุปผลการเรียนสาระการเรียนรู้ผ่านช่วงชั้น
2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นการประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามที่หลักสูตรสถานศึกษา กำหนดภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ มีดังนี้
 - 2.1 กำหนดจุดประสงค์การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละกิจกรรม
 - 2.2 กำหนดเกณฑ์สำหรับตัดสินการผ่านกิจกรรมแต่ละกิจกรรม จำแนกเป็นเกณฑ์สำหรับตัดสินจุดประสงค์ของกิจกรรมแต่ละประการ และเกณฑ์สำหรับตัดสินเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม
 - 2.3 ประเมินผู้เรียนระหว่างร่วมกิจกรรม
 - 2.4 ประเมินตัดสินผ่านกิจกรรม
 - 2.5 ประเมินสรุปผลการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้น
3. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สถานศึกษากำหนดขึ้น เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างค่านิยมอันดีให้แก่ผู้เรียนตามจุดเน้นของหลักสูตรภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ มีดังนี้
 - 3.1 กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของสถานศึกษา
 - 3.2 กำหนดเกณฑ์สำหรับตัดสินการผ่านคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละประการ
 - 3.3 กำหนดแนวทางและวิธีการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา
 - 3.4 ดำเนินการประเมินการแสดงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวทางและวิธีการที่สถานศึกษากำหนด
 - 3.5 ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รายปีหรือรายภาค
 - 3.6 ประเมินตัดสินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผ่านช่วงชั้น
4. การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความเป็นการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความของผู้เรียนตามจุดเน้นของหลักสูตร ภารกิจที่สถานศึกษาต้องดำเนินการ มีดังนี้

- 4.1 กำหนดมาตรฐานการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนสื่อความสำหรับหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้น
- 4.2 กำหนดเกณฑ์สำหรับตัดสินผลการประเมิน มาตรฐานการประเมิน การอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนสื่อความแต่ละประการ
- 4.3 กำหนดแนวทางและวิธีการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ
- 4.4 ประเมินความสามารถการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ ตามแนวทางและวิธีการที่สถานศึกษากำหนด
- 4.5 ประเมินความสามารถการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ รายปีหรือรายภาค
- 4.6 ประเมินตัดสินความสามารถการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ ผ่านช่วงชั้น
5. การประเมินตัดสินผลการเรียนผ่านช่วงชั้น จบการศึกษาภาคบังคับ หรือจบหลักสูตรเป็นการประเมินผลการเรียนให้ผู้เรียนที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ให้เป็นผู้ผ่านช่วงชั้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หรือปีที่ 6) จบการศึกษาภาคบังคับ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) และจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6)
6. การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ เป็นการจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่ศึกษาอยู่ในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติด้วยวิธีการ เครื่องมือประเมินมาตรฐานระดับชาติ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดแต่ละปี
7. การเทียบโอนผลการเรียน เป็นการประเมินผลการเรียนด้านความรู้ ความสามารถ ประสพการณ์ของผู้เรียนที่ศึกษาจากสถานศึกษาอื่นหรือรูปแบบการศึกษาอื่น ให้เป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนของผู้เรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา
8. การจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษาเป็นการจัดทำเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง และเป็นเอกสารหลักฐานแสดงวุฒิการศึกษาของผู้เรียน
9. การจัดซ่อมเสริมผลการเรียนเป็นการจัดแนวทางการปรับปรุง แก้ไข ผู้เรียนที่มีข้อบกพร่องในการเรียนด้านต่าง ๆ ให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อความสำเร็จในการเรียนตามหลักสูตรของสถานศึกษา
10. การกำกับ ติดตามและประเมินผลการประเมินผลการเรียนเป็นการวางระบบและแผนงานการตรวจสอบการดำเนินการประเมินผลการเรียนของผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นได้ทันเหตุการณ์

11. การรายงานการประเมินผลการเรียน เป็นการรายงานผลการดำเนินงานประเมินผล การเรียนรู้ระดับต่าง ๆ ให้ผู้เรียน ผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้รับทราบความก้าวหน้า และผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ทุกฝ่ายเป็นข้อมูลร่วมกันในการปรับปรุงการเรียนของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนและผู้บริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่วางไว้

12. การจัดทำหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติการประเมินผลของสถานศึกษา เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติการประเมินผลการเรียน และภารกิจต่าง ๆ ของ สถานศึกษา เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือเป็นแนวปฏิบัติแนวเดียวกันให้การประเมินผล การเรียนของสถานศึกษา มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ถูกต้อง ยุติธรรม และมีผลการดำเนินการ ที่น่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับของทางด้านสังคมและกฎหมายจากทุกฝ่าย ซึ่งสถานศึกษาอาจจัดทำเป็น ระเบียบของสถานศึกษาได้

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กระจายอำนาจให้ สถานศึกษากำหนดระบบวิธีการเกณฑ์และดำเนินการ วัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน ในสถานศึกษาของตนเองได้ ดังนั้น เพื่อให้การบริหารการประเมินผลการเรียน และการดำเนินการ วัดและประเมินผลการเรียนในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาจะต้อง กำหนดระบบงานวัดและประเมินผลของสถานศึกษาให้ครอบคลุมภารกิจทั้งหมด โดยกำหนดให้มีการดำเนินงานเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องโดยตลอด ตั้งแต่ต้นจนเสร็จสมบูรณ์ รวมทั้งมีการนำผล การดำเนินการไปปรับปรุง พัฒนาผู้เรียน และกระบวนการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง มีการตรวจสอบ การดำเนินงานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ มีการกำหนดระเบียบเป็นข้อกำหนดการปฏิบัติในส่วนที่ต้อง มีผลเกี่ยวข้องกับกฎหมาย พร้อมกับกำหนดบทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบในภารกิจต่าง ๆ อย่างชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนนั้นจะต้องสามารถวัดและประเมินผล ด้วยวิธีที่หลากหลายและเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ร่องรอย หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึง ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีระบบ เพื่อประ โยชน์ต่อการส่งเสริม ให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ โดยเทียบเคียงกับคุณภาพที่กำหนดไว้ใน มาตรฐานการเรียนรู้ในระบบการศึกษาที่มีมาตรฐาน เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน การวัดและ ประเมินผลในทุกระดับทั้งระดับทั้งระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับชาติ ต้องเชื่อมโยงและ สะท้อนให้เห็นภาพก้าวหน้าของผู้เรียน เมื่อเทียบเคียงกับมาตรฐานอย่างชัดเจน

การบริหารจัดการหลักสูตร

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 30) ในระบบการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรนั้น หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น จนถึงระดับสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริม การใช้และพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด อันจะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในระดับชาติ

ระดับท้องถิ่น ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นตัวกลางที่จะเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดในระดับชาติให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ส่งเสริมการใช้และพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยมีภารกิจสำคัญ คือ กำหนดเป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับท้องถิ่น โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับสิ่งที่มีความต้องการในระดับชาติ พัฒนาระบบการเรียนรู้ท้องถิ่น ประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับท้องถิ่น รวมทั้งเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาบุคลากร สนับสนุน ส่งเสริม ติดตามผล ประเมินผล วิเคราะห์และรายงานผลคุณภาพผู้เรียน

สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพ การใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดทำระเบียบการวัดผลและประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายละเอียดที่เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ ในระดับท้องถิ่นจัดทำเพิ่มเติม รวมทั้ง สถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ด้านการบริหารหลักสูตร คือ แผนหรือการจัดมวลงประสพการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนทั้งภายในและภายนอก โรงเรียน เพื่อใช้พัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความสามารถตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในทุก ๆ ด้าน โดยมีหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ เวลาเรียนและการจัดหลักสูตรที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การนำหลักสูตรไปใช้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่รับผิดชอบงานวิชาการต้องนำไปบริหารจัดการให้ถูกต้องและเหมาะสม ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรต่อไป

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ค้นคว้าตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ดังนี้

1. สถานภาพในการทำงาน เป็นตัวแปรสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาจากงานวิจัยของชนิดารักษ์พลเมือง (2532) ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ พบว่า ครูประจำการส่วนใหญ่จะเกษียณอายุ ขณะเดียวกันครูบรรจุใหม่จำนวนหนึ่งลาออกหลังทำงานไม่นานนัก เมื่อผนวกกับการที่รัฐบาลมีนโยบายลดอัตรากำลังข้าราชการ โดยใช้มาตรการจูงใจให้ครูออกก่อนเกษียณ (Early retirement) ทำให้โรงเรียนสูญเสียครูที่มีประสบการณ์ไปจำนวนมากและครูที่จบใหม่ก็มีจุดมุ่งหมายในการสอบบรรจุเข้ารับราชการเป็นจำนวนมากเช่นกัน

2. ขนาดโรงเรียน มีส่วนสำคัญในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา จากงานวิจัยของบังอร แซงฮวด (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดจันทบุรี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดใหญ่จะสูงกว่าขนาดกลางและเล็กตามลำดับ โดยโรงเรียนขนาดเล็กขนาดกลางมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จากการวิเคราะห์ของ Steer (1977, p. 67) ทำให้เห็นว่าขนาดขององค์กรที่เพิ่มขึ้นมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นขององค์กร แต่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร ส่วนธงชัย สันติวงษ์ (2533, หน้า 194) ได้ศึกษาพฤติกรรมบุคคลในองค์กร พบว่า ขนาดขององค์กรมีส่วนสำคัญที่จะทำการปฏิบัติงานภายในองค์กรมีความซับซ้อน ทำให้ประสิทธิภาพของระบบต่าง ๆ ที่จัดไว้อาจลดต่ำลง สำหรับโรงเรียนนั้นขนาดโรงเรียนมีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน กล่าวคือ ขนาดของโรงเรียนย่อมมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งได้มีงานวิจัยและการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับขนาดของโรงเรียนที่น่าสนใจ เช่น การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในช่วงปีการศึกษา 2526-2528 ของกองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 11-12) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ส่วน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทยความรู้พื้นฐานทางสังคม ความสามารถในการหาแหล่งสารสนเทศ ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการ ได้แก่ ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตร และทัศนคติต่อการทำงานอาชีพ ปรากฏว่า เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยใช้นักเรียนเป็นเกณฑ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 มีความแตกต่างกันตามขนาดของโรงเรียน โดยนักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีผลสัมฤทธิ์สูงสุด รองลงมา ได้แก่ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ตามลำดับ งานวิจัยของสมใจ ศรีดี (2542) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่สนับสนุนการบริหารคุณภาพกับคุณภาพ

องค์กร พบว่า องค์ประกอบที่สนับสนุนการบริหารคุณภาพโรงเรียนตามขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน โดยองค์ประกอบที่สนับสนุนการบริหารคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กสูงกว่าขนาดใหญ่และขนาดกลาง จากงานวิจัยของประวิทย์ วงศ์แก้ว (2546) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ปัญหาการบริหารงานวิชาการมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และงานวิจัยของกมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน พบว่า ขนาดของโรงเรียนเป็นตัวแปรย่อย ในปัจจัยด้าน โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของกรมสามัญศึกษา (2542, หน้า 48-50) ในเรื่องประสิทธิผลของมาตรฐานของโรงเรียนสัมพันธ์กับขนาดของโรงเรียน ซึ่งปัจจัยด้านขนาดโรงเรียนจะมีความแตกต่างในด้านคุณภาพของโรงเรียนด้วย และนอกจากนี้กลุ่มส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2541, หน้า 35) ได้ประเมินมาตรฐานโรงเรียนมัธยมปีการศึกษา 2541 โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นตัวแปรในการประเมินผล ปรากฏว่า โรงเรียนที่ขนาดใหญ่ไม่ผ่านการประเมินมาตรฐานกลาง จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 0.61 โรงเรียนขนาดกลางที่ไม่ผ่านการประเมินมาตรฐานกลาง จำนวน 16 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.36 และโรงเรียนขนาดเล็กไม่ผ่านการประเมินมาตรฐานกลาง จำนวน 134 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 15.88 จากผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียน จะเห็นได้ว่า ขนาดโรงเรียนมีผลต่อการผ่านและไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา ลดหลั่นกันไป ตามลำดับ

3. วุฒิการศึกษา ระดับการศึกษาของครูมีผลต่อการจัดการบริหารวิชาการ จากการศึกษาของกรรณา บุญแก้ว (2552, หน้า 87) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างงานบริหารวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิปริญญาตรี มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายด้านเรียง ตามลำดับ ด้านการจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านการวัดประเมินผล อยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของเกษร ใจชื่น (2551, หน้า 90) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ครูที่มีความรู้ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จากงานวิจัยของ มยุรฉัตร เหล่าแคว (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนสตรีศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า ด้านนิเทศการสอน และด้านวัดผล ประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาสูง จะมีทักษะและความชำนาญสูงตามไปด้วย

4. ประสบการณ์ด้านงานวิชาการ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ จะเห็นได้จากงานวิจัยของธนรัตน์ บุรีสูงเนิน (2544, หน้า 88) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้บริหารวิชาการที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย มีพฤติกรรมการบริหารวิชาการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี ยกเว้น ด้านหลักสูตรและการนำ หลักสูตรไปใช้ และด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับกลาง ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก มีพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ อยู่ในระดับปานกลาง

5. วิทยฐานะ เป็นเครื่องหมายทางวิชาชีพว่ามีความสามารถเพียงใดในงานด้านการเรียน การสอน ผู้ที่มีวิทยฐานะสูง สามารถคาดเดาได้ว่าประสิทธิภาพในการเรียนการสอนก็จะสูงด้วย ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, หน้า 68) พบว่า ด้านการพัฒนา ตนเอง พบว่า ครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะส่วนใหญ่มีคะแนนระดับความคิดเห็นของตัวแปรต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ในการเลื่อนวิทยฐานะ มีความสำคัญกับตัวครูเป็นอย่างมากเพราะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู รวมทั้งทำให้ครู มีการพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่มาตรฐานในการดำรงตำแหน่งวิทยฐานะต่าง ๆ ด้านการพัฒนาผู้เรียน พบว่า ครูที่ได้เลื่อนวิทยฐานะส่วนใหญ่มีคะแนนระดับความคิดเห็นของตัวแปรต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูด้านการพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ในด้านการพัฒนาผู้เรียน การเลื่อนวิทยฐานะไม่ได้เป็นตัวบ่งบอกว่าคุณครูจะต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ที่ดีขึ้น เนื่องจากมีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ครูที่ได้เลื่อน วิทยฐานะส่วนใหญ่มีคะแนนระดับความคิดเห็นของตัวแปรต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู ในด้านพัฒนาวิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ การเลื่อนวิทยฐานะของครูทำให้วิชาชีพครู เป็นวิชาชีพที่มีเกียรติและเป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้น เมื่อเทียบกับวิชาชีพอื่น ๆ และยังส่งผล ไปยังภาพลักษณ์ของสถานศึกษาต่อความน่าเชื่อถือของสังคมอีกด้วย จะเห็นว่าครูผู้ดำรงวิทยฐานะ ในระดับต่าง ๆ นั้นจะมีขวัญกำลังใจในการทำงานที่ดี

6. แรงจูงใจในการทำงานด้านวิชาการ เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารพึงให้ความสำคัญ จากงานวิจัยของบรรจบ สมอาษา (2550, หน้า 94) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจและแนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของรองผู้อำนวยการสถานศึกษา พบว่า แรงจูงใจ ในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะแรงจูงใจเป็นพื้นฐานของขวัญกำลังใจและเป็นองค์ประกอบสำคัญของพฤติกรรมของบุคคลรายข้อ พบว่า แรงจูงใจ 3 อันดับแรก คือ การได้รับ มอบหมายงานเหมาะสมกับความสามารถ ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีโอกาสก้าวหน้า

ในตำแหน่งอยู่เสมอ การปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย

จากงานวิจัยที่กล่าวถึงพอสรุปได้ว่า สถานภาพของครู ขนาดโรงเรียน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ด้านงานวิชาการวิทยฐานะ แรงจูงใจในการทำงานวิชาการ แตกต่างกัน ย่อมส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนของแต่ละโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ยังไม่มีการวิจัยเพื่อกำหนดข้อดังกล่าวจึงควรทำการวิจัย เพื่อสามารถทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาดังกล่าว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยทั้งในประเทศและนอกประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการไว้ตามลำดับ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ครรชิต สารกิจจอาภา (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการระหว่างความคิดเห็นของครูผู้สอนและประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการ พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ครูผู้สอนกับประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน และแนวทางสำคัญในการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน ได้แก่ การสร้างความเข้าใจแก่ครูในการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารควรจัดอบรมหรือจัดให้มีการทัศนศึกษา มีการนิเทศการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ นำผลการวัดผลและประเมินผลใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

วิศิษฐ์ ปัดกันภัย (2546) ได้ทำการวิจัยปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองระยอง พบว่า ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านนิเทศการศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้น ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ อยู่ในระดับมาก

สมยศ เนินสุวรรณ (2543) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการทั้ง 3 ขนาด ได้แก่ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับ

ปานกลาง โดยปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการนิเทศ การศึกษา และด้านการวัดผลและประเมินผลในโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในระดับมากที่สุด

รสริน เจียวแสง (2542) ได้ทำการวิจัยปัญหาการสอนและความต้องการการนิเทศ การสอนของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า ครูผู้สอนมีปัญหาการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาด้านการหลักสูตรและการนำ หลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในระดับมาก

สมใจ พรหมศาสตร์ (2544) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหาร งานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอบางป่อง จังหวัดสมุทรปราการ เปรียบเทียบการบริหารงานระหว่างความคิดเห็นของข้าราชการครู ซึ่งมีประสบการณ์ต่างกันและ ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน พบว่า ข้าราชการครู ซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการ โดยรวมด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการเรียนการสอน ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านนิเทศภายใน ด้านการอบรมทางวิชาการ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านห้องสมุด ข้าราชการครูโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่างกัน

วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2542) ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ มีปัญหา การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการเรียนการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำเนิน ปรางพรหม (2541) ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี พบว่า มีปัญหาทางวิชาการ โรงเรียน ประถมศึกษาในอำเภอสอยดาว ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน อยู่ในระดับปานกลาง

สมยศ ผูกโอสถ (2542) ศึกษาปัญหาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนเทศบาล ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เขตการศึกษา 12 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนเทศบาลขยายโอกาสทางการศึกษา ตามความคิดเห็นของ ครูวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง

สรารุช ทรัพย์อิมเอิบ (2545) ได้ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตาม สถานภาพตำแหน่งและขนาดโรงเรียน พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ยกเว้น ด้านบริหารหลักสูตร

งานวิจัยต่างประเทศ

Spirito (1990) ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูใหญ่ในฐานะผู้บริหารทางด้านวิชาการของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ที่มีผลต่อความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียน ได้ผลที่น่าสนใจอย่างหนึ่งว่า การพัฒนาบุคลากรของครูใหญ่มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการศึกษา

Goodhart (1991) ได้ศึกษาลักษณะของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของรัฐที่มีประสิทธิภาพด้านวิชาการ ซึ่งทำการวิเคราะห์ โดยศึกษาผลผลิตทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการ ความสำเร็จของโรงเรียนและประสิทธิภาพของการวัดผล พบว่าความเป็นผู้นำในด้านการจัดการของผู้บริหาร ความมีคุณธรรมจริยธรรมของครูปฏิบัติการสอน และความเป็นหนึ่งเดียวของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนและส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพซึ่งกันและกัน

White (1993) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษากับการบริหารหลักสูตรและผสมผสานพิเศษ จุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาการนิเทศหลักสูตรพิเศษ และทัศนคติของครูใหญ่ต่อบทบาทการนิเทศประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ครูใหญ่โรงเรียนในเมือง โรงเรียนประถมศึกษาของตำบลฟีนิกซ์ โดยวิธีการวิจัยหลายวิธีการรวมทั้งใช้แบบสำรวจ 105 ข้อ และสัมภาษณ์เจาะลึกโรงเรียนที่สัมพันธ์กับการศึกษาพิเศษ

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า งานวิชาการนับว่าเป็นงานหลักของโรงเรียน มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนจะดีขึ้นมาน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารจะต้องมีการปรับปรุงพัฒนางานให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การบริหารงานวิชาการใน โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาในการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันด้วย อย่างไรก็ตามในการบริหารงานวิชาการที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน จึงเป็นตัวแปรสำคัญตัวแปรหนึ่งที่ผู้วิจัยนำมาพิจารณาเพื่อตั้งสมมุติฐานในการทำวิจัยครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ซึ่งมีขั้นตอนในการทำวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ครูที่ทำการสอนและมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ได้แก่ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอบ้านบึง อำเภอหนองใหญ่ จำนวน 459 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากประชากร โดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 608-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง 201 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) ตามขนาดโรงเรียน

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนขนาดเล็ก	189	90
โรงเรียนขนาดกลาง	148	66
โรงเรียนขนาดใหญ่	122	45
รวม	459	201

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาจากแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็นสองตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผู้วิจัยต้องการให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ได้ตอบตามความคิดเห็น โดยมุ่งเน้น ไปด้านใดด้านหนึ่งตามความรู้สึกที่เป็นจริง ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 อันดับของ Likert (1932, p. 38) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบแต่ละข้อเพียงระดับเดียว คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (Best & Kahn, 1993, p. 247)

5 คะแนน หมายถึง มีระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มีระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการมาก

3 คะแนน หมายถึง มีระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง มีระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการน้อย

1 คะแนน หมายถึง มีระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการน้อยที่สุด

การแปลความหมายของข้อมูล ผู้วิจัย ได้กำหนดเกณฑ์โดยใช้คะแนนเฉลี่ยเป็นตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดเกณฑ์โดยอาศัยแนวทางของบุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2535, หน้า 23)

4.51-5.00 หมายถึง มีระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ในการสร้างเครื่องมือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ใน 4 ด้าน ตามขอบข่ายงานในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. นำแบบสอบถามปรีกษาประชาชนและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

3.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม อาจารย์ประจำศูนย์นวัตกรรม การบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภรดี อนันต์นารี อาจารย์ประจำศูนย์นวัตกรรม การบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ อาจารย์ประจำศูนย์นวัตกรรม การบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.4 ดร.สมพงษ์ ปันหุ่น อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.5 นายสุเทพ แสงธรรม ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านป่ายุบ (บุนกือปลัดมภ์) วิทยฐานะผู้บริหารสถานศึกษาชำนาญการพิเศษ

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอประชาชนและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับประชากรในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 แล้วนำมา หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimnation) โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson) ระหว่างคะแนน รายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-total correlation) ซึ่งได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.33 - 0.89

5. นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกแต่ละข้อตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach (1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.98

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นและมีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บ ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามวิธีและ ขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือรับรองจากศูนย์นวัตกรรมทางการบริหารและผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ส่งแบบสอบถามพร้อมทั้งหนังสือขอความร่วมมือและซองเปล่าที่ติดแสตมป์جاهหน้าของถึงผู้วิจัยให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดระยะเวลาส่งแบบสอบถามไป-กลับ เป็นเวลาสองสัปดาห์ได้แบบสอบถาม จำนวน 201 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยตรวจสอบและคัดเลือกแบบฉบับที่สมบูรณ์ทุกฉบับ

3. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัส ให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

4. นำผลการคำนวณมาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยวิเคราะห์จากความถี่และค่าร้อยละ

2. การศึกษาระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เนื่องจากตัวแปรต้นในการศึกษาคั้งนี้ วัดในมาตรานามบัญญัติ (Nominal scale) ซึ่งไม่สามารถคำนวณโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ได้จึงต้องปรับตัวแปรย่อยของตัวแปรต้นแต่ละตัวให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy variable) เพื่อใช้สถิติดังกล่าววิเคราะห์ข้อมูล

4. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ใช้สถิติสัมประสิทธิ์ของการทำนาย (Coefficient of determination: R^2)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
\hat{Y}	แทน	คะแนนทำนายในรูปคะแนนดิบ
Z	แทน	คะแนนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติ
df	แทน	ระดับชั้นแห่งความอิสระ
F	แทน	ค่าสถิติการแจกแจงเอฟ
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละตัวยกกำลังสอง
$S.E.b$	แทน	ความคลาดเคลื่อนด้านของสัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์
$S.E.est$	แทน	ความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
b	แทน	สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
P	แทน	สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
p	แทน	ความน่าจะเป็น
X_1	แทน	ตัวแปรคัมมีข้าราชการประจำ
X_2	แทน	ตัวแปรคัมมีบุคลากรพิเศษ

X_3	แทน	ตัวแปรคัมมีขนาดโรงเรียนขนาดเล็ก
X_4	แทน	ตัวแปรคัมมีโรงเรียนขนาดกลาง
X_5	แทน	ตัวแปรคัมมีโรงเรียนขนาดใหญ่
X_6	แทน	ตัวแปรคัมมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี
X_7	แทน	ตัวแปรคัมมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี
X_8	แทน	ตัวแปรคัมมีประสบการณ์ด้านงานวิชาการ 1- 5 ปี
X_9	แทน	ตัวแปรคัมมีประสบการณ์ด้านงานวิชาการ 6-10 ปี
X_{10}	แทน	ตัวแปรคัมมีประสบการณ์ด้านงานวิชาการ 11 ปี ขึ้นไป
X_{11}	แทน	ตัวแปรคัมมีวิทยฐานะชำนาญการ
X_{12}	แทน	ตัวแปรคัมมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
X_{13}	แทน	ตัวแปรคัมมีแรงจูงใจด้านความสำเร็จในหน้าที่การงาน
X_{14}	แทน	ตัวแปรคัมมีแรงจูงใจด้านการได้การยอมรับนับถือ
X_{15}	แทน	ตัวแปรคัมมีแรงจูงใจด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่
y	แทน	คุณภาพการบริหารงานวิชาการ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตาราง โดยจำแนกเป็น 3 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพ และข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คุณภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพ และข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์สถานภาพ และข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยหาความถี่ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความถี่ร้อยละของตัวแปรที่ศึกษา

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพในการทำงาน		
1.ข้าราชการประจำ	168	83.60
2. บุคลากรพิเศษ	33	116.40
รวม	201	100.00
ขนาดโรงเรียน		
1. ขนาดเล็ก	58	28.90
2. ขนาดกลาง	137	68.10
3. ขนาดใหญ่	6	3.00
รวม	201	100.00
คุณวุฒิของครู		
1. ปริญญาตรี	196	97.50
2. สูงกว่าปริญญาตรี	5	2.50
รวม	201	100.00
ประสบการณ์ด้านงานวิชาการ		
1. 1-5 ปี	31	15.40
2. 6-10 ปี	132	65.70
3. 11 ปี ขึ้นไป	38	18.90
รวม	201	100.00
วิทยฐานะ		
1. ไม่เกินชำนาญการ	136	67.70
2. ชำนาญการพิเศษขึ้นไป	65	32.30
รวม	210	100.00
แรงจูงใจในการทำงานวิชาการ		
1. มีความสำเร็จในหน้าที่การงาน	50	24.90
2. ได้การยอมรับนับถือ	130	64.70
3. มีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่	21	10.40
รวม	201	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 201 คน จำแนกเป็นข้าราชการประจำ จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 83.60 บุคลากรพิเศษ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 16.40 ครู ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 28.90 ครูในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 68.10 ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 ครูที่มีวุฒิการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 97.50 ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 ครูที่มีประสบการณ์ด้านงานวิชาการ 1-5 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 15.40 ครูที่มีประสบการณ์ด้านงานวิชาการ 6-10 ปี จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 65.70 ครูที่มี ประสบการณ์ด้านงานวิชาการ 11 ปี ขึ้นไป จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 18.90 ครูที่มีวิทยฐานะ ชำนาญการ จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 67.70 ครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 32.30 ส่วนครูที่มีแรงจูงใจในการทำงานวิชาการที่มีความสำเร็จในหน้าที่การงาน จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 24.90 ครูที่มีแรงจูงใจในการทำงานวิชาการที่มีการได้รับการยอมรับ นับถือ จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 64.70 ครูที่มีแรงจูงใจในการทำงานวิชาการที่มีความก้าวหน้า ในตำแหน่งหน้าที่ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 10.40

ตอนที่ 2 คุณภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

การวิเคราะห์คุณภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังตารางที่ 4-8

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณภาพการบริหารงานวิชาการ ของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวม

คุณภาพการบริหารงานวิชาการ	$n = 201$		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.34	0.39	มาก	1
2. ด้านสื่อการเรียนรู้	4.32	0.31	มาก	2
3. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน	4.30	0.60	มาก	3
4. ด้านการบริหารหลักสูตร	4.22	0.61	มาก	4
รวม	4.29	0.31	มาก	-

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ด้านการบริหารหลักสูตร ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับ คุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการจัดการเรียนรู้

คุณภาพการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนรู้	n = 201		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. สถานศึกษามีการสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.49	0.567	มาก	1
2. สถานศึกษามีการส่งเสริมการใช้แผนการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	4.27	0.685	มาก	9
3. สถานศึกษามีการส่งเสริมการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยคณะกรรมการนิเทศภายใน	4.38	0.654	มาก	5
4. สถานศึกษามีการส่งเสริมครูให้ทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้	4.35	0.615	มาก	6
5. สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่น	4.06	0.864	มาก	10
6. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ในเนื้อหาของแต่ละเรื่อง	4.34	0.589	มาก	7
7. สถานศึกษามีการจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่อ่อนและเรียนดี	4.42	0.659	มาก	2
8. สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	4.38	0.630	มาก	4
9. สถานศึกษาจัดให้มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.39	0.623	มาก	3
10. สถานศึกษามีการจัดครูเข้าสอนตามรายวิชาได้ตรงและเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ	4.30	0.623	มาก	8
รวม	4.22	0.412	มาก	

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการจัดการเรียนรู้โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสถานศึกษามีการจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่อ่อนและเรียนดีและสถานศึกษา จัดให้มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ คุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านสื่อการเรียนรู้

คุณภาพการบริหารงานวิชาการ ด้านสื่อการเรียนรู้	n = 201		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. สถานศึกษาจัดหาสื่อประกอบการเรียนรู้ได้ครบ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.23	0.812	มาก	8
2. สถานศึกษามีความสามารถในการจัดหาสื่อการเรียน การรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของครู	4.18	0.888	มาก	9
3. ครูมีความสามารถในการจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้	4.49	0.769	มาก	1
4. สถานศึกษามีสื่อการเรียนรู้เพียงพอต่อความต้องการของครู	4.47	0.633	มาก	2
5. สถานศึกษามีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำวัสดุ ท้องถิ่นเพื่อผลิตสื่อการเรียนรู้	4.28	0.696	มาก	7
6. สถานศึกษามีการส่งเสริมความสามารถของครูในการผลิต สื่อและนวัตกรรมในการประกอบการเรียนการรู้ใช้เอง	4.00	0.652	มาก	10
7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการจัดฝึกอบรมครู เพื่อการผลิตสื่อและนวัตกรรมประกอบการเรียนรู้	4.45	0.631	มาก	3
8. ครูมีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้	4.40	0.671	มาก	4
9. ครูมีการเก็บรักษาสื่อการเรียนรู้อย่างถูกวิธี	4.36	0.680	มาก	5
10. สถานศึกษามีการติดตามประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ	4.35	0.648	มาก	6
รวม	4.37	0.441	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านสื่อการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ ครูมีความสามารถในการจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สถานศึกษา มีสื่อการเรียนรู้เพียงพอต่อความต้องการของครูและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการจัดฝึกอบรมครูเพื่อการผลิตสื่อและนวัตกรรมประกอบการเรียนรู้ ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ คุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน

คุณภาพงานบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน	<i>n</i> = 201		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. สถานศึกษามีการส่งเสริมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้	4.29	0.653	มาก	8
2. สถานศึกษามีการติดตามการจัดทำเอกสารการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.33	0.594	มาก	4
3. สถานศึกษามีการเก็บรักษาหลักฐานการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียนอย่างถูกต้องครบถ้วน เรียบร้อย ปลอดภัย	4.28	0.602	มาก	9
4. สถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนนักเรียนและหลักฐานงานลงทะเบียนอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน	4.26	0.577	มาก	10
5. สถานศึกษามีการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษา ได้แก่ ระเบียนผลการเรียน (ปพ. 1-9)	4.38	0.568	มาก	1
6. สถานศึกษามีการจัดทำแบบฟอร์มการวัดและประเมินผลการเรียนเพื่อให้เหมาะสมและสะดวกในการใช้	4.34	0.606	มาก	3
7. สถานศึกษามีการเทียบโอนผลการเรียนจากสถาบันศึกษาอื่นหรือรูปแบบการศึกษาอื่น	4.35	0.630	มาก	2

ตารางที่ 7 (ต่อ)

คุณภาพงานบริหารงานวิชาการ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน	<i>n</i> = 201		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
8. สถานศึกษามีการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียน ถูกต้องตามระเบียบ	4.32	0.632	มาก	5
9. สถานศึกษามีการรายงานผลการเรียน ตามระเบียบ การวัดผลประเมินผล	4.32	0.632	มาก	5
10. สถานศึกษามีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนิน การเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล	4.30	0.654	มาก	7
รวม	4.32	0.399	มาก	รวม

จากตารางที่ 7 พบว่า ระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษา ได้แก่ ระเบียบผลการเรียน (ปพ. 1-9) สถานศึกษามีการเทียบโอนผลการเรียนจากสถาบันศึกษาอื่นหรือรูปแบบการศึกษาอื่นและสถานศึกษา มีการจัดทำแบบฟอร์มการวัดผลประเมินผลการเรียน เพื่อให้เหมาะสมและสะดวกในการใช้ ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ คุณภาพการบริหารงานวิชาการ
ของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการบริหารหลักสูตร

คุณภาพการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตร	n = 201		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	4.30	0.641	มาก	3
2. ครูให้ความร่วมมือในการร่วมประชุมเกี่ยวกับ การนำหลักสูตรไปใช้	4.27	0.565	มาก	6
3. สถานศึกษามีการกระตุ้นและชี้แนะให้ครูนำหลักสูตรไปใช้ ในการจัดการเรียนรู้	4.29	0.670	มาก	5
4. สถานศึกษามีการจัดทำ จัดหาคู่มือครูหรือเอกสารเกี่ยวกับ การใช้หลักสูตรเพื่อให้ครูนำไปใช้อย่างเพียงพอ	4.22	0.667	มาก	10
5. สถานศึกษามีจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมสอดคล้อง กับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น	4.31	0.581	มาก	2
6. ครูมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.22	0.642	มาก	9
7. ครูสามารถนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้อย่างสะดวกและเหมาะสม	4.25	0.654	มาก	7
8. สถานศึกษามีความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจาก การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.30	0.641	มาก	3
9. คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	4.24	0.654	มาก	8
10. สถานศึกษามีการประเมินผลการใช้หลักสูตรเมื่อสิ้นปี การศึกษา	4.33	0.610	มาก	1
รวม	4.27	0.415	มาก	

จากตารางที่ 8 พบว่า ระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการบริหารหลักสูตร
โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

สามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการประเมินผลการใช้หลักสูตรเมื่อสิ้นปีการศึกษา สถานศึกษามีจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น สถานศึกษามีความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลปรากฏ ดังตารางที่ 9-11

ตารางที่ 9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ตัวแปร	คุณภาพการบริหารงานวิชาการ (Y)	
	r	p
(X ₁)	0.087	0.110
(X ₂)	-0.087	0.110
(X ₃)	0.061	0.196
(X ₄)	0.009	0.452
(X ₅)	-0.152*	0.015
(X ₆)	0.002	0.487
(X ₇)	-0.002	0.487
(X ₈)	0.192*	0.003
(X ₉)	-0.189*	0.004
(X ₁₀)	0.072	0.156
(X ₁₁)	-0.176*	0.006
(X ₁₂)	0.176*	0.006
(X ₁₃)	-0.043	0.273
(X ₁₄)	0.079	0.133
(X ₁₅)	-0.062	0.189

*p < .05

จากตารางที่ 9 แสดงว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครู ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ (X_5) ประสบการณ์ด้านงานวิชาการ 1-5 ปี (X_8) ประสบการณ์ด้านงานวิชาการ 6-10 ปี (X_9) วิทยฐานะชำนาญการ (X_{11}) และวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ (X_{12}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ประกอบด้วย โรงเรียนขนาดใหญ่ (X_5) ประสบการณ์ด้านงานวิชาการ 1-5 ปี (X_8) ประสบการณ์ด้านงานวิชาการ 6-10 ปี (X_9) วิทยฐานะชำนาญการ (X_{11}) และวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ (X_{12}) แล้วคัดเลือกตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด เพื่อพยากรณ์คุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิเคราะห์ได้ค่าพยากรณ์ที่ดีที่สุด ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 อำนาจพยากรณ์ และการคัดเลือกตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดจากปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

อันดับ	ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	ร้อยละของการพยากรณ์
1.	X_8	0.192*	0.037	3.70
2.	X_8, X_{11}	0.290*	0.084	8.40

* $p < .05$

จากตารางที่ 10 แสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มี 2 ปัจจัยคือ ประสบการณ์ด้านงานวิชาการ 1-5 ปี (X_8) และวิทยฐานะชำนาญการ (X_{11}) โดยสามารถทำนายคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมได้ร้อยละ 8.40

เพื่อสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จากปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด

จึงได้เสนอค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ (b , β) รวมทั้งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) จากนั้นทดสอบความเป็นเส้นตรงของคะแนนจากตัวเกณฑ์และตัวพยากรณ์ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน หรือ F -test ดังปรากฏในตารางที่ 11 และ 12

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนในการพยากรณ์คุณภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

แหล่งข้อมูล	df	SS	MS	F	p
การถดถอย (Regression)	2	17.447	0.800	9.080*	0.000
ความคลาดเคลื่อน (Residule)	198	19.047	0.088		

* $p < .05$

จากตารางที่ 11 แสดงว่า คุณภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มี 2 ปัจจัย คือ ประสบการณ์ ด้านงานวิชาการ 1-5 ปี (X_8) และวิทยฐานะชำนาญการ (X_{11}) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 12 ค่าสถิติที่ดีที่สุดที่ใช้พยากรณ์ว่าคุณภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวม

ตัวแปร	b	$S.E.b$	β	t	p
X_8	0.200	0.059	0.235	3.388*	0.001
X_{11}	-0.138	0.043	-0.221	-3.188*	0.002
ค่าคงที่	4.322	0.028		153.665*	0.000

$R = 0.290$, $R^2 = 0.084$, $S.E.est = 0.30$

* $p < .05$

จากตารางที่ 12 แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวพยากรณ์ทั้ง 2 ปัจจัยกับตัวเกณฑ์ที่มีค่า 0.29 ความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการพยากรณ์ 0.30 และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์รวมทั้งค่าคงที่ ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อนำค่าต่าง ๆ มาแทนสร้างสมการพยากรณ์ ได้สมการพยากรณ์คุณภาพการบริหารงานวิชาการ (Y) โรงเรียนขยายโอกาสทาง

การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ในภาพรวมที่ดีที่สุด ได้แก่ ตัวแปรพยากรณ์คุณภาพการบริหารวิชาการด้านประสบการณ์ด้านวิชาการ (X_8) และตัวแปรพยากรณ์คุณภาพการบริหารวิชาการด้านวิทยฐานะชำนาญการ (X_{11}) โดยที่ในรูปแบบสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (\hat{Y}) และสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนในรูปแบบมาตรฐาน (Z) ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 4.322 + .200 (X_8) - 0.138 (X_{11})$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนในรูปแบบมาตรฐาน

$$Z = 0.235 Z_{X8} - 0.221 Z_{X11}$$

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการ และเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครู ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดจากตารางของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 608-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 201 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มตามขนาดโรงเรียน (Random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งได้ค่าจำแนกรายชื่ออยู่ระหว่าง .33-.89 จากนั้น นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกแต่ละข้อตั้งแต่ .20 ขึ้นไป มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach (1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่น .98 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis, Stepwise)

สรุปผลการวิจัย

1. คุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านความสามารถ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านความสามารถ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน และด้านความสามารถ ด้านการบริหารหลักสูตร ตามลำดับ มีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 การบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก รายข้อ สถานศึกษามีการสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นมีผู้เรียนเป็นสำคัญ มีคะแนนสูงที่สุด ส่วนสถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่นมีคะแนนต่ำสุด

1.2 การบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านคุณภาพด้านสื่อการเรียนรู้ พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก รายข้อ ครูมีความสามารถในการจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ มีคะแนนสูงสุด สถานศึกษามีการส่งเสริมความสามารถของครูในการผลิตสื่อและนวัตกรรมในการประกอบการเรียนการสอนใช้เอง มีคะแนนต่ำสุด

1.3 การบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านคุณภาพด้านการวัดและประเมินผล การเรียน พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก รายข้อ สถานศึกษามีการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษา ระเบียบผลการเรียน (ปพ. 1-9) มีคะแนนสูงสุด สถานศึกษามีการจัดทำระเบียบนักเรียนและหลักฐานงานลงทะเบียนอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นปัจจุบันมีคะแนนต่ำสุด

1.4 การบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านคุณภาพด้านการบริหารหลักสูตร พบว่า โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก รายข้อ สถานศึกษามีการประเมินผลการใช้หลักสูตรเมื่อสิ้นปี การศึกษา มีคะแนนมากที่สุด สถานศึกษามีการจัดทำ จัดหาคู่มือครูหรือเอกสารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เพื่อให้ครูนำไปใช้อย่างเพียงพอ มีคะแนนต่ำที่สุด

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ ประสบการณ์ด้านงานวิชาการ 1-5 ปี ประสบการณ์ด้านงานวิชาการ 6-10 ปี วิทยฐานะชำนาญการ และวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณนำมาสร้างสมการพยากรณ์ทำนายความสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการ (Y) ของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวพยากรณ์ทั้ง 2 ปัจจัย คือ ประสบการณ์ทำงานวิชาการ 1-5 ปี (X_1) และวิทยฐานะชำนาญการ (X_2) กับตัวเกณฑ์ที่มีค่า .29 ความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการพยากรณ์ .30 และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ รวมทั้งค่าคงที่ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อนำค่าต่าง ๆ มาแทนสร้างสมการพยากรณ์ ได้สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Z) ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 4.322 + 0.200 (X_1) - 0.138 (X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.235 Z_{X8} - 0.221 Z_{X11}$$

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 สรุปเป็นประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. คุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้อ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน และด้านการบริหารหลักสูตร ทั้งนี้เพราะว่าครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีคุณภาพการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในเกณฑ์ที่ดี เป็นที่น่าพอใจพอสมควร แต่อาจมีบางรายละเอียดหรือบางเรื่องที่ยังต้องอยู่บ้าง ก็ถือว่าภาพรวมการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จัดว่ามีคุณภาพที่ดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีสิ่งที่ควรให้ความสำคัญดังมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานศึกษามีการสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่อ่อนและเรียนดี เนื่องจากสถานศึกษามุ่งเน้นทำตามนโยบายในการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนครูที่ทำการสอนมานานและมักไม่ค่อยเปลี่ยนวิธีการสอนเท่าที่ควรนั้น เนื่องจากยังมั่นใจในวิธีการสอนแบบเดิม ๆ ที่ทำมา การที่จะทำให้ครูเปลี่ยนพฤติกรรมจึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายคอยกระตุ้น เพื่อให้ปรับเปลี่ยนจากที่เน้นครูสำคัญ มาเป็นเน้นนักเรียนสำคัญ โดยต้องเน้นย้ำให้ครูในเวลาทำการสอนต้องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้มากขึ้น ดังปรากฏในงานวิจัยของสงบ ลักษณะ (2540, หน้า 5) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีช่วยการเรียนรู้ พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีช่วยการเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะ ได้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bass (1985, p. 95) ที่กล่าวว่า การกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในอดีต โดยใช้ความคิดในการป้องกันปัญหามากกว่าการแก้ปัญหา รวมทั้งสนใจต่อการใช้ความคิดในการวิเคราะห์การนำไปใช้ การตีความ และการประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bass and Avolio (1991, p. 3) ที่กล่าวว่า ผู้ตามจะได้รับการสนับสนุนให้มีความคิดริเริ่มใช้แนวทางใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหาเดิม แม้ว่าความคิดนั้นจะแตกต่างกับผู้นำ สอดคล้องกับงานวิจัยของพันทิพา ชุ่มแฉ่ม (2551, หน้า 86) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกระบวนการสำคัญในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญที่ทำให้ให้นักเรียนเกิดการพัฒนาและมีคุณภาพตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1.2 ระดับคุณภาพด้านสื่อการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูมีความสามารถในการจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ สถานศึกษามีสื่อการเรียนรู้เพียงพอต่อความต้องการของครู และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการจัดฝึกอบรมครู เพื่อการผลิตสื่อและนวัตกรรมประกอบการเรียนรู้ เพราะครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ใช้สื่อได้หลากหลายชิ้น สามารถผลิตสื่อใช้เองได้ ตามบริบทของโรงเรียนได้อย่างมีคุณภาพที่ดี จึงเป็นข้อมูลบ่งชี้ว่า สื่อการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนการสอน ช่วยลดระยะเวลาในการอธิบายและช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่เรียนรู้ได้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวรรณ คนดี (2556, หน้า 48) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า การใช้สื่อการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นสิ่งที่เรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม การใช้สื่อที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการคิด จะช่วย ฝึกการแก้ปัญหาและค้นพบความรู้ได้โดยง่าย แต่ว่าอุปสรรคของครูในการใช้สื่อที่ทุกคนอาจมองข้าม คือ การผลิตสื่อใช้เองของครู ดังปรากฏในงานวิจัยของของพิศสุดา บุญเกิด (2548, หน้า 60-62) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการของโรงเรียน พบว่า ครูไม่ผลิตสื่อการสอนตามแผนการสอน สื่อไม่ตรงแก่ความต้องการ แผนการใช้สื่อไม่เป็นระบบ สื่อการสอนไม่ตรงกับหลักสูตรการเรียนการสอนของสถานศึกษา และขาดงบประมาณในการจัดทำสื่อการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของเกษร ใจชื่น (2551, หน้า 94) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน พบว่า สื่อการเรียนการสอนนั้นมีหลายประเภท เช่น สื่อวัสดุ สื่อประเภทอุปกรณ์ และสื่อประเภทเทคนิค วิธีการ ซึ่งสื่อแต่ละประเภคนั้นราคาค่อนข้างสูง โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ จึงมีความพร้อมมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก และส่วนหนึ่งมักจะจัดหาสื่อประเภทสื่อสำเร็จรูป เช่น ซี.ดี. ซึ่งสะดวกต่อครูผู้สอนจึงเป็นเหตุให้ครูไม่สามารถออกแบบสื่อได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2550) ฐานข้อมูลการวิจัยทางการศึกษาศาสตร์ และวัฒนธรรม ที่ศึกษาด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่าการปฏิบัติของผู้บริหารเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในระดับมากถึงปานกลาง คือ ศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรม จัดหาสื่อและเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนางานด้านวิชาการและประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาการใช้สื่อและนวัตกรรม ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ ระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากถึงปานกลางทุกประเด็น

1.3 ระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลของครู

ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถานศึกษามีการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษา ได้แก่ ระเบียบผลการเรียน (ปพ. 1-9) ทำให้มีปัญหาการเทียบโอนผลการเรียนจากสถาบันศึกษาอื่นหรือรูปแบบการศึกษาอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีความเข้าใจในงานวิชาการพอสมควร ทั้งยังได้รับการอบรมอยู่เสมอ ๆ ในขณะที่สถานการณ์ที่มีนักเรียนต่างด้าวเข้ามาเรียนด้วยแล้ว อาจยังทำให้ครูตื่นตัวในงานด้านนี้มากขึ้น ส่งผลให้ภาพรวมอยู่ในระดับดีตามไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวรรณ คนดี (2556, หน้า 44) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ไม่จำเป็นจะเป็นการวัดจากการใช้สื่ออุปกรณ์ สื่อวัสดุ การฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญตามความสามารถและความสนใจช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้นำไปสู่การค้นคว้าเพิ่มเติมได้โดยง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของกรมวิชาการ (2544, หน้า 12) ที่พบว่า การวัดผลประเมินผลเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงความสามารถ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ถ้าหากการวัดผลและประเมินผลไม่ดีหรือไม่เป็นระบบจะส่งผลต่อคุณภาพการบริหารวิชาการได้ ดังที่ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) ได้สรุปการดำเนินงานวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ไม่เป็นระบบไว้ว่า จะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา นอกจากนี้ การดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้เป็นงานที่ต้องอยู่บนพื้นฐานหลักวิชา และหลักธรรมาภิบาล สถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง รวมทั้งกำหนดให้กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทวีศักดิ์ บังคม (2550, หน้า 83) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ

ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารวิชาการ โรงเรียน กล่าวว่า การวัดผลประเมินผลเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความสามารถของผู้เรียน และเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการดำเนินการตามแนวทางของหลักสูตร ผลจากการวัดจะเป็นข้อมูลที่ช่วยให้ครูผู้สอนได้นำไปพิจารณาหาวิธีแก้ไขข้อบกพร่องและจุดอ่อนในด้านต่าง ๆ ได้ ดังนั้น การวัดผลและประเมินผลจึงเป็นภาระหน้าที่ของโรงเรียนจะต้องให้ความสนใจและจัดดำเนินการภายในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการด้านการบริหารหลักสูตรของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานศึกษามีการประเมินผลการใช้หลักสูตรเมื่อสิ้นปีการศึกษา การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น และความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการบริหารหลักสูตรครูเพิ่มการดูแลบริบทของสถานศึกษาการปรับตัวของครูต่อหลักสูตรใหม่ รวมถึงการนำหลักสูตรไปใช้อย่างถูกต้องทำให้ครูมีความจำเป็นในการต้องทำความเข้าใจในหลักสูตรใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นเกิดการวางแผนเตรียมการอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของธำรง บัวศรี (2542, หน้า 305) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีหลักสูตร กล่าวว่า ให้นำหลักสูตรใหม่มาใช้แทนหลักสูตรเดิม จะสำเร็จลุล่วงด้วยดีก็ต่อเมื่อมีการวางแผนเตรียมการ ในสิ่งที่จำเป็นในส่วนอื่นควบคู่ไปด้วยสิ่งที่จำเป็นต้องเตรียมการได้แก่ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การเตรียมบุคลากร การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การเตรียมอาคารสถานที่ การเตรียมระบบการบริหารของสถานศึกษา การเตรียมงบประมาณค่าใช้จ่าย การเตรียมปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู และการเตรียมชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิคม ชมพูหลง (2544, หน้า 280) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรระดับชาติ ที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียน โครงสร้างของเนื้อหาสาระการเรียนรู้ แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ แนวทางการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของกลิ่น สระทองเนียม (2545, หน้า 10) กล่าวว่า สถานศึกษาต้องสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญร่วมมือกันพัฒนาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการนำหลักสูตรมาใช้ เพื่อพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาตนเอง พัฒนานักเรียน พัฒนาเครือข่ายและเพื่อนครู ผู้ร่วมงาน พัฒนาสถานศึกษาและชุมชน ท้องถิ่น บุคลากรในสถานศึกษา ต้องเปิดใจกว้าง คือสามารถในการยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล โดยคำนึงถึงผลประโยชน์

ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จได้ตามที่มุ่งหวัง สอดคล้องกับงานวิจัยของแจ่มใส กรมรินทร์ (2556, หน้า 87) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการปฏิบัติตามนโยบายและแผนกลยุทธ์การบริหารงานและพัฒนาองค์การอย่างเป็นระบบ โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้ประชุมชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับสภาพชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Atjonen (1994, p. 329-A) ได้ศึกษาเรื่อง หลักสูตรท้องถิ่น เครื่องมือการบริหารและพัฒนาครูในระบบ โรงเรียน ประสิทธิภาพและความคิดเห็นของครู โรงเรียนประถมศึกษาโดยประเมินผลจากผู้บริหาร พบว่า โรงเรียนรับภาระเรื่องหลักสูตร มากเกินไป โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรซ้ำ ผลกระทบที่สำคัญคือ ครูผู้เชี่ยวชาญการสอน ไม่สามารถออกแบบหลักสูตรได้และปัญหาหลักที่พบ คือ ขังขาดแหล่งการออกแบบหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ Sheila (1966) ได้ทำการวิจัยเรื่องหลักสูตร พบว่า การให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจจะส่งต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาแบบพิเศษขึ้นมา โดยเฉพาะ การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารการศึกษา เมื่อมีการร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาค ส่วนปัญหา การจัดการหลักสูตร การนำไปใช้ และการประเมินผลการนำไปใช้ ย่อมเกิดผลเป็นรูปธรรมและ เป็นผลดีต่อผู้เรียนในที่สุด

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียน

ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ ประสิทธิภาพด้านงานวิชาการ 1-5 ปี ประสิทธิภาพด้านงานวิชาการ 6-10 ปี วิทยฐานะชำนาญการ และวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ทำให้คุณภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เกี่ยวข้องกับครู โดยตรงถึง 3 จาก 4 ปัจจัย ฉะนั้นครูจึงมีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะพัฒนาการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ครูจึงปัจจัย สำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา จะเห็นว่ามีการพัฒนาครูในลักษณะต่างอย่างต่อเนื่อง ก็เพื่อให้ครูมีความรู้ความสามารถเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน การที่ครูมีกำลังใจที่ดี มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานอย่างสม่ำเสมอเป็นสิ่งที่ผู้บริหารพึงให้ความสำคัญอย่างยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญขจรณ์ แพทย์รัตน์ (2550, หน้า 48) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความท้อแท้ใน การปฏิบัติงานของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 1 พบว่า ความท้อแท้ก่อนล้ำทางอารมณ์จะมากที่สุด รองลงมาเป็นเรื่องสูญเสีย ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และความไม่สมหวังในความสำเร็จในของตนเพราะว่าในแต่ละวันครู ต้องคร่ำเคร่งกับการสอนและภาระพิเศษ จึงเกิดความอ่อนล้าท้อแท้ทางอารมณ์ ทั้งแรงจูงใจใน

การทำงานที่ไม่มากพอหรือน้อยเกินไป จึงส่งผลให้คุณภาพในการทำงานของครูด้อยลงไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของภิญญา รักษาพันธ์ (2551, หน้า 65) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของครู พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อยู่ในระดับกลาง สามอันดับแรก คือ การจัดครูเข้ารับผิดชอบงานแต่ละด้านในสถานศึกษา การกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการ ทำให้ครูขาดความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอในการทำงานวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของมยุรฉัตร เหล่าแคว (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสตรีสิริเกศ พบว่า ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน มีระดับปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ การนิเทศการสอน หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ จากงานวิจัยนี้ทำให้ทราบว่า ครูยังมีปัญหาการจัดการเรียนการสอนอยู่มาก เพราะเนื่องจากการเข้าใจตัวหลักสูตรที่ใช้สอนนั้นยังไม่มากพอ จึงทำให้การสอนยังไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้น เมื่อครูเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ขนาดโรงเรียนที่ครูประจำการ ประสบการณ์ทำงานวิชาการ และวิทยฐานะจึงมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตครูมากที่สุด จึงจำเป็นที่ควรกระตุ้นครูด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อมิให้ครูหยุดพัฒนาการสอนและการทำงานด้านวิชาการ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่ามี 2 ปัจจัยที่สามารถสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 คือ ประสบการณ์ด้านงานวิชาการ 1-5 ปี และวิทยฐานะชำนาญการ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวพยากรณ์ทั้ง 2 ปัจจัยกับตัวเกณฑ์ ที่มีค่า .29 ความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการพยากรณ์ .30 และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ รวมทั้งค่าคงที่ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ด้านประสบการณ์ด้านงานวิชาการ 1-5 ปี (X_1) มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นค่าบวก ทั้งนี้คาดการณ์ว่าครูผู้ที่ทำหน้าที่ในเวลา 1-5 ปี มีความกระตือรือร้นในการทำงานมากกว่า ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารวิชาการให้ดีขึ้นไปด้วย การครูที่ทำงานบริหารวิชาการนาน ๆ ส่งผลด้านลบต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 คาดการณ์ว่า ครูเมื่อทำงานด้านวิชาการสักระยะ มักจะมีการถ่ายโอนงานด้านวิชาการนี้ให้ครูรุ่นใหม่ ๆ ที่บรรจุเข้ามา จึงมีแนวโน้มที่จะทำให้ครูเมื่อรับราชการนาน ๆ อาจจะไม่มีความเกี่ยวข้องกับงานด้านวิชาการน้อยลงเรื่อย ๆ มีหลายคนที่เคยทำงานด้านนี้ ปัจจุบันผันตัวเองมาเป็นที่ปรึกษา ซึ่งก็มีได้ให้คำปรึกษาอย่างจริงจัง ๆ จัง ๆ มากนัก เพราะว่าสถานภาพการทำงานของครูที่ทำงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามหน้าที่ที่ปรากฏ ต้องอาศัยแรงจูงใจและความเข้าใจในนโยบาย และความเข้าใจครูที่ทำงาน

วิชาการของฝ่ายบริหาร ดังนั้น ครูที่ทำงานบริหารวิชาการต้องแบกรับภาระงานที่นอกเหนือจากการสอนตามปกติ นานเข้าครูจึงเกิดความท้อแท้ ขาดความกระตือรือร้นและความคิดสร้างสรรค์ งานบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจหลักของโรงเรียนจึงไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร ส่วนด้านวิทยฐานะชำนาญ (X₁₁) มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นค่าเป็นค่าลบ เพราะว่าครูที่ดำรงตำแหน่งชำนาญการนั้น จากการวิจัยพบว่า ยังไม่มีความรู้ความสามารถมากพอที่จะเข้าใจในงานบริหารวิชาการของโรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียดและซับซ้อนพอสมควร ทั้งยังเป็นหัวใจหลักในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ทำให้คุณภาพงานวิชาการไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นต่อความมั่นใจของผู้ปกครอง ในการที่จะส่งบุตรหลานมาเข้าเรียนอีกด้วย ครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาครูให้เห็นความสำคัญในการทำวิทยฐานะของครูให้สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ จากข้อมูลเมื่อครูสามารถทำวิทยฐานะสูงขึ้น จะส่งผลต่อคุณภาพการบริหารวิชาการมีคุณภาพมากขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาวิจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะเสนอแนะ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางแก้ปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่ไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

1. คุณภาพด้านการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาควรสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดสอนซ่อมเสริมและสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนรู้
2. คุณภาพด้านสื่อการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้ครูจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ให้เพียงพอ กับความต้องการของครู และคอยประสานงานเชื่อมโยงกับเขตพื้นที่การศึกษาในการจัดฝึกอบรมครู เพื่อการผลิตสื่อและนวัตกรรมประกอบการเรียนรู้
3. คุณภาพด้านการวัดและประเมินผลการเรียน สถานศึกษาควรมีการจัดทำเอกสาร หลักฐานทางการศึกษา ได้แก่ ระเบียบผลการเรียน (ปพ. 1-9) เพื่อเทียบโอนผลการเรียนจากสถาบันศึกษาอื่นหรือรูปแบบการศึกษาอื่น โดยมีการจัดทำแบบฟอร์มการวัดผลประเมินผลการเรียน เพื่อให้เหมาะสมและสะดวกในการใช้ได้ทันทั่วถึง
4. คุณภาพการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาควรมีการประเมินผลการใช้หลักสูตร เมื่อสิ้นปีการศึกษา การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ในท้องถิ่น เพื่อที่จะสามารถการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียน การสอน

5. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาด้านประสิทธิภาพงานด้านวิชาการ (X_5) พิจารณาระยะเวลาดำเนินงานบริหารงานวิชาการแก่ครู ควรคำนึงถึงภาระงานสอน ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ และความพึงพอใจของครู พึงหลีกเลี่ยงอย่าให้ครูอยู่ในตำแหน่งทางวิชาการนานเกินไป พึงมีการประยุกต์ใช้หลักการสลับตำแหน่งบริหารงานวิชาการ โรงเรียนบ้าง หรือควรมีการเพิ่มแรงจูงใจ การสังเกตคุณภาพของครูและของงานเป็นระยะอย่าปล่อยให้ครูรู้สึกว่างงานมากจนอาจเกิดความท้อแท้ได้ ทำให้ประสิทธิผลของงานด้านวิชาการไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

6. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาด้านวิทยฐานะ (X_6) ควรสนับสนุนให้ครูมีการทำวิทยฐานะให้สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ อาจจะใช้วิธีการชักจูงชี้แจงให้เห็นข้อดีในการเพิ่มวิทยฐานะ การคอยกระตุ้นเตือนในการทำ และการคอยให้กำลังใจไม่ว่าจะเป็นคำปรึกษาหรือไต่ถามถึงความก้าวหน้าของงาน เป็นต้น อันจะก่อให้เกิดแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาตนเองให้มากยิ่งขึ้น พึงหลีกเลี่ยงการสั่งบังคับในการทำวิทยฐานะของครู ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อในการบริหารวิชาการของสถานศึกษาได้ ดังนั้น ควรใช้วิธีการที่หลากหลายในการผลักดันครูให้เพิ่มขีดความสามารถในการบริหารงานวิชาการให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะเรื่องประสิทธิภาพงานวิชาการของครู และวิทยฐานะของครู ที่ส่งผลกระทบต่องานวิชาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านการบริหารหลักสูตร เพื่อนำผลวิเคราะห์ที่ได้มาเปรียบเทียบกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาแล้วจะได้นำผลที่ได้มาเป็นข้อสรุปและนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2. ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของครูในเชิงลึก เช่น เรื่องปัจจัยแวดล้อมด้านประสิทธิภาพงานวิชาการและวิทยฐานะของครู ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยการวิเคราะห์สถิติขั้นสูง เพื่อที่จะศึกษาอิทธิพลระหว่างปัจจัยหรือตัวแปรที่ส่งผลต่อกันและกัน เพื่อได้ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้คุณภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาประสบผลสำเร็จหรือไม่สำเร็จ มีข้อเด่นอะไรที่ควรส่งเสริมและสนับสนุน หรือข้อด้อยอะไรที่ยังไม่ชัดเจนต้องพัฒนาและปรับปรุงให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3. ควรศึกษาปัจจัยที่เชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการบริหารวิชาการ แต่พบว่าไม่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านสถานภาพของครู ด้านขนาดโรงเรียน ด้านวุฒิการศึกษาของครู และด้านแรงจูงใจ เพื่อจะได้ข้อมูลที่สามารถกำหนดเป็นแนวทางการส่งเสริมหรือลดทอนปัจจัยที่ไม่มีความจำเป็นต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอนาคตต่อไป

บรรณานุกรม

- กมล ภู่งประเสริฐ. (2545). *การบริหารงานในสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เสริมสินพีรเพรส ซิตเม.
- กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. (2536). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กรมวิชาการ. (2525). *คู่มือการใช้หลักสูตร พุทธศักราช 2521* (ฉบับปรับปรุง 2533). กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์.
- กรมวิชาการ. (2540). *คู่มือการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กรมวิชาการ. (2545). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมสามัญศึกษา. (2534). *คู่มือการดำเนินงานสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- กรมสามัญศึกษา. (2536). *คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา. (2540). *แนวทางปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรมสามัญศึกษา. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา. (2545 ก). *การบริหารวิชาการ*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมสามัญศึกษา. (2545 ข). *แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรมสามัญศึกษา. (2546). *การบริหารการศึกษาที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรมสามัญศึกษา. (ม.ป.ป.). *ประมวลสาระการอบรมโครงการพัฒนาสถานศึกษาสู่การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารจัดการสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. ม.ป.ท.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *แนวปฏิบัติงานแนะแนว: ตามแผนพัฒนาการแนะแนว กระทรวงศึกษาธิการระยะที่ 2 (พ.ศ. 2540-2544)*. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการสรรหา เลือกลง แต่งตั้ง คณะกรรมการสถานศึกษา.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ:
ที.เอส.บี. โปรดักส์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรุณา บุญแก้ว. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างงานบริหารวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอวังสมบูรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1.
งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กลิ่น สระทองเนียม. (2545, 23 ตุลาคม). การปฏิรูปการศึกษาจะสำเร็จได้ต้องปฏิรูปใจของ
ผู้ปฏิบัติก่อน. เติลนิเวศ, หน้า 10.
- กัญญาภัค สิทธิบุศย์. (2553). ความพร้อมในการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 ของข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามหาสารคาม. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กัญย์สิณี สูดประเสริฐ. (2550). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน
ในกลุ่มเกาะจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
อรุณการพิมพ์.
- กิติมา ปริทีติติก. (2532). การบริหารการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: อักษรภาพิพัฒนา.
- เกรียงไกร ปริธรรมมัง. (2551). ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาลมิตรสัมพันธ์
วิทยา จังหวัดสระแก้ว ตามทัศนะของนักเรียน. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เกสร ใจชื่น. (2551). ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาระยอง เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เกียรติศักดิ์ วงศ์กุลพิลาส. (2545). ปัญหาการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหาร โรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไร่ จังหวัดตราด. งานนิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
บูรพา.

- เกื้อกูล แสงพริ้ง. (2541). การศึกษาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โกวิท วรพิพัฒน์. (2522). เอกสารงานสัมมนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต. ม.ป.ท.
- ครรชิต สารกิจอาภา. (2545). ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จันทรานี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บู้ค ฟอซท์.
- จำนง พรายเข้มแข. (2531). เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กับการสอนซ่อมเสริมตามกระบวนการวิทยาศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- แจ่มใส กรมรินทร์. (2556). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนิดา รักษ์พลเมือง. (2532). การศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.
- ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา. (2540). การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: ช่างทหารอากาศ.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์, นิคม ทาแดง, และเซาว์ เนตรประเสริฐ. (2534). เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 11-15 (พิมพ์ครั้งที่ 10). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชำนาญ ท้วมพงศ์. (2550). ปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชูศรี ถนอมกิจ. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เชษฐพงศ์ สุขปาน. (2547). สภาพการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิตราชธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2546). การบริหารสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- จิติชัย จุฑาทพรณนาชาติ. (2539). ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการติดตามงานกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 12. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ดำเนิน ปรางพรหม. (2541). ปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
 ประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร
 การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดำรง ศิริภักดี. (2538). ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา
 ในเขตและนอกเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก สังกัดกรมสามัญศึกษา
 เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
 บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คุณฎี พงศ์ศาสตร์. (2535). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา. ใน เอกสารประกอบ
 การฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. กรุงเทพฯ: กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญ
 ศึกษา.
- ทวีศักดิ์ บังคม. (2550). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร
 การศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิวัดถ์ มณีโชติ. (2549). การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ธงชัย สันติวงศ์. (2532). พฤติกรรมบุคคลในองค์การ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธงชัย สันติวงศ์. (2533). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชนรัชต์ บุรีสูงเนิน. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน
 กับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตภาคตะวันออก.
 วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
 มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธำรง บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
 โรงพิมพ์จุฬารัฐบาลาดพร้าว.
- ชนศิษฐ์ เริงฮัง. (2553). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเทศบาล
 วัดราษฎร์นนิมธรรม สังกัดเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษา
 มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นงนุช อสัมภินวงศ์. (2542). ความต้องการพัฒนาวิชาการของครู โรงเรียนเบญจมานูสรณ์ จังหวัด
 จันทบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
 บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- นิคม ชมพูลง. (2544). *วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. (2526). *หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหาร โรงเรียนและการนิเทศการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- เนาวรัตน์ เข้มจำ. (2555). *การดำเนินการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บรรจบ สมอาษา. (2550). *การศึกษาแรงจูงใจและแนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของรองผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บังอร ช่างหวด. (2554). *ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรี*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 6). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญเชาว์ ฝุ่นทอง. (2544). *การศึกษาปัญหาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญมี เณรยอด. (2529). *งานบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- บุษยรัตน์ แพทย์รัตน์. (2550). *ความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประยงค์ ชูรัชย์. (2531). *การศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช*. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.

- ประวิทย์ วงษ์แก้ว. (2546). ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: สหออฟเซ็ท.
- เปรี๊ยะ กุมุท. (2520). เทคนิคการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พงศ์ศักดิ์ ของงดี. (2552). ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนบ้านแหลมมแท่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พนัส หันนาคินทร์. (2524). การมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: พิชฌเนศวร.
- พัชรพงษ์ สุขแสง. (2551). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พันทิพา ชุ่มแจ่ม. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการประกันคุณภาพ การศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิสสุดา บุญเกิด. (2548). การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการของโรงเรียนบ้านโนนผาสุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภิญญา รักษาพันธ์. (2551). ปัญหาการบริหารงานวิชาการของพนักงานครูสำนักงานการศึกษา เมืองพัทยา. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภิญโญ สาธร. (2526). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- มนตรี บุญดี. (2544). ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการโรงเรียนกับการยอมรับของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มยุรฉัตร เหล่าแฉะ. (2555). ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนสตรีสิริเกศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2526). เอกสารการสอนชุดวิชาการวางแผนพัฒนาโรงเรียนเล่ม 2 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เรื่องแสงการพิมพ์.
- มานิส สलगสิงห์. (2552). การมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- มาเรียม นิลพันธ์. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยด้านหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รสริน เขียวแสง. (2542). การศึกษาปัญหาการสอนและความต้องการการนิเทศการสอนของครู ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเทศบาลและเมืองพัทยา จังหวัด ชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2550, 24 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 1-127.
- ลลิตา สมศรี. (2555). ปัญหาการบริหารวิชาการของครูผู้สอนในเขตคุณภาพการศึกษาที่ 17 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลัดดา สุขปรีดี. (2523). เทคโนโลยีการเรียนการสอน. ชลบุรี: ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
- วสันต์ ปริदानันต์. (2553). การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาล เมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: ดันฮ้อ.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2543). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แอล ที เพรส จำกัด.
- วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน. (2542). ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วัลลภ หวานเสนาะ. (2546). *สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยาในภาคตะวันออก*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วาสนา ชาวหา. (2537). *สื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิจิตร วรอุบบางกูร. (2520). *การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2535). การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร. ใน *สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการสอน: ภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิศิษฐ์ ปัดกันภัย. (2546). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองระยอง*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริวรรณ คนดี. (2556). *การบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน ในเขตคุณภาพนาดี 3 สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศุภงค์ ศรีศาลา. (2554). *ปัญหาและแนวทางพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรและโรงเรียนที่มีความพร้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลบุรี เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สงบ ลักษณะ. (2545). *แนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีช่วยการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.
- สังัด อุทรานนท์. (2537). *พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสหาย.
- สมเกียรติ ทองแดง. (2548). *ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลบุรี*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สมคิด โฉมไสว. (2536). ความต้องการความช่วยเหลือด้านวิชาการของครูมัธยมศึกษา โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมใจ พรหมศาสตร์. (2544). ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางบัว. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมใจ ศรีดี. (2542). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่สนับสนุนการบริหารคุณภาพ กับสภาพองค์การของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมยศ เนินสุวรรณ. (2543). ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอท่าใหม่ สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดจันทบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมยศ ผูกไอสถ. (2542). ปัญหาการดำเนินงานวิชาการใน โรงเรียนเทศบาลขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมศักดิ์ ศรีมาโนชน์. (2534). การมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมศักดิ์ ศักดิ์ดีมงคล. (2553). การพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมส่วน ภูวงษ์ยางนอก. (2554). ปัญหาการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สรารัฐ ทรัพย์อิมเอิบ. (2545). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. (2555). เอกสารลำดับที่ 4/2555. ม.ป.ท.

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2532). *กระบวนการบริหาร โรงเรียน ประถมศึกษา การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียนและระบบ ข้อมูลสารสนเทศ*. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). *จุดประกายปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). *เทคนิคการนิเทศเพื่อสนับสนุน การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. ปทุมธานี: สกานบู๊คส์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจบริหาร และ การจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัด การศึกษา พ.ศ.2550*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). *การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *การวิจัยเชิงนโยบายรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานตามแนว พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (ม.ป.ป.). *แนวทางการบริหารหลักสูตรและการเรียน การสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน วิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สุชีพ ทองฉิม. (2538). *ปัญหาการบริหารงานวิชาการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในภาคตะวันออก เฉียงเหนือ. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2555). *การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- สุมิตร คุณากร. (2523). *หลักสูตรและการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.

- สุเมธ ขามรัตน์. (2538). *ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุราษฎร์ พรหมจันทร์. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรรายวิชา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาครุศาสตร์ศรีธองกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2546). *การวัดและประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัย การศึกษา.
- เสนห์ บุญชู. (2547). *แนวทางพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนในฝัน: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านอ่างกระป๋อง จังหวัดตราด*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โสภา คำไวย. (2555). *การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 3*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชา การบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- องค์การ อินทร์มพรรย์. (2550). *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*. นนทบุรี: ฝ่ายการพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อดิพงษ์ สุขนาถ. (2554). *การพัฒนารูปแบบการวางแผนการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน บ้านทุ่งกรด สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2549). *การวิจัยในชั้นเรียน*. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2537). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อำนาจ ถาวร. (2530). *การบริหารโรงเรียน*. ฉะเชิงเทรา: สำนักส่งเสริมวิชาการ วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2528). *หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอส ดี เพรส.
- อุทัย สิงโตทอง. (2538). *ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางที่เปิดสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัด กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชา การบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2527). *หลักการบริหารทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: อนงค์ศิลป์การพิมพ์.
- เอกพัฒน์ เอกวงษา. (2552). *การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเครือข่ายอารยธรรมบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- Astin, A. W. (1985). *Achieving education excellent*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Atjonen, P. M. (1994). The local curriculum and object and instrument in the administrative and pedagogical development to the school system: Experiences and opinions of primary school teacher regarding in design impermantation and development of local curriculum. *Dissertation Abstract International*, 55(2), 329-C.
- Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectation*. New York: Free Press.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1991). The four is transformational leadership. *Journal of European Industrial Training*, 15(2), 15-200.
- Best, J. W., & Kahn, J. V. (1993). *Research in education* (7th ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Bradley, J. (1983). Staff development in further education. *Education Research*, 25(1), 21-27.
- Brown, J. W. (1972). *Administering education media: Instruction media and library services*. New York: Mcgraw-Hill.
- Brown, D. L. (1983). *Managing conflict at organizational interfaces reading*. Massachusetts: Addison-Wesley.
- Caswell, H. C., & Dark, S. (1935). *Curriculum development*. New York: Amarican Book.
- Cave, L. J. (1992). The urban elementary principals as instructional supervisor (elementary principals, supervisor). *Dissertation Abstracts International*, 92(12), 454-456-A.
- Cerlech, C., & Ely, D. P. (1971). *Teaching and media: A systematic approach*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Dale, E. (1969). *Audio-visual methods in teaching*. New York: The Dryden Press Holt, Rineheart and Wibston.
- Ely, D. P. (1972). The field of educational technology: A statement of definition. *Audiovisual Instruction*, 10, 36-43.
- Erickson, D. (1971). *Administering instructional media programmed*. New York: The Memillan Company.
- Erickson, C. W. H., & Curl, D. H. (1972). *Fundamental of teaching with audio visual technology*. New York: The Mcmillan.
- Gerlach, V. S., & Ely, D. P. (1972). *Teaching and media: A systematic approach*. New Jersey: Prentice-Hall.

- Getzels, J. W., & Guba, E.G. (1957, December). Social behavior and administrative process. *School Review*, 65, 423-441.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Goodhart, W. H. (1991). The instrument and expressive characteristics of public secondary schools and effectiveness. *Dissertation Abstracts International*, 51(7), 2214-A.
- Heinich, C. (1989). *Instructional media and the new technologies of instruction*. New York: John Wiley & Sons.
- Herzberg, F. (1959). *The motivation of work*. New York: John Wiley & Sons.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Journal of Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 608.
- Likert, R. (1967). *The human organization: It's management and value*. New York: McGraw-Hill.
- Linn, R. L. (2000). Assessment and accountability. *Educational Researcher*, 29(2), 4-16
- Mattox, D. D. (1989). A study of in-service needs of Illinois public elementary school principal. *Dissertation Abstracts International*, 38(12), 7061-A.
- Mccown, R. R. (1992). *Educational psychology*. Boston: Alyn and Bacon.
- Miller, V. W. (1965). *The public administration of American school system*. New York: The Macmillan.
- Mott, R. M. (1972). *Organization effectiveness*. Santa Monica: Good Year.
- Oliva, P. E. (1992). *Developing the curriculum theory and practice*. New York: Harper, Brace & World.
- Quong, T., Walker, A., & Stott, K. (1998). *Values based strategic planning*. Singapore: Prentice-Hall.
- Sergiovanni, T. J. (1980). *Education governance and administrative*. Englewood Cliffs, NJ: Printice-Hall.
- Sheilc, M. (1996). Curriculum and teacher the impact of the change process in special education. *Dissertation Abstracts International*, 6(6), 2314-4.
- Smith, E. W., Kronse, S. W., & Atkinson, M. U. (1961). *The educational encyclopedia*. Englewood Cliffs, NJ: Printice-Hall.

- Spirito, J. P. (1990). The instructional leadership behaviors of academic achievement. *Dissertation Abstracts International*, 51(12), 3986-A.
- Steer, R. M. (1977). *Organization effectiveness: A behavioral view*. Santa Moniga, CA: Goodyear.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. New York: Harcourt, Bramec and Word.
- Tyler, R. W. (1949). *The step of curriculum development*. Chicago: University of Chocago.
- White, D. M. (1993). *Elementary principals in the administration of integrated special education programs special education administration*. Arizona: Northern Arizona University.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6621/ 306

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

19 กุมภาพันธ์ 2557

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วย นายพุทธิภาคย์ รักซ้อน นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ในความควบคุมดูแลของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก เป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ เพื่อใช้ในการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

วิมลรัตน์ จตุรานนท์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ศูนย์นวัตกรรมกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศร 6621/929

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ด.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

21 พฤษภาคม 2557

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายพุทธภักย์ รักซ้อน นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ปัจจัยส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ในความควบคุมดูแลของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก เป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ในการนี้ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากท่านในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัด อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพา เรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) วิมลรัตน์ จตุรานนท์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ศูนย์นวัตกรรมกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศร 6621/931

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

21 พฤษภาคม 2557

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายพุทธวิทย์ รักซ้อน นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ในความควบคุมดูแลของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก เป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ในการนี้ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากท่าน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัด อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพาเรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) วิมลรัตน์ จตุรานนท์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ศูนย์นวัตกรรมกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

ภาคผนวก ข

- แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
- แบบตรวจสอบคุณภาพของการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามมีความมุ่งหมายเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาส ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาของนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผู้วิจัยขอสงวนคำตอบของท่านไว้เป็นความลับ

2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

1. การจัดการเรียนรู้
2. สื่อการเรียนรู้
3. การวัดและประเมินผลการเรียน
4. การบริหารหลักสูตร

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดให้ท่านแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาส ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

3. ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามและขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นที่ตรงกับความจริงมากที่สุด จึงขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม มา ณ โอกาสนี้

นายพุทธิภาคย์ รักซ้อน

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตรงกับท่าน

1. สถานภาพในการทำงาน

ชำนาญการประจำ บุคลากรพิเศษ

2. ขนาดโรงเรียน

ขนาดเล็ก ขนาดกลาง

ขนาดใหญ่

3. วุฒิการศึกษาของครู

ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. ประสบการณ์ด้านงานวิชาการ

1-5 ปี 6-10 ปี

11-15 ปี 16 ปี ขึ้นไป

5. วิทยฐานะ

ชำนาญการ ชำนาญการพิเศษ

เชี่ยวชาญ เชี่ยวชาญพิเศษ

6. แรงจูงใจในการทำงานด้านวิชาการ

ความสำเร็จในหน้าที่การงานด้านวิชาการ

การได้รับการยอมรับนับถือด้านงานวิชาการ

ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่งานวิชาการ

ตอนที่ 2 สอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาส
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 แบ่งเป็น 4 ด้าน
ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนรู้ 2) สื่อการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผล
การเรียนรู้ 4) การบริหารหลักสูตร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ตรงกับระดับของความสำคัญที่ข้อความเพียงช่องเดียวที่ตรงกับ
ความคิดเห็นของท่าน โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ในการเลือกมี 5 ระดับ ดังนี้
ระดับ 5 หมายถึง มีความสำคัญมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง มีความสำคัญมาก
ระดับ 3 หมายถึง มีความสำคัญปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง มีความสำคัญน้อย
ระดับ 1 หมายถึง มีความสำคัญน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการ	ระดับความสำคัญ				
		5	4	3	2	1
0.	การใช้เอกสารประกอบหลักสูตร เช่น แผนการสอน แผนการสอน คู่มือครู	✓				
00.	การกระตุ้นและชี้้นำให้ครูนำหลักสูตรไปใช้ในการจัด การเรียนการสอน					✓

ข้อที่ 0. แสดงว่า การใช้เอกสารประกอบหลักสูตร เช่น แผนการสอน แผนการสอน
คู่มือครู มีความสำคัญ มากที่สุด

ข้อที่ 00. แสดงว่า การกระตุ้นและชี้้นำให้ครูนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียน
การสอนมีความสำคัญ น้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับความสำคัญ				
		5	4	3	2	1
1. ด้านการจัดการเรียนรู้						
1.1	สถานศึกษามีการสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
1.2	สถานศึกษามีการส่งเสริมการใช้แผนการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ					
1.3	สถานศึกษามีการส่งเสริมการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ โดยคณะกรรมการนิเทศภายใน					
1.4	สถานศึกษามีการส่งเสริมครูให้ทำการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้					
1.5	สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ และสภาพท้องถิ่น					
1.6	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ในเนื้อหาของแต่ละเรื่อง					
1.7	สถานศึกษามีการจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่อ่อนและเรียนดี					
1.8	สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ					
1.9	สถานศึกษาจัดให้มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้					
1.10	สถานศึกษามีการจัดครูเข้าสอนตามรายวิชาได้ตรงและเหมาะสม กับความรู้ความสามารถ					
2. ด้านสื่อการเรียนรู้						
2.1	สถานศึกษาจัดหาสื่อประกอบการเรียนรู้ได้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้					
2.2	สถานศึกษามีความสามารถในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับความต้องการของครู					
2.3	ครูมีความสามารถในการจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้					
2.4	สถานศึกษามีสื่อการเรียนรู้เพียงพอต่อความต้องการของครู					
2.5	สถานศึกษามีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำวัสดุท้องถิ่น					
2.6	สถานศึกษามีการส่งเสริมความสามารถของครูในการผลิตสื่อและ นวัตกรรมในการประกอบการเรียนการสอนให้เอง					
2.7	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการจัดฝึกอบรมครูเพื่อการผลิตสื่อและ นวัตกรรมประกอบการเรียนรู้					
2.8	ครูมีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้					

ที่	รายการ	ระดับความสำคัญ				
		5	4	3	2	1
2. ด้านสื่อการเรียนรู้ (ต่อ)						
2.9	ครูมีการเก็บรักษาสื่อการเรียนรู้อย่างถูกวิธี					
2.10	สถานศึกษามีการติดตามประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ					
3. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน						
3.1	สถานศึกษามีการส่งเสริมครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้					
3.2	สถานศึกษามีการติดตามการจัดทำเอกสารการวัดผลผลประเมินผลการเรียนรู้					
3.3	สถานศึกษามีการเก็บรักษาหลักฐานการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียนอย่างถูกต้องครบถ้วน เรียบร้อย ปลอดภัย					
3.4	สถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนนักเรียนและหลักฐานงานลงทะเบียนอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน					
3.5	สถานศึกษามีการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษา ได้แก่ ระเบียนผลการเรียน (ปพ. 1-9)					
3.6	สถานศึกษามีการจัดทำแบบฟอร์มการวัดผลประเมินผลการเรียนเพื่อให้เหมาะสมและสะดวกในการใช้					
3.7	สถานศึกษามีการเทียบโอนผลการเรียนจากสถาบันศึกษาอื่นหรือรูปแบบการศึกษาอื่น					
3.8	สถานศึกษามีการดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนถูกต้องตามระเบียบ					
3.9	สถานศึกษามีการรายงานผลการเรียนตามระเบียบการวัดผลประเมินผล					
3.10	สถานศึกษามีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล					
4. ด้านการบริหารหลักสูตร						
4.1	ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551					
4.2	ครูให้ความร่วมมือในการร่วมประชุมเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้					
4.3	สถานศึกษามีการกระตุ้นและชี้แนะให้ครูนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้					

ที่	รายการ	ระดับความสำคัญ				
		5	4	3	2	1
4. ด้านการบริหารหลักสูตร (ต่อ)						
4.4	สถานศึกษามีการจัดทำ จัดหาคู่มือครูหรือเอกสารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรเพื่อให้ครูนำไปใช้อย่างเพียงพอ					
4.5	สถานศึกษามีจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น					
4.6	ครูมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
4.7	ครูสามารถนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสะดวกและเหมาะสม					
4.8	สถานศึกษามีความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
4.9	คณะกรรมการ โรงเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น					
4.10	สถานศึกษามีการประเมินผลการใช้หลักสูตรเมื่อสิ้นปีการศึกษา					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านกรุณาตอบแบบสอบถาม

นายพุทธิภักย์ รักซ้อน

นิติคปริญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบตรวจสอบคุณภาพของการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์

(Index of item objective congruence: *IOC*)

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ข้อ	รายการ	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม	ไม่แน่ใจ	ไม่เหมาะสม	
1. ด้านการจัดการเรียนรู้		+1	1	-1	
1.1	สถานศึกษามีการสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				
1.2	สถานศึกษามีการส่งเสริมการใช้แผนการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ				
1.3	สถานศึกษามีการส่งเสริมการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ โดยคณะกรรมการนิเทศภายใน				
1.4	สถานศึกษามีการส่งเสริมครูให้ทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้				
1.5	สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่น				
1.6	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ในเนื้อหาของแต่ละเรื่อง				
1.7	สถานศึกษามีการจัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่อ่อนและเรียนดี				
1.8	สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ				
1.9	สถานศึกษาจัดให้มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
1.10	สถานศึกษามีการจัดครูเข้าสอนตามรายวิชาได้ตรงและเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ				
2. ด้านสื่อการเรียนรู้					
2.1	สถานศึกษาจัดหาสื่อประกอบการเรียนรู้ได้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้				
2.2	สถานศึกษามีความสามารถในการจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของครู				
2.3	ครูมีความสามารถในการจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้				
2.4	สถานศึกษามีสื่อการเรียนรู้เพียงพอต่อความต้องการของครู				

ข้อ	รายการ	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม	ไม่แน่ใจ	ไม่เหมาะสม	
2. ด้านสื่อการเรียนรู้		+1	1	-1	
2.5	สถานศึกษามีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำวัสดุท้องถิ่นเพื่อผลิตสื่อการเรียนรู้				
2.6	สถานศึกษามีการส่งเสริมความสามารถของครูในการผลิตสื่อและนวัตกรรมในการประกอบการเรียนรู้ใช้เอง				
2.7	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการจัดฝึกอบรมครูเพื่อการผลิตสื่อและนวัตกรรมประกอบการเรียนรู้				
2.8	ครูมีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อประกอบการเรียนรู้				
2.9	ครูมีการเก็บรักษาสื่อการเรียนรู้อย่างถูกวิธี				
2.10	สถานศึกษามีการติดตามประเมินผลการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ				
3. ด้านการวัดผลประเมินผล					
3.1	สถานศึกษามีการส่งเสริมครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้				
3.2	สถานศึกษามีการติดตามการจัดทำเอกสารการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้				
3.3	สถานศึกษามีการเก็บรักษาหลักฐานการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างถูกต้องครบถ้วน เรียบร้อย ปลอดภัย				
3.4	สถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนนักเรียนและหลักฐานงานลงทะเบียนอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน				
3.5	สถานศึกษามีการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษา ได้แก่ ระเบียนผลการเรียน (ปพ.1-9)				
3.6	สถานศึกษามีการจัดทำแบบฟอร์มการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้เหมาะสมและสะดวกในการใช้				
3.7	สถานศึกษามีการเทียบโอนผลการเรียนจากสถาบันศึกษาอื่นหรือรูปแบบการศึกษาอื่น				
3.8	สถานศึกษามีการดำเนินการตัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ถูกต้องตามระเบียบ				
3.9	สถานศึกษามีการรายงานผลการเรียน ตามระเบียบการวัดผลประเมินผล				
3.10	สถานศึกษามีการนำอาเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล				

ข้อ	รายการ	ความเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เหมาะสม	ไม่แน่ใจ	ไม่เหมาะสม	
4. ด้านการบริหารหลักสูตร		+1	1	-1	
4.1	ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551				
4.2	ครูให้ความร่วมมือในการร่วมประชุมเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้				
4.3	สถานศึกษามีการกระตุ้นและชี้นำให้ครูนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้				
4.4	สถานศึกษามีการจัดทำ จัดหาคู่มือครูหรือเอกสารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร เพื่อให้ครูนำไปใช้อย่างเพียงพอ				
4.5	สถานศึกษามีจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น				
4.6	ครูมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
4.7	ครูสามารถนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสะดวกและเหมาะสม				
4.8	สถานศึกษามีความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน				
4.9	คณะกรรมการ โรงเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น				
4.10	สถานศึกษามีการประเมินผลการใช้หลักสูตรเมื่อสิ้นปีการศึกษา				

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)